

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO AKADEMIJA

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos
2023–2024 mokslo metais apgintų
**BAKALAURO IR MAGISTRANTŪROS
STUDIJŲ BAIGIAMŲJŲ DARBŲ
SANTRAUKOS**

Vilnius 2024

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos
2023–2024 mokslo metais apgintų
**BAKALAURO IR MAGISTRANTŪROS
STUDIJŲ BAIGIAMŲJŲ DARBŲ
SANTRAUKOS**

Vilnius 2024

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

TURINYS

IŽANGINIS ŽODIS	7
GYNYBOS IR VIEŠOSIOS VADYBOS PROGRAMOS BAKALAURO STUDIJŲ BAIGIAMŲJŲ DARBŲ SANTRAUKOS	9
NACIONALINIO SAUGUMO IR GYNYBOS PROGRAMOS BAKALAURO STUDIJŲ BAIGIAMŲJŲ DARBŲ SANTRAUKOS	27
GYNYBOS TECHNOLOGIJŲ VADYBOS PROGRAMOS BAKALAURO STUDIJŲ BAIGIAMŲJŲ DARBŲ SANTRAUKOS	83
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ PROGRAMOS BAKALAURO STUDIJŲ BAIGIAMŲJŲ DARBŲ SANTRAUKOS	111
GYNYBOS IŠTEKLIŲ VADYBOS PROGRAMOS MAGISTRANTŪROS STUDIJŲ BAIGIAMŲJŲ DARBŲ SANTRAUKOS	147
GYNYBOS STUDIJŲ PROGRAMOS MAGISTRANTŪROS STUDIJŲ BAIGIAMŲJŲ DARBŲ SANTRAUKOS	171
KARINĖS DIPLOMATIJOS PROGRAMOS MAGISTRANTŪROS STUDIJŲ BAIGIAMŲJŲ DARBŲ SANTRAUKOS	183

ĮŽANGINIS ŽODIS

Gerbiami skaitytojai,

su džiaugsmu pristatome 2023–2024 mokslo metais kariūnų ir iššęstinių studijų studentų parengtų bakalauro ir magistrantūros studijų baigiamųjų darbų santraukų leidinį. Šiame leidinyje pateikiamos darbų, įvertintų ne žemesniu kaip tipinis pasiekimų lygmuo, santraukos. Taigi galima susipažinti, kokias temas pasitaraisiais studijų metais nagrinėjo Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos (toliau – LKA) absolventai, pasitelkdami per studijas įgytas žinias ir kompetencijas. LKA absolventai ypatingi – jie yra krašto apsaugos sistemoje tarnaujantys karininkai, kariai ar darbuotojai, tad ir jų baigiamieji darbai – ypatingi, nes rengiami krašto apsaugos sistemai aktualiomis temomis, kurios atspindi prioritetinius nacionalinio saugumo ir gynybos klausimus. Daugumą šių darbų temų įkvėpė krašto apsaugos sistemos institucijos LKA pateikdamos joms aktualius klausimus.

Kiekvienas baigiamasis darbas yra unikalus, tyrimo objektas, tikslas, uždaviniai ir gauti rezultatai paremti darbo autoriaus pasirinkta mokslinės literatūros analize bei konkrečiais empiriniais duomenimis. Kariūnų ir studentų tyrimai apima įvairius aspektus: nuo technologinių naujovių diegimo Lietuvos kariuomenėje iki strateginių sprendimų, nuo personalo valdymo iki tarptautinio bendradarbiavimo. Šių metų absolventų baigiamuosiuose darbuose dominavo tokios temos, kaip personalo pritraukimo tarnauti Lietuvos kariuomenėje ir jo išlaikymo priemonės, Lie-

tuvos valstybinių institucijų pasirengimas įgyvendinti Pilietinio pasipriešinimo strategiją, Lietuvos kariuomenės rezervo rengimas, inovatyvių technologijų naudojimas Lietuvos kariuomenėje, įvairių logistikos procesų gerinimas, hibridinės grėsmės ir atsparumas joms, tarptautinio bendradarbiavimo ypatumai ir t. t.

Tikime, kad absolventų baigiamieji darbai bus įdomūs ir naudingi tiek akademinėi bendruomenei, tiek krašto apsaugos sistemos institucijose dirbantiems specialistams, o LKA absolventų atliktų tyrimų rezultatai prisidės stiprinant šalies gynybą.

Nuoširdžiai dėkojame visiems LKA absolventams, dėstytojams, karininkams, kitų krašto apsaugos sistemos institucijų kariams ir darbuotojams už bendradarbiavimą ir indėlį rengiant šį leidinį. Kviečiame visus ir toliau bendradarbiauti sprendžiant krašto apsaugos sistemai aktualius klausimus.

*Dr. Violeta Pakenienė
Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos
Studijų skyriaus vedėja*

**GYNYBOS IR VIEŠOSIOS
VADYBOS PROGRAMOS
BAKALAURO STUDIJŲ
*BAIGIAMŲJŲ DARBŲ
SANTRAUKOS***

Št. srž. Tomas Janulevičius

VALSTYBINIŲ INSTITUCIJŲ PASIRENGIMAS ĮGYVENDINTI PILIE TINIO PASIPRIEŠINIMO STRATEGIJĄ

Darbo vadovė – doc. dr. Vidmantė Giedraitytė

Šiame bakalauro studijų baigiamajame darbe iškelta mokslinė problema: kokių iššūkių kyla Lietuvos valstybinėms institucijoms rengiantis įgyvendinti Pilietinio pasipriešinimo strategiją.

Tyrimo objektas – Lietuvos valstybinėms institucijoms kylantys iššūkiai rengiantis įgyvendinti Pilietinio pasipriešinimo strategiją.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti iššūkius, kylančius Lietuvos valstybinėms institucijoms rengiantis įgyvendinti Pilietinio pasipriešinimo strategiją.

Norint pasiekti tyrimo tikslą, iškelti trys uždaviniai:

1. Apžvelgti valstybinių institucijų pasirengimo įgyvendinti Pilietinio pasipriešinimo strategiją teorinį kontekstą.
2. Išanalizuoti Pilietinio pasipriešinimo strategijos įgyvendinimo teisinį reguliavimą.
3. Nustatyti, kokių iššūkių kyla Lietuvos valstybinėms institucijoms rengiantis įgyvendinti Pilietinio pasipriešinimo strategiją.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, dviejų skyrių pagrindinė darbo dalis, išvados, literatūros sąrašas ir priedai. Pirmajame pagrindinės darbo dalies skyriuje nagrinėjami teoriniai strategijų įgyvendinimo principai, *pilietinio pasipriešinimo* sąvoka, analizuojama Lietuvos Respublikos pilietinio pasipriešinimo strategija, pateikiami užsienio šalių pavyzdžiai. Antrajame sky-

riuje nagrinėjama tyrimo metodologija, pateikiami tyrimo rezultatai, atskleidžiantys ekspertų nuomonę apie iššūkius, kylančius Lietuvos valstybinėms institucijoms rengiantis įgyvendinti Pilietinio pasipriešinimo strategiją.

Atliekant tyrimą taikyta kokybinė metodologija. Duomenims rinkti pasitelktas pusiau struktūruotas ekspertinis interviu metodas. Tyrimo atrankos imtis – 8 respondentai. Kokybinis tyrimas atliktas 2023 m. spalio 23 d. – lapkričio 9 dieną. Taikytas netikimybinės atrankos metodas. Interviu metu informantams užduoti klausimai remiantis tyrimo instrumento gairėmis.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus darbo temą, gauti tokie pagrindiniai rezultatai:

1) mokslininkai neturi bendros nuomonės, koks strategijų įgyvendinimo stilius yra efektyviausias, tačiau sutaria, kad svarbiausias dėmesys turi būti skiriamas žmonėms;

2) išnagrinėjus Lietuvos valstybinių institucijų dalyvavimo pilietiniame pasipriešinime teisinę aplinką, galima daryti išvadą, kad Lietuvos Respublikos teisės aktai numato pilietinį pasipriešinimą kaip vieną iš valstybės gynybos būdų;

3) mokslininkai ir tyrimo dalyviai pateikia atsparumą stipriam priemonių pavyzdžių, atskleidžia pagrindinius iššūkius, kylančius siekiant įgyvendinti strategiją, bei pateikia siūlymų, kaip geriau pasirengti įgyvendinti Pilietinio pasipriešinimo strategiją.

Reikšminiai žodžiai: *valstybinės institucijos, pilietinis pasipriešinimas, visuotinė gynyba, tarpinstitucinis bendradarbiavimas.*

Št. srž. Romualdas Meišimas

DARBO RINKOS IR UŽIMTUMO POLITIKOS POVEIKIS GINKLUOTŲJŲ PAJĖGŲ FORMAVIMUI TAIKOS METU

Darbo vadovė – doc. dr. Gitana Dudzevičiūtė

Dabartinė Lietuvos kariuomenė yra visuomenės partnerė ir jos saugumo garantas, pasireiškiantis per teikiamą paramą kitoms valstybės ir savivaldybių institucijoms. Todėl kariuomenė nuolatos transformuojama ir formuojama taip, kad atitiktų keliamus reikalavimus ir patenkintų visuomenės lūkesčius. Šiems veiksniams įgyvendinti tvirtinama kariuomenės struktūra, kariuomenę papildo priimami tarnauti kariai. Tačiau Lietuvos kariuomenė susiduria su karių pritraukimo ir išlaikymo joje problema. Tam įtaką taikos metu turi demokratinėje visuomenėje vyraujanti liberali darbo rinkos ir užimtumo politikos sistema, kai kiekvienas asmuo, atsižvelgdamas į savo gebėjimus, kompetencijas ir norus, sprendžia, kokią profesiją pasirinkti. Būtent šis veiksnys turi įtaką formuojant šalies kariuomenę.

Tyrimo objektas – darbo rinkos veiksnių poveikis asmenų sprendimui renkantis profesinę karo tarnybą taikos metu.

Tyrimo tikslas – nustatyti darbo rinkos poveikį kompleksuojant (profesinės karo tarnybos kariais) kariuomenės personalą taikos metu.

Baigiamąjį darbą sudaro kelios dalys. Pirmojoje darbo dalyje pristatoma darbo rinkos ir užimtumo politikos teorinių ir teisinių aspektų analizė. Pateikiama kariuomenės formavimo samprata. Antrojoje šio darbo dalyje pateikiama darbo rinkos ir užimtumo politikos įtakos kariuomenės formavimui tyrimo metodika.

Atliekant tyrimą taikytas kiekybinio tyrimo metodas – atlikta anketinė apklausa pagal parengtą klausimyną. Tyrimo generalinę visumą sudarė visi kariniame vienete tarnaujantys profesinės karo tarnybos kariai. Taikyta tikimybinė paprastoji atsitiktinė atranka. Tyrimo metu gautas karinio vieneto profesinės karo tarnybos karių sąrašas sudaro atrankos imties pagrindą.

Baigiamajame darbe išsamiai pristatomi gauti tyrimo duomenys. Jie parodė, kad efektyvus darbo rinkos ir užimtumo politikos priemonių taikymas gali apriboti galimybes, formuojant Lietuvos kariuomenę, komplektuoti ją iš profesinės karo tarnybos karių dėl konkurencingų sąlygų kituose nekariniuose sektoriuose. Taip pat surinkti duomenys atskleidė ir teigiamas darbo rinkos bei užimtumo politikos sritis formuojant kariuomenę.

Darbo pabaigoje pateikiami vadybiniai sprendimai ir išvados apie darbo rinkos ir užimtumo politikos poveikį kariuomenės formavimui.

Reikšminiai žodžiai: *darbo rinka, užimtumo politika, Lietuvos kariuomenė, kariuomenės formavimas.*

Vyr. srž. Edvinas Puzonas

VISUOMENĖS INFORMUOTUMO APIE MOBILIZACIJĄ DIDINIMAS

Darbo vadovas – lekt. dr. Vladas Tumulavičius

Pastarojo dešimtmečio socialiniai, ekonominiai, geopolitiniai ir kariniai įvykiai Europoje, taip pat didelis karinių konfliktų skaičius Afrikos ir Azijos žemynuose verčia aukščiausią Lietuvos Respublikos valdžią vis dažniau ir daugiau kalbėti apie esamą mobilizacijos sistemą, daryti jos korekcijas. Mobilizacija, kaip vienas esminių valstybės apsaugos garantų, – labai svarbus elementas, galintis išlaikyti valstybės egzistavimą ir teritorinį vientisumą. Kitaip sakant, operatyvus mobilizacijos procesas gali padėti greitai reaguoti į galimas grėsmes valstybės saugumui ar netgi išlaikyti jos valstybingumą, vientisumą ir nepriklausomybę.

Tyrimo problema: šiuo metu nėra atliekami jokie tyrimai, kurie padėtų išsiaiškinti, ar visuomenė pakankamai informuota apie mobilizaciją. Tai nėra gerai, nes pakankamai informuota visuomenė daug geriau gali reaguoti į kylančias grėsmes ir taip palengvinti mobilizacijos procesą. Tinkamas tyrimas gali atskleisti įstatymų spragas ir paskatinti imtis reikiamų mobilizacijos proceso gerinimo veiksmų.

Tyrimo tikslas yra įvertinti visuomenės informuotumo apie mobilizaciją Varėnos rajono savivaldybėje būklę.

Suformuluoti tokie tyrimo uždaviniai:

1. Išnagrinėti informuotumo ir mobilizacijos teorinius aspektus.
2. Išanalizuoti mobilizacijos Lietuvoje teisinį reglamentavimą.

3. Įvertinti visuomenės informuotumą apie mobilizaciją Varėnos rajono savivaldybėje.

4. Numatyti visuomenės informuotumo apie mobilizaciją Varėnos rajono savivaldybėje gerinimo kryptis.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, teorinė dalis, kiekybinis tyrimas, išvados, rekomendacijos ir literatūros sąrašas. Pirmojoje darbo dalyje yra analizuojami mobilizacijos teoriniai bei teisiniai aspektai. Antrojoje dalyje pristatomas tyrimas, atliktas Varėnos rajono savivaldybėje. Pateikiama detali kiekybinio tyrimo metodika ir atlikto tyrimo rezultatai, kurie atskleidė informuotumo apie mobilizaciją Varėnos rajono savivaldybėje būklę. Trečiojoje dalyje pristatyti du modeliai, skirti informuotumo apie mobilizaciją Varėnos rajono savivaldybėje būklei pagerinti. Darbo pabaigoje pateikiamos išvados ir rekomendacijos Varėnos rajono savivaldybės merui, kaip gerinti informuotumą apie mobilizaciją.

Tyrimas Varėnos rajono savivaldybėje atliktas 2023 m. spalio 1 d. – gruodžio 4 dieną. Atliekant tyrimą taikyta kiekybinė metodologija. Duomenims rinkti pasitelktas anketinės apklausos metodas. Tyrimo imčiai nustatyti taikytas tikimybinis atrankos metodas. Naudotas anketinės apklausos instrumentas.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus problemą, gauta išvada, kad mobilizacija yra įvairialypis procesas, kuris apima skirtingų bendruomenių įsitraukimą, jų susivienijimą sprendžiant dėl svarbių ekonominių, socialinių ir gamtinių situacijų bei karinių krizių. Visuomenės informuotumas apie mobilizaciją yra svarbus proceso elementas, jis gali nulemti piliečių įsitraukimą, o tai yra vienas svarbiausių mobilizacijos elementų.

Atlikus tyrimą, nustatyta, kad visuomenei trūksta švietimo apie mobilizaciją, ir didžiausias iššūkis yra per mažas visuomenės supratimas apie mobilizacijos procesą. Vertinant visuomenės informuotumą apie mobilizaciją, nustatyta, kad galima įžvelgti

ryšį tarp supratimo apie mobilizaciją, pasitikėjimo mobilizacijos procesu, dalyvavimo mobilizacijos procese, pasirengimo mobilizacijos procesui, iššūkių, kylančių mobilizacijos procesui, ir visuomenės informuotumo veiksnių, tokių kaip mobilizacijos proceso prieinamumas piliečiams ir visuomenės informuotumo apie mobilizaciją pakankamumas.

Reikšminiai žodžiai: *mobilizacija, visuotinė mobilizacija, dalinė mobilizacija, informuotumas, komunikacija, informuotumas apie mobilizaciją.*

Vyr. srž. Mindaugas Sabulis

CIVILINIŲ IR KARINIŲ ORGANIZACIJŲ BENDRADARBIAVIMAS EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ METU

Darbo vadovė – doc. dr. Vidmantė Giedraitytė

Tyrimo problema – kaip karinės ir civilinės organizacijos bendradarbiauja ekstremaliųjų situacijų metu.

Tyrimo objektas – civilinių ir karinių organizacijų bendradarbiavimas ekstremaliųjų situacijų metu.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti civilinių ir karinių organizacijų bendradarbiavimą ekstremaliųjų situacijų metu.

Tyrimo uždaviniai:

1. Aptarti organizacijų bendradarbiavimo ekstremaliųjų situacijų metu sampratą.

2. Išsiaiškinti ekstremaliųjų situacijų sampratą, prevencijos ir valdymo aspektus.

3. Išnagrinėti teisinį karinių ir civilinių institucijų bendradarbiavimo reguliavimą ekstremaliųjų situacijų bei branduolinės ar radiologinės avarijos atveju.

4. Ištirti Lietuvos civilinių ir karinių organizacijų pasirengimą bendradarbiauti įvykus nelaimei Baltarusijos atominėje elektrinėje.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadinė dalis, teorinė dalis, tyrimo dalis, išvados ir siūlymai, priedai.

Atliekant tyrimą taikyta kokybinė metodologija. Duomenims rinkti buvo pasirinktas pusiau struktūruotas interviu metodas su atvirojo tipo klausimais. Atrankinei imčiai pritaikyta tikslinė atranka. Tyrimo dalyviams buvo iškelti tokie atrankos reikalavimai: turi eiti vadovo pareigas ne mažiau kaip 3 metus; pareigybė

privalo būti susijusi su ekstremaliosiomis situacijomis; turi būti vadovavę valdant ekstremaliąsias situacijas.

Tyrimas atliktas Jonavos ir Kėdainių savivaldybėse. Tyrime dalyvavo savanorių, policijos, savivaldybės, ugniagesių gelbėtojų ir kariuomenės atstovai. Tai leido gauti plačią ir įvairiapusišką skirtingų institucijų informaciją nagrinėjama tema. Tyrimas vyko 2023 m. lapkričio mėnesį.

Išanalizavus duomenis teoriškai ir empiriškai, gauti šie pagrindiniai rezultatai:

1. Bendradarbiavimas tarp civilinių ir karinių organizacijų vyksta, tačiau Lietuvos kariuomenės pritraukimas yra sudėtingas procesas.

2. Valdant ekstremaliąsias situacijas, Lietuvos kariuomenės indėlis yra itin reikšmingas dėl kariuomenės turimos technikos, įrangos ir tinkamai parengto personalo.

3. Organizacijos nėra tinkamai pasiruošusios galimai Baltarusijos atominės elektrinės avarijai. Dėl apsaugos priemonių, technikos, personalo trūkumo bus sunku įgyvendinti parengtus veiksmų planus. Siekiant pagerinti esamą situaciją, reikia jau dabar įtraukti Lietuvos kariuomenę į veiksmų planus.

4. Nacionaliniame krizių valdymo centre reikalingas kariuomenės atstovas, kuris galėtų tinkamai integruoti kariuomenę.

5. Reikalingi mokymai bei treniruotės norint tinkamai ir laiku reaguoti įvykus avarijai Baltarusijos atominėje elektrinėje Astrave.

6. Valdant ekstremaliąsias situacijas, tikslinga, kad organizacijoms vadovautų tos organizacijos specialistas.

Reikšminiai žodžiai: bendradarbiavimas, organizacinis bendradarbiavimas, ekstremaliosios situacijos, ekstremaliųjų situacijų prevencija ir valdymas, Lietuvos kariuomenė.

Št. srž. Andrius Tamulevičius

NAUJŲ TECHNOLOGIJŲ ĮTAKA KARIŲ KARJERAI

Darbo vadovas – doc. dr. Tomas Vedlūga

Tyrimo problema – nenustatyta naujų technologijų įtaka karių karjerai.

Tyrimo objektas – naujų technologijų įtaka karių karjerai.

Tyrimo tikslas – nustatyti naujų technologijų įtaką karių karjerai.

Suformuluoti šie tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti naujų technologijų ir karių karjeros teorinius ir teisinius aspektus.

2. Atlikti tyrimą ir nustatyti naujų technologijų įtaką karių karjerai.

3. Pateikti rekomendacijas dėl karių karjeros gerinimo remiantis naujomis technologijomis.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro teorinė ir empirinė dalys. Atliekant tyrimą taikyta mišri metodologija. Duomenims rinkti pasitelkti pusiau struktūruoto interviu ir elektroninės apklausos internetu metodai. Atrankinei imčiai suformuoti pritaikyti netikimybinės atrankos (kokybinis tyrimas) ir atsitiktinės tiki-mybinės imties (kiekybinis tyrimas) metodai. Atliekant tyrimą kaip tyrimo instrumentai naudoti klausimynas, interviu gairės ir standartizuotas klausimynas, anketa. Tyrimas atliktas struktūriname kariniame vienete ir jam pavaldžiuose vienetuose Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje. Kokybinis tyrimas vyko 2023 m. spalio 30 d. – lapkričio 6 d., kiekybinis – 2023 m. lapkričio 13–21 dienomis.

Išanalizavus duomenis teoriškai ir empiriškai, gauti šie pagrindiniai rezultatai: nustatyta naujų technologijų teigiama įtaka karių karjerai; kariai pasitelkia gana daug naujų technologijų tarnybos užduotims atlikti; naujas technologijas kariai naudoja gana dažnai; ilgalaikė sąveika su užsienio kolegomis turi didelę įtaką technologijoms padaliniuose; nedidelė dalis karių priešinasi naujų technologijų diegimui vienete; didžioji dalis karių teigiamai vertina naujų technologijų diegimą struktūriniame vienete; nustatytas statistiškai reikšmingas ryšys tarp naujų technologijų ir karių moralės; nustatyta, kad kariai beveik vienareikšmiškai pritaria ir palaiko naujų technologijų poveikį užtikrinant karių saugumą mūsų metu; nustatyta, kad naujos technologijos gali keisti karybos pobūdį ir prigimtį; dirbtinio intelekto naudojimas karyboje yra labai svarbus; nustatyta, kad tyrimo dalyvių socialinės ir demografinės charakteristikos neturi statistiškai reikšmingos įtakos naujų technologijų ir karių karjeros galimybėms; vyresnio amžiaus kariai labiau linkę manyti, kad, nepavykus įsisavinti naujų technologijų, tai gali paveikti jų karjeros raidą; nustatytas didžiulis specialistų trūkumas.

Reikšminiai žodžiai: *naujos technologijos, inovacijos, karių karjera, Lietuvos kariuomenė, įtaka karių karjerai.*

Marija Trofimova

**VISUOTINĖS GYNYBOS TEMOS
KOMUNIKAVIMAS VISUOMENEI
LIETUVOS ŽINIASKLAIDOJE**

Darbo vadovas – doc. dr. Viktor Denisenko

Moksliniai darbai apie visuotinę ir pilietinę pasipriešinimą jau buvo publikuojami prieš Rusijos Federacijos invaziją į Ukrainą, bet apie visuotinę gynybą intensyviau pradėta kalbėti 2022 metais Rusijos Federacijai pradėjus karą, kurį ji pati vadino „specialiąja karine operacija“. Šiame baigiamajame bakalauro darbe analizuojamas visuotinės gynybos temos pateikimas Lietuvos žiniasklaidoje 2022–2023 m., jau prasidėjus Rusijos Federacijos invazijai į Ukrainą, siekiant nustatyti, kaip ši karinė krizė geografiškai artimame Lietuvai regione veikia visuotinės gynybos temos pateikimą Lietuvos žiniasklaidoje.

Šio darbo mokslinė problema – kaip Rusijos Federacijos agresyvaus karo su Ukraina kontekstas veikia visuotinės gynybos temos pateikimą Lietuvos žiniasklaidoje.

Tyrimo objektas – visuotinės gynybos temos aktualijos Lietuvos žiniasklaidoje 2022–2023 metais.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti, kaip visuotinės gynybos tema pateikiama Lietuvos žiniasklaidoje 2022–2023 m. Rusijos Federacijos karo su Ukraina kontekste.

Iškelti keturi tyrimo uždaviniai:

1. Apžvelgti žiniasklaidos teorinius ir teisinius aspektus.
2. Nustatyti ryšių su visuomene ir žiniasklaidos sąveikos principus.

3. Ištirti visuotinės gynybos temos pateikimą Lietuvos internetinėje žiniasklaidoje kokybiniais aspektais.

4. Nustatyti visuotinės gynybos temos pateikimo Lietuvos žiniasklaidoje ypatybes ir tendencijas.

Bakalauro darbą sudaro šios dalys: įvadas, teorinė dalis, tyrimo metodinis pagrindimas, kokybinio tyrimo analizė ir išvados bei priedai. Teorinėje dalyje nagrinėjami teoriniai žiniasklaidos aspektai, visuotinės gynybos ir žiniasklaidos samprata bei žiniasklaidą reglamentuojantys įstatymai. Antrojoje dalyje aprašoma tyrimo metodologija, o trečiojoje dalyje pateikiami empirinio tyrimo rezultatai.

Atliekant tyrimą taikyta kokybinė metodologija, o duomenų analizei – kokybinis duomenų analizavimo metodas. Pagal pasirinktus laikotarpius (nuo 2022 m. vasario 24 d. iki kovo 24 d., nuo 2022 m. rugsėjo 24 d. iki spalio 24 d., nuo 2023 m. vasario 24 d. iki kovo 24 d. ir nuo 2023 m. rugsėjo 24 d. iki spalio 24 d.) ir reikšminį terminą „visuotinė gynyba“ buvo atrinkti straipsniai, kuriuose kalbama apie visuotinės gynybos įgyvendinimo eigą ir aspektus. Duomenys gauti iš šių internetinių naujienų tinklalapių: *tv.3.lt*, *lrytas.lt*, *LRT.lt*, *15min.lt* ir *Delfi.lt*. Per tyrimo laikotarpį, t. y. 2023 m. spalio–lapkričio mėn., buvo atrinkti 42 straipsniai. Išanalizavus straipsnius, buvo išskirtos pagrindinės visuotinės gynybos temos Lietuvos žiniasklaidoje ir apžvelgti dienotvarkės nustatymo metodai visuotinės gynybos temos kontekste. Visi gauti rezultatai aprašyti remiantis valdžios atstovų citatomis ir teiginiais.

Tyrimo rezultatai parodė, kokios pagrindinės problemos vyrauja sprendžiant dėl visuotinės gynybos įgyvendinimo, koks visuotinės gynybos įgyvendinimo eiliškumas ir svarbumas Lietuvos Respublikoje.

Reikšminiai žodžiai: *visuotinė gynyba, komunikavimas, žiniasklaida.*

Vyr. srž. Martynas Vaičiulis

KARINIŲ JŪRŲ PAJĖGŲ NARŲ PROFESIONALUMO UGDYMO ORGANIZACINIAI SPRENDIMAI

Darbo vadovė – doc. dr. Rolanda Kazlauskaitė Markelienė

Tyrimo problema: nevienareikšmiška profesionalumo samprata ir trūkumas duomenų apie privačiame sektoriuje taikomų profesionalumo ugdymo metodų adaptavimą kariuomenėje. Praktikoje nepakankamai žinoma apie skirtingas pareigas einančių karių profesionalumą, jo ugdymą bei tam skiriamas karinės organizacijos pastangas.

Bakalauro baigiamojo darbo tyrimo objektas yra karių profesionalumo ugdymui poveikį darantys organizaciniai sprendimai.

Tyrimo tikslas yra nustatyti karinių narų profesionalumo ugdymui reikšmingus organizacinius sprendimus.

Suformuluoti tyrimo uždaviniai:

1. Atskleisti karinių narų požiūrį į profesionalumą.
2. Išanalizuoti karinių narų išskiriamus profesionalumui ugdyti skirtus karinės organizacijos sprendimus.
3. Išsiaiškinti, kokie karinės organizacijos organizacinių sprendimų pokyčiai būtų reikšmingi tobulinant karinių narų profesionalumo ugdymo procesą.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, teorinė temos analizė, empirinis tyrimas, rezultatų aptarimas, siūlymai, išvados, literatūros sąrašas, priedai.

Atliekant tyrimą taikyta kokybinė metodologija. Duomenims rinkti naudotas pusiau struktūruoto interviu metodas. Atrankinei imčiai suformuoti pritaikytas kriterinis atrankos

metodas. Apklausti 6 kariniai narai ekspertai. Tyrimas atliktas 2023 m. lapkričio mėnesį.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus, gauti šie pagrindiniai rezultatai:

1. Kariniai narai profesionalumą aiškino apimdami fizinio ir psichologinio, teorinio bei praktinio pasirengimo, patirties ir jos sklaidos komponentus.

2. Profesionalumui ugdyti skirti karinės organizacijos sprendimai sieti su personalo atranka, individualių ir grupinių veiklos metodų derinimu, komunikavimo bei motyvavimo, mokymo, patirties sklaidos, aprūpinimo darbui reikiamomis priemonėmis procesais.

3. Siekiant karinių narų profesionalumo tobulinimo reikėtų: suvienodinti karinių narų rengimo bei kvalifikacijos kėlimo sąlygas ir konkretinti pareigybės apibrėžimą; vykdyti pokyčius, orientuojantis į kariniams narams atstovaujancio organo kūrimą; tobulinti žmogiškųjų išteklių valdymo procesus, tokius kaip personalo plėtra, instruktoriaus etato steigimas, komunikavimas, motyvavimas; užtikrinti aprūpinimą darbo priemonėmis.

Reikšminiai žodžiai: *karinis naras, organizaciniai sprendimai, profesionalumas, ugdymas.*

**NACIONALINIO SAUGUMO IR
GYNIBOS PROGRAMOS
BAKALAURO STUDIJŲ
*BAIGIAMŲJŲ DARBŲ
SANTRUKOS***

Krn. Augustinas Adomaitis

NUOLATINĖS PRIVALOMOSIOS PRADINĖS KARO TARNYBOS KARIŲ MOTYVAVIMO VEIKSNIAI IR PRIEMONĖS

Darbo vadovė – vyr. m. d. dr. Vida Česnuitytė

Mokslinė problema. Jei jaunuoliai nebus motyvuoti atlikti nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos (NPPKT), Lietuvos kariuomenė gali netekti dalies gabių ir talentingų karių, be kurių kariuomenės pajėgumai bus silpnesni, nei galėtų būti, kariuomenė ribotai vykdys užduotis ir pasieks strateginius tikslus. Be to, tarnybą baigiantys profesionalūs kariai išsineša įgytus įgūdžius ir žinias, kuriuos turėtų perduoti jaunajai kartai. Todėl svarbu, kad kariuomenėje vyktų kartų kaita, kad žinias perimtų NPPKT kariai, iš kurių dalis taps kariais profesionalais. Labai svarbu, kad jaunimas būtų motyvuotas atlikti NPPKT.

Šiame baigiamajame bakalauro darbe keliamas klausimas, kokie veiksniai ir priemonės efektyviausiai motyvuoja jaunimą baigti NPPKT Bazinį kario kursą Lietuvos kariuomenėje.

Tyrimo objektas yra jaunimo motyvavimo atlikti NPPKT kariuomenėje veiksniai ir priemonės.

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti veiksnius ir priemones, kurie motyvuoja jaunimą atlikti NPPKT kariuomenėje.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti motyvacijos sampratą.
2. Apžvelgti jaunimo motyvavimo atlikti NPPKT veiksnius ir priemones.
3. Ištirti empiriškai veiksnius ir priemones, kurie motyvuoja jaunimą atlikti NPPKT Lietuvos kariuomenėje.

Bakalauro darbą sudaro įvadas, dvi dėstomosios dalys ir išvados. Dėstomoji dalis susideda iš dviejų skyrių: 1) „Motyvavimo teorinė ir praktinė perspektyva“, 2) „Veiksnių ir priemonių, motyvuojančių jaunimą atlikti nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą Lietuvos kariuomenėje, tyrimas“. Darbas baigiamas pateikiant išvadas, literatūros sąrašą ir priedus.

Empirinis tyrimas atliktas taikant kiekybinio tyrimo metodą – tiesioginę anketinę apklausą. Atrankinei imčiai naudotas lizdinės atrankos metodas. Tyrime dalyvavo 250 respondentų, kurie atitiko tyrimo atrankos kriterijų, – NPPKT kariai, einantys Bazinį kario kursą. Tyrimas atliktas Lietuvos kariuomenės Didžiojo Lietuvos etmono Jonušo Radvilos mokomajame pulke. Empiriniai duomenys surinkti 2023 m. lapkričio 20 d. – gruodžio 20 d.

Empirinio tyrimo metu išskirti vidinio ir išorinio motyvavimo veiksniai ir priemonės, kurie NPPKT karius skatina rinktis bazinį karinį rengimą. Taip pat buvo nustatyti galimi motyvaciją silpninantys veiksniai.

Reikšminiai žodžiai: *NPPKT kariai, motyvacija, motyvavimo veiksniai, motyvavimo priemonės, išorinė motyvacija, vidinė motyvacija.*

Krn. Aistė Bastytė

ŽMOGIŠKOJI ŽVALGYBA LIETUVOS KARIUOMENĖS SAUSUMOS PAJĖGOSE

Darbo vadovas – lekt. Andrius Tekorius

Žvalgyba yra vienas svarbiausių elementų tiek planuojant karinę operaciją, tiek ją vykdant. Žvalgybos padalinių veiklos tobulinimas yra svarbus aspektas siekiant kuo darnesnio padalinių veiklos organizavimo. Išskiriama esminė tyrimo problema: kaip padidinti Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų taktinės žmogiškosios žvalgybos padalinių veiklos efektyvumą?

Tyrimo objektas – žmogiškoji žvalgyba Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgose.

Tyrimo tikslas – nustatyti problemas, susijusias su Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų taktinės žmogiškosios žvalgybos padalinių vadovavimo ir valdymo grandinės veikimu Lietuvos kariuomenėje.

Suformuluoti šie uždaviniai:

1. Atlikti mokslinės literatūros žvalgybos tematika analizę.
2. Palyginti dalies Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos valstybių kariuomenių ir Lietuvos kariuomenės taktinės žmogiškosios žvalgybos būrio vadovavimą ir valdymą (V2).
3. Ištirti 2X valdymo elemento pritaikomumą Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų taktinės žmogiškosios žvalgybos padaliniuose.
4. Pateikti siūlymus, kaip gerinti vadovavimą Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų žmogiškosios žvalgybos padaliniams ir jų veiklos valdymą.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro trys skyriai. Pirmajame

skyriuje pateikiama žvalgybos teorinė analizė, antrajame – analizuojami keletas NATO valstybių kariuomenių ir Lietuvos kariuomenės žmogiškosios žvalgybos padalinių vadovavimo ir valdymo panašumai bei skirtumai, trečiajame skyriuje pateikiamas žmogiškosios žvalgybos veiklos efektyvumo empirinis tyrimas.

Atliekant empirinį tyrimą taikyta kokybinė metodologija. Atrankinei imčiai suformuoti pritaikytas tikslinis netikimybinis atrankos metodas. Tyrimo instrumentas yra atvirojo tipo klausimų pagrindu sudarytas struktūruotas interviu. Tyrimas atliktas Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgose.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus duomenis, gauti šie tyrimo rezultatai: tinkamai panaudojus žmogiškosios žvalgybos vienetus, galima gauti itin vertingos informacijos, kuri gali padėti ne tik planuoti ir vykdyti karines operacijas, bet ir nuspėti priešiško pajėgų karinius ketinimus, galimas diversijas, sabotazus; Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų taktinės žmogiškosios žvalgybos vienetai dėl esamos vadovavimo ir valdymo grandinės tik iš dalies išnaudoja savo potencialą ir susiduria su problemomis, susijusiomis su padalinio pritaikomumu, kariniu rengimu bei įgūdžių tobulinimu; analizuojant teorinę medžiagą, pastebėta teigiama partnerių patirtis koordinuojant taktinės žmogiškosios žvalgybos padalinių veiklą – naudojamas 2X valdymo elementas, veikiantis šalia skirtingo lygmens štabo J/G2 skyriaus; partnerių patirtis rodo, kad atskiro tik kontržvalgybą ir žmogiškąją žvalgybą koordinuojančio valdymo elemento naudojimas neabejotinai padidina žmogiškosios žvalgybos padalinio veiklos rezultatyvumą, didina padalinio pritaikomumą, palengvina operacijų planavimą, atveria daugiau galimybių treniruotis. Atlikus empirinį tyrimą Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų vienetuose, paaiškėjo, kad minėtuose padaliniuose yra poreikis diegti 2X arba jo funkcijas atliekančią atskirą valdymo elementą, nes, kaip teigia tyrimo dalyviai, nors ir būtų patiriamas specia-

listų trūkumas bei sunkumai atrenkant specialistus, 2X valdymo elementas pagerintų taktinės žmogiškosios žvalgybos būrio pritaikomumą karinėse operacijose, padidintų galimybę treniruotis atlikti žmogiškosios žvalgybos užduotis ir didintų taktinės žmogiškosios žvalgybos veiklos rezultatyvumą.

Reikšminiai žodžiai: *žvalgyba, žmogiškoji žvalgyba, vadovavimas ir valdymas, 2X.*

Krn. Goda Bilskytė

CIVILINĖ SAUGA KARO METU: KAUNO RAJONO SAVIVALDYBĖS ATVEJO ANALIZĖ

Darbo vadovė – lekt. Aušra Kaminskaitė

Tyrimo problema: kaip užtikrinti civilių gyventojų saugumą karo metu. Tyrimas rėmėsi Kauno rajono savivaldybės civilinės saugos planų, išteklių ir pajėgumų analize, siekiant nustatyti, kaip organizuojamas gyventojų apsaugos ekstremaliųjų situacijų metu procesas. Tyrimas atskleidė esamas stipriąsias ir silpnąsias puses, leido parengti rekomendacijas, kaip tobulinti civilinės saugos mechanizmus ir užtikrinti aukštesnį gyventojų saugumo lygį.

Tyrimo objektas – civilinė sauga karo metu.

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti civilinės saugos užtikrinimo karo metu stipriąsias ir silpnąsias puses.

Suformuluoti tokie uždaviniai:

1. Išanalizuoti civilinės saugos sampratą.
2. Išnagrinėti civilinės saugos teisinį reglamentavimą karinių konfliktų metu.
3. Nustatyti civilinės saugos pasirengimą karo metu.
4. Identifikuoti civilinės saugos tobulinimo galimybes Lietuvoje kilus galimiems konfliktams.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro santrauka, įvadas, 2 dalys, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas ir priedai. Įvade aptariamas tyrimo aktualumas ir naujumas, temos ištirtumas, darbo problematika, tyrimo objektas, darbo tikslas, uždaviniai, pristatomi tyrimo metodai, darbo struktūra. Pirmojoje dalyje analizuojama civilinės saugos samprata, jos teisinis reglamen-

tavimas ir veikimas Lietuvoje karo metu. Aptariant tyrimo metodologiją, pateikiama detali tyrimo metodų eiga, tyrimo elementai. Antroje darbo dalyje pateikiami empirinio tyrimo rezultatai: analizuojami duomenys, gauti iš kokybinio interviu. Taip pat pateikiamos tyrimo išvados ir rekomendacijos. Literatūros sąrašė išvardijami visi darbe naudoti literatūros šaltiniai, dokumentai. Pridėti priedai: tyrimo dalyvių sutikimo dalyvauti tyrime forma, tyrimo instrumento gairės, iš dalies transkribuotas interviu lietuvių kalba.

Atliekant tyrimą taikyta kokybinė metodologija. Duomenims rinkti pasitelktas interviu metodas. Atrankinei imčiai suformuoti pritaikytas prisotinimo atrankos metodas. Naudotas gairių tyrimo instrumentas. Tyrimas atliktas Kauno rajono savivaldybėje 2023 m. žiemą.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus duomenis, padaryta išvada, kad šiuolaikinė civilinė sauga turi būti dinamiška, įtrauki ir nuolat atnaujinama tam, jog būtų galima veiksmingai įveikti kylančius iššūkius. Inovacijos, technologijos, bendruomenės dalyvavimas, aiškūs teisiniai pagrindai ir visuomenės švietimas yra esminiai dalykai, užtikrinantys, kad civilinės saugos sistema būtų pasirengusi karo scenarijams.

Reikšminiai žodžiai: *civilinė sauga, karas, ekstremalioji situacija, civilinės saugos priemonės, Kauno rajono savivaldybė.*

Krn. Lina Bogdanova

PERSONALO VERBAVIMO PRIEMONIŲ IR BŪDŲ LIETUVOS KARIUOMENĖJE MODERNIZAVIMAS

Darbo vadovė – lekt. Aušra Kaminskaitė

Lietuvos kariuomenėje personalo verbavimo priemonių ir būdų naudojimas yra labai svarbus procesas siekiant pritraukti tinkamą personalą ir norint didinti Lietuvos kariuomenės pajėgas. Verbavimas sėkmingesnis, kai pasirenkamos tinkamos verbavimo priemonės ir būdai. Norint tinkamai pasirinkti verbavimo priemones ir būdus, būtina juos modernizuoti ir pritaikyti pagal besikeičiančią visuomenę.

Bakalauro baigiamojo darbo tyrimo objektas – personalo verbavimo priemonių ir būdų Lietuvos kariuomenėje modernizavimas.

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti Lietuvos kariuomenės personalo verbavimo priemonių ir būdų modernizavimo kryptis, siekiant pritraukti daugiau personalo į krašto apsaugos sistemą.

Norint pasiekti tyrimo tikslą, buvo suformuluoti šie uždaviniai:

1. Išnagrinėti personalo verbavimo sampratą, procesą, šaltinius.
2. Aptarti kokybės vadybos taikymą modernizuojant Lietuvos kariuomenės verbavimo procesą.
3. Aptarti užsienio šalių ir Lietuvos kariuomenėse taikomas verbavimo sistemas.
4. Ištirti ekspertų nuomonę apie Lietuvos kariuomenėje taikomų verbavimo priemonių ir būdų modernizavimo poreikį ir galimybes.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, du dėstomosios dalies skyriai, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas ir priedai. Pirmajame dėstomosios dalies skyriuje analizuojamos personalo verbavimo priemonės ir būdai Lietuvos kariuomenėje. Antrajame skyriuje pristatoma tyrimo metodologija bei empirinis tyrimas apie Lietuvos kariuomenės verbavimo priemonių ir būdų modernizavimo poreikį bei galimybes, apibendrinami tyrimo rezultatai.

Atliekant tyrimą taikyta kokybinė metodologija, ekspertinis interviu metodas. Kokybinio tyrimo imtį sudaro 7 informantai, kurie dirba krašto apsaugos sistemoje, personalo verbavimo srityje. Atrankinė imtis sudaryta netikimybinės tikslinės atrankos metodu. Tyrimo instrumentas – 10 klausimų, kuriais siekta išsiaiškinti 3 kintamuosius: 1) tinkamiausi verbavimo į Lietuvos kariuomenę šaltiniai ir metodai, 2) užsienio gerosios patirties perėmimas modernizuojant Lietuvos kariuomenėje personalo verbavimo priemones ir būdus, 3) verbavimo Lietuvos kariuomenėje modernizavimo poreikis ir galimybės. Kokybinis tyrimas buvo atliktas 2024 m. sausio 17–26 d. Vilniaus mieste.

Atlikus tyrimą, buvo nustatytos Lietuvos kariuomenės verbavimo sistemos, priemonių ir būdų modernizavimo kryptys, atsižvelgiant į šiuos aspektus: 1) Lietuvos kariuomenėje yra svarbūs tiek išoriniai, tiek vidiniai verbavimo šaltiniai, naudojant tam tikrus personalo verbavimo metodus, 2) Lietuvos kariuomenė turėtų rimtai įvertinti kitų valstybių gerąją patirtį ir taikomus verbavimo metodus, 3) būtina modernizuoti Lietuvos kariuomenės verbavimo sistemą. Išskiriamos technologinės galimybės, kurios gali modernizuoti Lietuvos kariuomenės verbavimo sistemą.

Reikšminiai žodžiai: *verbavimas, personalas, priemonės, būdai, modernizavimas.*

Krn. Modesta Bogužaitė

KARININKŲ KARJEROS PROCESAS: LIETUVOS KARIUOMENĖS ATVEJIS

Darbo vadovė – doc. dr. Rolanda Kazlauskaitė Markelienė

Krašto apsaugos sistemos vaidmuo geopolitinėse situacijose išlieka itin svarbus. Tam, kad sistema veiktų efektyviai, būtina užtikrinti Lietuvos kariuomenės personalo profesionalumą, aukštą motyvaciją bei pasirengimą. Tai turi didelę įtaką organizacijos procesų įgyvendinimui ir efektyvumui, taip pat prisideda prie tarptautinių tikslų. Atsižvelgiant į bakalauro baigiamojo darbo temos kontekstą, keliamas probleminis klausimas: kokių problemų kyla karininkų karjeros procese Lietuvos kariuomenėje?

Tyrimo objektas – karininkų karjeros procesas Lietuvos kariuomenėje.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti karininkų karjeros procesą Lietuvos kariuomenėje.

Iškelti tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti karjeros sampratą.
2. Apžvelgti karininkų karjeros teisinį reglamentavimą.
3. Nustatyti karininkų karjeros proceso problemas Lietuvos kariuomenėje.
4. Pasiūlyti sprendimus, gerinančius karininkų karjeros procesą.

Baigiamąjį darbą sudaro įvadas, dvi dėstomosios dalys: „Karininkų karjeros proceso teorinės išvalgos“ bei „Karininkų karjeros proceso problemų tyrimas Lietuvos kariuomenėje“, ir išvados. Darbo pabaigoje pateikiamos išvados, rekomendacijos,

literatūros sąrašas ir priedai. Empirinis tyrimas atliktas pasirinkus kokybinio tyrimo metodą, o duomenims rinkti pasitelktas pusiau struktūruotas ekspertų interviu. Atrankinei imčiai naudotas netikimybinės atrankos metodas ir pasiektas prisotinimo efektas. Tyrime dalyvavo 7 ekspertai, atitikę tyrimo atrankos kriterijus.

Teorinėje dalyje pateikiama karjeros sampratos, karininkų karjeros problemų ir karininkų karjeros teisinio reglamentavimo analizė. Empirinio tyrimo metu nustatytos karininkų karjeros proceso Lietuvos kariuomenėje problemos. Empirinio tyrimo rezultatai atskleidžia, kad karininkai susiduria su karjeros procesų aiškumo ir skaidrumo trūkumu, kompetencijų kėlimo iššūkiais, motyvacijos problemomis ir teisinio reglamentavimo nesilaikymu. Nustatytos karininkų karjeros proceso problemos rodo, kad yra tobulintinų sričių siekiant, kad karininkai būtų profesionalūs, kompetentingi, motyvuoti ir lojalūs.

Reikšminiai žodžiai: *karininkas, karjera, karjeros modeliai, karininkų karjeros teisinis reglamentavimas, karininkų karjeros problemos.*

Krn. Ernesta Čerpaite

NUOLATINĖS PRIVALOMOSIOS PRADINĖS KARO TARNYBOS MODELIO TOBULINIMAS DIDINANT ŠAUKTINIŲ SUSIDOMĖJIMĄ KARO TARNYBA

Darbo vadovė – prof. dr. Rasa Smaliukienė

Tinkamo nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos modelio, kuris didintų šauktinių susidomėjimą karo tarnyba, taikymas Lietuvos kariuomenei išlieka iššūkiu šiandienos dinamikoje geopolitinėje aplinkoje. Šiame bakalauro baigiamajame darbe keliamas tyrimo klausimas: kokius nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos modelio elementus reikia tobulinti siekiant didinti šauktinių susidomėjimą karo tarnyba?

Tyrimo objektas – nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos modelio tobulinimas didinant šauktinių susidomėjimą karo tarnyba.

Tyrimo tikslas – identifikuoti tobulintinus nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos modelio elementus, kurie didina šauktinių susidomėjimą karo tarnyba.

Tyrimo tikslui pasiekti buvo iškelti šie uždaviniai:

1. Aptarti nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos sampratą.

2. Įvardinti nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos modelio elementus.

3. Identifikuoti nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos modelio elementų trūkumus didinant šauktinių susidomėjimą karo tarnyba.

4. Įvardinti tobulintinus nuolatinės privalomosios pradinės

karo tarnybos modelio elementus.

Atliekant tyrimą taikyti šie tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, antrinių duomenų analizė, kiekybinė apklausa internetu, statistinės analizės metodai. Teoriškai ir empiriškai išanalizavus, gauti šie pagrindiniai rezultatai: kiekvienas modelio elementas: šaukimo į kariuomenę tipas, atranka (trukmė, nustatytas šaukiamųjų amžius, lytis, kviečiamųjų skaičius), socialinės garantijos (gaunamos išmokos, medicinos pagalba, apgyvendinimas, išduodama uniforma, avalynė, ekipuotė ir t. t.) bei šaukimo principas – turi statistiškai reikšmingą silpną ryšį su noru likti kariuomenėje. Pagrindiniai tobulintini modelio elementai yra trukmė, amžius ir piniginės kompensacijos.

Reikšminiai žodžiai: *nuolatinė privalomoji pradinė karo tarnyba, modelis, susidomėjimas.*

Krn. Augustinas Daniūnas

**ANALITINIS IR KRITINIS
MĄSTYMAS VYSTANT LIETUVOS
KARIUOMENĖS PAJĖGUMUS**

Darbo vadovė – doc. dr. Gitana Dudzevičiūtė

Atsižvelgiant į dabartinę geopolitinę situaciją po Krymo aneksijos 2014 metais, suvokiama, kad Rusijos imperinės ambicijos niekur nedingo. Lietuvos kariuomenė po 2014-ųjų pradėjo sparčiai modernizuotis ir plėstis, o Rusijos veiksmai Ukrainoje pateisina didelį dėmesį valstybės gynybai. Net ir būdama NATO narė, Lietuva turi pati didinti savo kariuomenės pajėgumus ir gebėti gintis viena, jei to prireiks. Analitinis ir kritinis mąstymas padeda organizacijai būti efektyviai ir pasiekti reikšmingų rezultatų. Atsižvelgus į geopolitinę situaciją ir pajėgumų vystymo svarbą, suformuluotas baigiamojo bakalauro darbo probleminis klausimas: kokia analitinio ir kritinio mąstymo svarba vystant Lietuvos kariuomenės pajėgumus?

Tyrimo objektas – analitinis ir kritinis mąstymas vystant Lietuvos kariuomenės pajėgumus.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti analitinio ir kritinio mąstymo svarbą vystant Lietuvos kariuomenės pajėgumus.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti analitinio ir kritinio mąstymo teorinius aspektus kariuomenės pajėgumų vystymo kontekste.
2. Išnagrinėti analitinio ir kritinio mąstymo svarbą Lietuvos kariuomenės Gynybos štabo pajėgumų vystymo procese.
3. Identifikavus Lietuvos kariuomenės pajėgumų vystymo proceso iššūkius, pateikti siūlymus, kaip gerinti padėti.

Baigiamąjį darbą sudaro šios dalys: santraukos lietuvių ir anglų kalbomis, įvadas, dėstomoji dalis iš 3 skyrių: 1) „Analitinio ir kritinio mąstymo bei pajėgumų vystymo teoriniai aspektai“, 2) „Tyrimo metodologija“, 3) „Analitinio ir kritinio mąstymo vaidmens vystant Lietuvos kariuomenės pajėgumus tyrimas: Gynybos štabo atvejis“. Be šių pagrindinių dalių, darbe pateikiamos išvados, literatūros sąrašas ir priedai. Empirinio tyrimo duomenims rinkti buvo naudojamas kokybinis ekspertinis interviu. Imties atrankai pasitelktas tikslinis netikimybinės atrankos metodas. Dalyvauti tyrime atrinkti 4 ekspertai. Kokybinis tyrimas buvo atliktas Lietuvos kariuomenės Gynybos štabe, ekspertai buvo apklausiami gyvai, interviu buvo įrašomas, o paskui transkribuojamas naudojant „Microsoft Word“ programą. Gauti rezultatai pateikiami empirinio tyrimo lentelėse bakalauro baigiamojo darbo dėstomojoje dalyje.

Teorinėje dalyje išnagrinėta analitinio ir kritinio mąstymo samprata, jų reikšmė organizacijos veikloje, taip pat apibrėžti pagrindiniai pajėgumo vystymo metodikos etapai: inicijavimo, poreikių nustatymo, pajėgumų plėtros planavimo, pajėgumų integravimo, pajėgumų plėtros analizės. Atlikus empirinio tyrimo duomenų analizę, galima teigti, kad buvo atsakyta į iškeltą probleminį klausimą apie analitinio ir kritinio mąstymo svarbą vystant Lietuvos kariuomenės pajėgumus. Išnagrinėjus empirinio tyrimo duomenis, prieita prie išvados, kad analitinis ir kritinis mąstymas yra integrali pajėgumų planavimo proceso Lietuvos kariuomenėje dalis.

Reikšminiai žodžiai: *analitinis mąstymas, kritinis mąstymas, pajėgumų vystymas, organizacija.*

Krn. Donatas Ekleris

„ESPRIT DE CORPS“ VYSTYMAS LIETUVOS KARIUOMENĖS VIENETUOSE

Darbo vadovė – lekt. Aušra Kaminskaitė

Baigiamojo darbo tyrimo mokslinė problema: kaip „esprit de corps“ yra vystomas Lietuvos kariuomenės vienetuose?

Baigiamojo darbo tyrimo objektas – „esprit de corps“ vystymas Lietuvos kariuomenės vienetuose.

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti, kaip Lietuvos kariuomenės vienetai vysto „esprit de corps“.

Suformuluoti tokie tyrimo uždaviniai:

1. Aptarti „esprit de corps“ sampratą.
2. Aptarti „esprit de corps“ vystymo metodus kariniame vienete.
3. Aptarti ryšį tarp „esprit de corps“ vystymo ir organizacinės kultūros kariniame vienete.
4. Ištirti, kaip vystoma „esprit de corps“ Lietuvos kariuomenės vienetuose.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, teorinė analizė, tyrimo dalis ir išvados. Teorinė analizė susideda iš 5 skyrių: pirmajame ir antrajame aptariama „esprit de corps“ samprata ir „esprit de corps“ aprašantys dokumentai; trečiajame ir ketvirtajame skyriuose aptariamas „esprit de corps“ poveikis ir pasireiškimas kariniame vienete; penktajame skyriuje aptariami „esprit de corps“ taikymo metodai kariniame vienete. Toliau pateikiama tyrimo dalis susideda iš trijų skyrių: pirmajame skyriuje aprašoma kokybinio tyrimo metodologija, antrajame – surinktų tyrimo dalyvių duomenų analizė, trečiajame skyriuje aptariami gauti rezultatai.

Atliekant tyrimą naudota kokybinė metodologija. Duomenims rinkti pasitelktas interviu metodas. Atrankiniai imčiai suformuoti pritaikytas kriterinis atrankos metodas. Visą atrankos imtį sudarė 5 tyrimo dalyviai. Tyrime naudotos teorijos ir uždavinių pagrindu suformuotos gairės siekiant įvykdyti iškeltus tyrimo uždavinius. Tyrimas atliktas Lietuvos kariuomenės koviniame vienete. Interviu imti 2023 m. gruodžio mėnesį.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus duomenis, gauti šie baigiamojo darbo pagrindiniai rezultatai: „esprit de corps“ – tai grupės narių bendrumo dvasia, pasireiškianti narių pasitikėjimu, atsidavimu, pagarba vienas kitam ir grupei, išsiskirianti unikalia grupės tapatybe; komandos nariai suformuoja stiprų ryšį ir atsidavimą – tai pasireiškia stipria pagarba savo vienetai ir jo nariams bei sukuria unikalią bendrystę, kuri pastebima iš elgesio, standartų, patirties ir požiūrio; taip pat paaiškėjo, kad Lietuvos kariuomenėje pagrindiniai elementai, rodantys vieneto „esprit de corps“, yra bendros tradicijos, supratimas, simbolika ir konkurencija su kitais vienetais. Tyrimo dalyviai nurodė pagrindinius metodus, padedančius formuoti „esprit de corps“. Iš jų ryškiausi yra bendras visų karių dalyvavimas vieneto veiklose, neformalios bendros vieneto karių veiklos, vieneto tradicijos, šventės ir simbolika, aukšti vieneto standartai, varžybos ir konkurencija tarp vienetų, asmeninio pavyzdžio rodymas, disciplinos ir tvarkos laikymosi skatinimas, vieneto užduočių paskartojimas ir priminimas kariams, bendras veiklų planavimas. Be to, tyrimo dalyviai įvardijo, kad svarbu, formuojant vieneto „esprit de corps“, vengti vieneto skaldymo, žeminančio elgesio ir prievartos.

Reikšminiai žodžiai: „esprit de corps“, organizacinė kultūra, kariuomenė, grupė / komanda / vienetas, institucija.

Krn. Marius Gruzdis

SAVIVALDYBĖS TARPSEKTORINIS BENDRADARBIAVIMAS RENGIANTIS MOBILIZACIJAI

Darbo vadovė – doc. dr. Vidmantė Giedraitytė

Bakalauro baigiamojo darbo tyrimo probleminis klausimas: kaip vyksta tarpsektorinis savivaldybės bendradarbiavimas rengiantis mobilizacijai?

Bakalauro baigiamojo darbo tyrimo objektas yra savivaldybės tarpsektorinis bendradarbiavimas rengiantis mobilizacijai.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti savivaldybės tarpsektorinį bendradarbiavimą rengiantis mobilizacijai.

Suformuluoti tokie uždaviniai:

1. Išanalizuoti savivaldybės tarpsektorinio bendradarbiavimo rengiantis mobilizacijai teorinį kontekstą.
2. Aptarti savivaldybės tarpsektorinio bendradarbiavimo rengiantis mobilizacijai teisinę bazę.
3. Ištirti X savivaldybės tarpsektorinį bendradarbiavimą rengiantis mobilizacijai.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, du skyriai, iš kurių pirmasis skirtas teorinei tarpsektorinio bendradarbiavimo analizei bei teisės aktams, reglamentuojantiems mobilizaciją, apžvalgai, o antrasis – X savivaldybės tarpsektorinio bendradarbiavimo tyrimo rezultatams pristatyti. Taip pat darbe pateikiamos tyrimo išvados, rekomendacijos, naudotos literatūros sąrašas ir priedai.

Atliekant tyrimą taikyta kokybinė metodologija, siekiant atskleisti sudėtingą skirtingo lygio ir rūšių subjektų bendradarbia-

vimo procesą įgyvendinant vieną tikslą – pasirengti mobilizacijai. Duomenims rinkti pasitelktas ekspertinio interviu metodas. Atrankinei imčiai suformuoti taikyta netikimybinė tikslinė atranka. Interviu metu informantams užduoti klausimai, remiantis tyrimo instrumento gairėmis, sudaryti pagal teorinę tarpsektorinio bendradarbiavimo bei teisės aktų, reglamentuojančių mobilizaciją, analizę. Tyrimas atliktas 2023 m. lapkričio ir gruodžio mėnesiais X savivaldybėje bei su savivaldybe bendradarbiaujančiuose subjektuose.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus medžiagą, gauti šie pagrindiniai rezultatai: visiems sektoriams reikėtų priimti atsakingus sprendimus, norint pagerinti pasiruošimą mobilizacijai; teoriniai tarpsektorinio bendradarbiavimo aspektai rodo, kad tokio tipo bendradarbiavimas yra kompleksinis ir reikalauja visų sektorių pastangų norint pasiekti rezultatų; teisinė savivaldybės bendradarbiavimo su kitomis institucijomis rengiantis mobilizacijai sistema gali būti tapatinama su teoriniais tarpsektorinio bendradarbiavimo aspektais bei mokslininkų siūlomais tarpsektorinio bendradarbiavimo modeliais. Išskirti ir trūkumai, kuriuos būtina naikinti, tačiau tam reikės valdžios institucijų palaikymo bei Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamento prie KAM, savivaldybių ir kariuomenės atstovų lyderystės.

Reikšminiai žodžiai: *tarpsektorinis bendradarbiavimas, mobilizacija, savivaldybė.*

Krn. Gerda Kacienaitė

LIETUVOS KARIUOMENĖS REZERVO RENGIMAS HIBRIDINIO KARO AKIVAIZDOJE

Darbo vadovė – m. d. dr. Ringailė Kuokštytė

Nuo 2014 m., Rusijai aneksavus Krymą, pradėjo stiprėti agresyvi Rusijos valstybės politika, paremta hibridinių grėsmių skatinimu. Lietuva, susidūrusi su agresyvėjančia Rusijos bei Baltarusijos užsienio politika, ėmėsi papildomo atgrasymo priemonių. 2015 m. atnaujinta karo prievolė ir pradėtas skirti didesnis dėmesys rezervo pajėgumų didinimui bei rengimui. Hibridinių grėsmių neišvengia ir Lietuva, viena jų – 2021 m. migrantų krizė pasienyje su Baltarusija. Atsižvelgus į tarptautinių įvykių kontekstą ir geopolitinę situaciją, Lietuvos politines ir karines aktualijas, suformuluota baigiamojo bakalauro darbo tyrimo problema – kaip Lietuvos kariuomenės rezervo rengimo procesas prisitaiko pagal hibridinio karo grėsmes?

Tyrimo objektas – Lietuvos kariuomenės rezervo rengimas.

Tyrimo tikslas – ištirti Lietuvos kariuomenės rezervo rengimo proceso prisitaikymą pagal hibridinio karo grėsmes.

Tyrimo uždaviniai:

1. Apibrėžti kariuomenės rezervo ir hibridinio karo sampratą.
2. Apžvelgti Baltijos regiono valstybių saugumo politikos ir kariuomenės rezervo rengimo ryšį.
3. Remiantis tyrimui pritaikyta metodologija, ištirti Lietuvos kariuomenės rezervo rengimo proceso pritaikymą pagal hibridinio karo grėsmes.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, teorinė dalis, tyri-

mo dalis, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas ir priedai. Teorinė dalis sudaryta iš trijų skyrių ir keturių poskyrių, o empirinė dalis – iš trijų skyrių ir trijų poskyrių.

Atliekant tyrimą taikyta kokybinė metodologija. Suformuluotas ginamasis teiginys: „Lietuvos kariuomenės rezervo karių rengimas prie hibridinio karo grėsmių prisitaiko sunkiai, nes didesnis dėmesys skiriamas atsparumui konvencinėms grėsmėms.“ Duomenims rinkti pasitelktas pusiau struktūruotas ekspertinis interviu. Atrankinei imčiai suformuoti pritaikytas netikimybinis atrankos metodas. Tyrimo instrumentas – tyrimo planas.

Teorinė ir empirinė analizė atskleidė, kad hibridinio karo grėsmės yra kintančios ir lengvai prisitaikančios, o hibridinėms grėsmėms atremti reikalinga atspari visuomenė ir specialieji rezervininkų įgūdžiai. Lietuvos kariuomenės rezervo rengimo procesas sunkiai prisitaiko prie hibridinio karo grėsmių, daugiausia dėmesio rengiant Lietuvos kariuomenės rezervą skiriama atsparumo konvencinėms grėsmėms mokymui.

Reikšminiai žodžiai: *Lietuvos kariuomenė, rezervas, hibridinis karas, NATO, hibridinės grėsmės.*

Krn. Aleksandr Kasakovskij

ŽMOGIŠKŪJŲ IŠTEKLIŲ VERBAVIMO Į LIETUVOS KARIUOMENĘ VEIKSNIAI

Darbo vadovė – lekt. Aušra Kaminskaitė

Bakalauro baigiamojo darbo tyrimo problema: kokią įtaką vidinės ir išorinės aplinkos veiksniai daro Lietuvos kariuomenės žmogiškųjų išteklių verbavimo ilgalaikėms perspektyvoms?

Tyrimo objektas – žmogiškųjų išteklių verbavimo į Lietuvos kariuomenę veiksniai.

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti vidinės ir išorinės aplinkos veiksnių įtaką žmogiškųjų išteklių verbavimui į Lietuvos kariuomenę ilgalaikėje perspektyvoje.

Suformuluoti tokie tyrimo uždaviniai:

1. Aptarti žmogiškųjų išteklių strateginio valdymo ir verbavimo sampratą.

2. Išsiaiškinti vidinės ir išorinės aplinkos veiksnius, darančius įtaką organizacijos žmogiškųjų išteklių verbavimo strategijai.

3. Aptarti Lietuvos kariuomenės 2023–2025 m. strategines žmogiškųjų išteklių verbavimo vystymo kryptis.

4. Nustatyti, kaip vidinės ir išorinės aplinkos veiksniai daro įtaką kariuomenės žmogiškųjų išteklių verbavimo ilgalaikėms perspektyvoms.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, dėstomoji dalis, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas ir priedai. Dėstomoji dalis susideda iš dviejų skyrių – mokslinės literatūros analizės ir empirinio tyrimo. Analizuojant mokslinę literatūrą, siekta išsiaiškinti strateginio žmogiškųjų išteklių valdymo ir verbavimo sampratą, Lietuvos kariuomenės karinio personalo sudary-

mo procesą, Lietuvos kariuomenės vidinės ir išorinės aplinkos veiksnius bei Lietuvos kariuomenės 2023–2025 m. strategines verbavimo vystymo kryptis. Antrajame skyriuje aprašyta tyrimo metodologija ir tyrimo rezultatai.

Atliekant tyrimą taikyta kokybinė metodologija. Duomenims rinkti pasitelktas ekspertų interviu. Atrankinei imčiai suformuoti pritaikytas netikimybinės atrankos metodas, atrankinę imtį sudarė 6 informantai – tiek užteko, kad būtų pasiektas duomenų prisotinimas. Taip pat, atliekant tyrimą, naudotos tyrimo gairės. Tyrimas buvo atliekamas nuo 2023 m. gruodžio 28 d. iki 2024 m. sausio 11 d., visi ekspertų interviu imti informantų darbo vietose.

Analizuojant mokslinę literatūrą, aptarta verbavimo ir strateginio žmogiškųjų išteklių valdymo samprata, išsiaiškinta žmogiškųjų išteklių valdymo strategijų svarba. Nustatyta, kad viena iš žmogiškųjų išteklių valdymo strategijų yra aprūpinimo išteklių strategija, dalį kurios sudaro verbavimo strategija. Taip pat nustatyta, kad yra vykdomas verbavimas į profesinę karo tarnybą, o nuolatinė privalomoji pradinė karo tarnyba yra pagrindinis šaltinis, iš kurio verbuojami karo prievolinkai į profesinę karo tarnybą. Be to, buvo išsiaiškinti vidinės ir išorinės aplinkos veiksniai, darantys įtaką pritraukiant naujų žmonių. Atlikus empirinį tyrimą, atsakyta į probleminį klausimą ir nustatyta, kad vieni išorinės ir vidinės aplinkos veiksniai daro teigiamą įtaką verbavimo ilgalaikėms perspektyvoms, o kiti apriboja verbavimą ir, žvelgiant į perspektyvas, gali kelti didelių iššūkių.

Reikšminiai žodžiai: *strateginis žmogiškųjų išteklių valdymas, verbavimo strategija, vidinės ir išorinės aplinkos veiksniai, Lietuvos kariuomenės personalas, verbavimo ilgalaikės perspektyvos.*

Krn. Gabija Knietaitė

KARIŲ MOTYVACIJA TARNAUTI KARIUOMENĖJE

Darbo vadovė – vyr. m. d. dr. Vida Česnuitytė

Rusijos ir Ukrainos karo kontekste tarnybos Lietuvos Respublikos kariuomenėje klausimas tapo itin aktualus. Teoriškai apibrėžiant motyvacijos tarnauti kariuomenėje sampratą, dėmesys kreipiamas į tai, kokia yra karių nuomonė apie tarnybą kariuomenėje.

Šiame bakalauro baigiamajame darbe išskiriamos pagrindinės motyvacinės priemonės, skirtos užtikrinti, kad jaunuoliai būtų pakankamai motyvuojami rinktis tarnybą kariuomenėje ir kad jie liktų tarnyboje ilgą laiką. Taip pat svarstoma, kaip minėtas motyvacines priemones būtų galima tobulinti. Be to, motyvacinės priemonės, taikomos Lietuvos kariuomenėje, yra lyginamos su taikomomis užsienio valstybių kariuomenėse, išskiriami jų panašumai ir skirtumai.

Tyrimo objektas – pagrindiniai karių motyvai tarnauti kariuomenėje.

Tyrimo tikslas – ištirti karių motyvų tarnauti kariuomenėje įvairovę.

Tyrimo uždaviniai:

1. Apibrėžti teoriškai motyvacijos tarnauti kariuomenėje sampratą.

2. Identifikuoti tarnybos kariuomenėje motyvacines priemones.

3. Atliekant empirinį tyrimą ištirti karių motyvų tarnauti Lietuvos kariuomenėje įvairovę.

Baigiamąjį bakalauro darbą sudaro įvadas, du pagrindiniai skyriai, išvados ir priedai. Įvade yra atskleidžiamas temos aktualumas ir mokslinis naujumas, tyrimo problema ir uždaviniai, taip pat tyrimo objektas, tyrimo tikslas ir metodai. Atliekant tyrimą taikyta kokybinė metodologija. Duomenys buvo renkami naudojant ekspertinio interviu metodą.

Pirmajame skyriuje analizuojami motyvacijos tarnauti kariuomenėje teoriniai ir praktiniai aspektai. Koncentruojamasi į motyvacijos sampratą bei tarnybos kariuomenėje sampratą. Antrajame skyriuje aptariama motyvų tarnauti Lietuvos kariuomenėje įvairovė, pristatoma tyrimo metodologija, pateikiami empirinio tyrimo rezultatai, jie apibendrinami. Darbo pabaigoje pateikiamos išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas ir priedai.

Reikšminiai žodžiai: *motyvacija, tarnyba kariuomenėje, motyvacinės priemonės, demotyvuojančios priemonės, karys.*

Krn. Daniel Kumidor

**MAŽŪJŲ VALSTYBIŲ MOBILIZACINIO
REZERVO KOMPLEKTAVIMO MODELIŲ
SKIRTUMAI: IZRAELIO, SUOMIJOS,
LIETUVOS, LATVIJOS IR ESTIJOS ATVEJAI**

Darbo vadovė – doc. dr. Rolanda Kazlauskaitė Markelienė

Tyrimo problema: Izraelio, Suomijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos mobilizacinio rezervo komplektavimo modelių skirtumai pagal jų stipriąsias ir silpnąsias puses.

Tyrimo objektas – mobilizacinio rezervo komplektavimo modeliai Izraelyje, Suomijoje, Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje.

Tyrimo tikslas – nustatyti Lietuvos mobilizacinio rezervo komplektavimo modelio tobulinimo galimybes remiantis Izraelio, Suomijos, Estijos ir Latvijos mobilizacinio rezervo komplektavimo modeliais.

Suformuluoti tyrimo uždaviniai:

1. Pateikti mažosios valstybės sampratą.
2. Išsiaiškinti mobilizacinio rezervo sampratą.
3. Ištirti Izraelio, Suomijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos mobilizacinio rezervo komplektavimo modelių skirtumus pagal jų stipriąsias ir silpnąsias puses.
4. Išsiaiškinti Lietuvos mobilizacinio rezervo komplektavimo modelio tobulinimo galimybes.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro santraukos lietuvių ir anglų kalbomis, įvadas, dėstomoji dalis, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas ir priedai.

Atliekant empirinį tyrimą taikyta kokybinė metodologija. Duomenims rinkti pasitelktas pusiau struktūruotas ekspertų in-

terviu metodas. Atrankinei imčiai suformuoti pritaikytas tikslinis atrankos metodas. Tyrimas atliktas krašto apsaugos sistemos institucijoje nuo 2023 m. gruodžio 8 d. iki 2023 m. gruodžio 20 dienos.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus tyrimo duomenis, gauti šie pagrindiniai rezultatai: vienareikšmiškos mažosios valstybės sampratos nėra; apibrėžti mažąją valstybę galima dviem būdais – absoliučiuoju ir reliatyviuoju; mobilizacinio rezervo samprata apima žmogiškuosius ir materialiuosius išteklius. Ištyrus Izraelio, Suomijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos karinio personalo mobilizacinio rezervo komplektavimo modelių stipriąsias ir silpnąsias puses, buvo išsiaiškintos Lietuvos mobilizacinio rezervo komplektavimo modelio tobulinimo galimybės, naudojant Izraelio, Suomijos ir Estijos mobilizacinio rezervo modelius.

Reikšminiai žodžiai: *mobilizacinis rezervas, mobilizacinio rezervo komplektavimo modelis, Izraelio mobilizacinis rezervas, Suomijos mobilizacinis rezervas, Baltijos valstybių mobilizaciniai rezervai.*

Krn. Matas Lukminas

PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS PASIRENGIMAS VEIKTI PASKELBUS MOBILIZACIJĄ

Darbo vadovė – doc. dr. Vidmantė Giedraitytė

Lietuvos Respublikos geopolitinė situacija ir nuo 2022 m. vykstantis Rusijos karas su Ukraina verčia susirūpinti dėl Lietuvos savivaldybių pasiruošimo veikti paskelbus mobilizaciją. Šalies gynyba – pareiga, privaloma kiekvienam piliečiui, todėl kiekvieno Lietuvos Respublikos subjekto pasirengimas ginti šalį yra labai svarbus. Šiuolaikiniam karui būdingas greitis ir netikėtumas, todėl, kilus kariniam konfliktui ar krizinei situacijai, svarbu būti pasiruošus sistemingai veikti. Vienas iš pagrindinių veiksnių, siekiant sėkmingai atsilaikyti kilus karui, yra mobilizacija. Esant tinkamai mobilizacinei struktūrai visose savivaldybėse, galima greičiau reaguoti į kylančias grėsmes, surinkti rezervinių personalą į Lietuvos kariuomenę, perskirstyti finansinius bei žmogiškuosius išteklius ir sumažinti chaosą valstybėje.

Tyrimo problema: kaip Panevėžio miesto savivaldybė pasirėngusi veikti paskelbus mobilizaciją?

Tyrimo objektas – Panevėžio miesto savivaldybės pasirengimas veikti paskelbus mobilizaciją.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti Panevėžio miesto savivaldybės pasirengimą veikti paskelbus mobilizaciją.

Suformuluoti tokie tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti mobilizacijos sampratą ir savivaldybių funkcijas rengiantis veikti kilus krizinei situacijai.
2. Išsiaiškinti savivaldybių pasirengimo veikti mobilizacijos sąlygomis ypatumus, atkreipiant dėmesį į Ukrainos patirtį.
3. Išanalizuoti Panevėžio miesto savivaldybės pasirengimą

veikti paskelbus mobilizaciją.

Pirmasis baigiamojo bakalauro darbo skyrius skirtas teoriniams aspektams: aptariama mobilizacijos samprata, savivaldybių pasirengimo veikti paskelbus mobilizaciją teorinis ir teisinis kontekstas, krizinės situacijos samprata ir krizių valdymo modeliai, naudojami savivaldybių rengiantis veikti krizinėse situacijose. Pirmojo skyriaus pabaigoje pateikiami savivaldybių pasirengimo veikti mobilizacijos sąlygomis ypatumai ir pristatomas Ukrainos pavyzdys.

Antrasis baigiamojo bakalauro darbo skyrius skirtas Panevėžio miesto savivaldybės pasirengimo veikti paskelbus mobilizaciją tyrimui: aprašoma tyrimo metodologija, analizuojami ir apibendrinami tyrimo duomenys, pateikiami tyrimo rezultatai, išvados ir rekomendacijos.

Duomenims rinkti naudotas ekspertinio interviu metodas. Atrankinei imčiai suformuoti pritaikytas „sniego gniūžtės“ atrankos tyrimo instrumentas, suformuluotas pagal mokslines įžvalgas ir norminio reguliavimo nuostatas. Interviu klausimyne 13 klausimų, sudarytų remiantis mokslinės literatūros analize ir tyrimo problema. Tyrimas atliktas Panevėžio mieste, Panevėžio miesto savivaldybės administracijoje, nuo 2023 m. lapkričio 13 d. iki 2023 m. gruodžio 22 dienos. Tyrimo etapai: tyrimo metodo parinkimas; tyrimo metodologijos aprašymas; tyrimo instrumento sudarymas; interviu su informantais atlikimas; gautų rezultatų analizė ir aptarimas; išvadų ir rekomendacijų pateikimas.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus tyrimo duomenis, gauta pagrindinė išvada: Panevėžio miesto savivaldybė dėl mažo mobilizacinių mokymų skaičiaus, sutarčių su privačiuoju sektoriumi trūkumo, nepakankamo mobilizacinių mokymų finansavimo bei teisinės bazės trūkumo negali įvykdyti visų Mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatyme nurodytų mobilizacinių užduočių.

Reikšminiai žodžiai: *mobilizacija, savivaldybė, pasirengimas, krizinė situacija.*

Krn. Kamilė Nanytė

PILIEČIŲ VALIA VISUOTINIAM PILIETINIAM PASIPRIEŠINIMUI LIETUVOJE

Darbo vadovė – doc. dr. Rolanda Kazlauskaitė Markelienė

Pilietinis pasipriešinimas Lietuvoje – vienas svarbiausių valstybės gynybos elementų, kurį reglamentuoja įvairūs dokumentai. Dėl nuolat kintančios tarptautinio saugumo padėties bei Rusijos ir Ukrainos karo visuomenė jaučiasi nesaugi nežinodama, kas laukia artimoje ateityje.

Bakalauro baigiamojo darbo tyrimo problema: kiek Lietuvos visuomenė yra pasiryžusi priešintis? Kiek šių dienų kontekstas turėjo įtakos visuomenės požiūriui į pilietinį pasipriešinimą?

Tyrimo objektas – piliečių valia visuotiniam pilietiniam pasipriešinimui Lietuvoje.

Tyrimo tikslas – ištirti Lietuvos piliečių valią rengiantis visuotiniam pilietiniam pasipriešinimui.

Tyrimo tikslui pasiekti iškelti šie uždaviniai:

1. Išanalizuoti pilietinio pasipriešinimo sampratą.
2. Apžvelgti pilietinio pasipriešinimo teisinį reglamentavimą.
3. Apžvelgti piliečių valios priešintis sampratą.
4. Ištirti Lietuvos visuomenės nusiteikimą priešintis agresijos atveju.
5. Pateikti rekomendacijas, kaip ugdyti visuomenės valią priešintis.

Atliekant tyrimą taikyti šie metodai: mokslinės literatūros ir dokumentų analizė, kiekybinė apklausa internetu, matematinės statistikos metodai, kompiuterinė programa IBM SPSS „Statistics 29.0“, duomenų sisteminimas, rezultatų lyginamoji analizė.

Baigiamąjį darbą sudaro du pagrindiniai dėstomosios dalies

skyriai: pirmajame analizuojami teoriniai ir teisiniai pilietinio pasipriešinimo aspektai, antrajame – aptariama tyrimo metodologija ir pateikiamas visuomenės pilietinio pasipriešinimo potencialo tyrimas. Atliekant tyrimą taikyta kiekybinė metodologija. Suformuluota hipotezė: didėjant išorės grėsmei, palyginti su 2017 m. atliktos apklausos rezultatais, visuomenės pilietinio pasipriešinimo potencialas išaugo. Duomenims rinkti pasitelktas anketinės elektroninės apklausos metodas. Atrankinei imčiai suformuoti pritaikyta Dunham ir Smith (1975) sudaryta generalinės visumos ir imties dydžių lentelė. Tyrime naudotas elektroninio klausimyno tyrimo instrumentas. Anketinė elektroninė apklausa buvo sukurta elektroninių apklausų kūrimo svetainėje *manoapklausa.lt* ir vykdyta nuo 2024 m. sausio 19 d. iki 2024 m. sausio 30 d. naudojant socialinį tinklą „Facebook“ ir elektroninį pašlą.

Atlikus teorinę ir empirinę duomenų analizę, gauti šie rezultatai: pilietinis pasipriešinimas dažniausiai suprantamas kaip susivienijusių žmonių judėjimas ginant teises ir poreikius visos bendruomenės vardu ir siekiant paveikti *status quo* naudojant socialinius, psichologinius, ekonominius ir politinius „ginklus“. Lietuvos teisiniai dokumentai pabrėžia pilietinio pasipriešinimo svarbą, kiekvieno piliečio teisę ir pareigą ginti valstybę, nustato visuomenės rengimo pilietiniam pasipriešinimui aspektus, išskiria galimus pasipriešinimo būdus. Klasikinės visame pasaulyje cituojamos pilietinio pasipriešinimo strategijos yra Sharp aprašyti 198 nesmurtinės kovos metodai bei Gandhi suformuluotas ir pritaikytas Satjagrahos kovos būdas. Lietuvos visuomenės, kritiškai vertinančios galimą Rusijos agresiją, pasipriešinimo potencialas padidėjo, palyginti su 2017 metais. Šalies gyventojams trūksta žinių apie pilietinio pasipriešinimo taktiką ir ryžto priešintis visais įmanomais būdais. Pateiktos tokios rekomendacijos, kaip ugdyti Lietuvos piliečių valią priešintis: daugiau dėmesio

skirti jaunimo pilietiniam ugdymui mokyklose ir universitetuose; šviesti visuomenę pilietinio pasipriešinimo tema įvairiomis priemonėmis; skatinti Lietuvos kariuomenės bendradarbiavimą su visuomene; kelti piliečių moralę ir pasitikėjimą visuomene, politinėmis institucijomis bei kariuomene, primenant Lietuvos istorijos pavyzdžius renginiuose, žiniasklaidoje, viešosiose erdvėse.

Reikšminiai žodžiai: *valia priešintis, pilietinis pasipriešinimas, nesmurtinis pasipriešinimas.*

Krn. Lukas Norkevičius

CIVILINĖS SAUGOS STATINIŲ INFRASTRUKTŪRA LIETUVOS SAVIVALDYBĖSE

Darbo vadovė – doc. dr. Agnė Šimelytė

Šiandieninė visuomenė sparčiai keičiasi dėl technologijų pokyčių, turinčių įtakos pasaulinei infrastruktūrai. Civilinė sauga yra esminė sritis, užtikrinanti gyventojų saugumą, o su klimato kaita, technologinėmis katastrofomis ir teroristiniais įvykiais susiję iššūkiai dar labiau pabrėžia jos svarbą. Šiuolaikinė technologinė pažanga reikalauja atnaujinti civilinės saugos infrastruktūrą, siekiant veiksmingai reaguoti į kintančias grėsmes. Tai apima esamų statinių vertinimą, modernizavimą ir pritaikymą pagal naujus saugumo standartus, užtikrinant gyventojų saugumą įvairiose ekstremaliosiose situacijose.

Bakalauro baigiamojo darbo tyrimo problema kyla iš poreikio analizuoti Lietuvos civilinės saugos statinius ir nustatyti, ar jie atitinka šiuolaikinius saugumo standartus bei specifines šalies sąlygas. Ši užduotis tampa svarbi dėl nuolat besikeičiančių grėsmių, tačiau neaišku, ar esamų statinių parengtumas pakankamas vertinant pagal konkrečias rizikos situacijas Lietuvoje.

Tyrimo objektas – civilinės saugos statinių infrastruktūra Lietuvoje.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti civilinės saugos statinių infrastruktūrą Lietuvos savivaldybėse.

Suformuluoti tokie tyrimo uždaviniai:

1. Apžvelgti civilinės saugos statinių reikšmę ekstremaliųjų situacijų metu.
2. Parengus tyrimo metodiką, ištirti civilinės saugos statinių

poreikį Lietuvos savivaldybėse.

3. Išanalizavus tyrimo metu gautus rezultatus, pateikti rekomendacijas, kaip parengti ir tobulinti civilinius statinius.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, dvi dalys, išvados, šaltiniai ir priedai. Įvade aptariamas temos naujumas, mokslinė problema, tyrimo objektas ir tikslas, tyrimo uždaviniai, metodai ir darbo struktūra. Dėstomoji dalis susideda iš dviejų skyrių: 1) „Civilinės saugos statinių samprata ir reikšmė“, 2) „Civilinės saugos statinių tinkamumo ir poreikio Lietuvoje tyrimo rezultatai“. Taip pat pateikiamos tyrimo išvados, šaltinių sąrašas ir priedai.

Atliekant tyrimą naudotas pusiau struktūruotas ekspertinis interviu. Klausimynas, sudarytas metodologijos pagrindu, apima 13 klausimų, paremtų mokslinės literatūros ir teisės aktų analize. Interviu imtas iš 6 ekspertų skirtingose savivaldybėse, kurie rūpinasi civiline sauga savo savivaldybės ribose. Tyrimo procesas truko nuo sausio 24 d. iki sausio 29 d. imtinai. Visi pokalbiai su ekspertais vyko nuotoliniu būdu, naudojant mobiliojo ryšio priemones.

Atlikus mokslinių šaltinių analizę, nustatyti 3 pagrindiniai civilinės saugos statinių tipai: kolektyvinės apsaugos statiniai, priedangos ir slėptuvės. Jų poreikis atsiranda karo veiksmų ar stichinių nelaimių atveju, kai reikia gyventojams trumpam apsisaugoti nuo pavojaus. Atlikus pusiau struktūruotą ekspertų interviu, nustatyta, kad Lietuvos civilinės saugos statinių būklę techniniu aspektu galima vertinti neigiamai dėl jų aprūpinimo ir įrengimo trūkumų. Taip pat, analizuojant ekspertų teikiamas rekomendacijas, gautos išvados, kad siekiant intensyviau gerinti civilinės saugos statinius ir šviesti visuomenę apie tokius statinius, būtinas savivaldybių finansavimas iš valstybės biudžeto. Be to, priedangose turi būti įrengti antri išėjimai, reikalingas ir požeminis Vilniaus metro. Būtina gyventojus supažindinti su internetine svetaine *LT72.lt*, organizuoti paskaitas apie civilinės saugos statinių svarbą ir jų funkcijas.

Reikšminiai žodžiai: *civilinė sauga, statiniai, ekstremalioji situacija, priedanga.*

Krn. Lukas Ribokas

LIETUVOS KIBERNETINIO SAUGUMO INFRASTRUKTŪROS ATSPARUMUI SVARBŪS VEIKSNIAI

Darbo vadovė – vyresn. m. d. dr. Ramunė Miežanskienė

Bakalauro baigiamajame darbe iškeltas probleminis klausimas: kokie veiksniai yra svarbūs kibernetinio saugumo infrastruktūros atsparumui?

Tyrimo objektas – kibernetinio saugumo infrastruktūros atsparumui svarbūs veiksniai.

Tyrimo tikslas – nustatyti Lietuvos kibernetinio saugumo infrastruktūros atsparumui svarbius veiksnius.

Tyrimo tikslui pasiekti iškelti trys uždaviniai:

1. Išanalizuoti kibernetinio saugumo infrastruktūrą ir jos sampratą.
2. Identifikuoti kibernetinio saugumo infrastruktūrai kylančias grėsmes.
3. Pateikti Lietuvos kibernetinio saugumo infrastruktūros atsparumui svarbius veiksnius.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, pagrindinė darbo dalis iš dviejų skyrių, išvados, literatūros sąrašas ir priedai. Pirmajame pagrindinės dalies skyriuje nagrinėjamos teorinės kibernetinio saugumo įžvalgos. Antrajame skyriuje pateikiama tyrimo metodologija ir, išanalizavus ekspertų pateiktą informaciją apie Lietuvos kibernetiniam saugumui svarbią infrastruktūrą, aptariami empirinio tyrimo rezultatai. Atliekant empirinį tyrimą taikyta kokybinė metodologija, pusiau struktūruotas interviu metodas. Tyrimo atrankinė imtis – 7 informantai. Kokybinis

tyrimas atliktas 2024 m. sausio 3–22 d. nuotoliniu būdu. Inter-
viu metu informantams užduoti klausimai, sudaryti remiantis
tyrimo instrumento gairėmis.

Teoriškai ir empiriniu būdu išanalizavus problemą, gauti re-
zultatai: kibernetinio saugumo infrastruktūros dedamąsias dalis
panašiai įvardija ir mokslininkai, ir tyrimo dalyviai – jų teigi-
mu, pagrindinės dedamosios yra programinė ir techninė įranga;
priemonės, didinančios kibernetinio saugumo infrastruktūros
atsparumą, yra darbuotojų edukacija, techninės įrangos saugos
savybės ir techniniai sprendimai.

Reikšminiai žodžiai: *kibernetinis saugumas, kibernetinio
saugumo infrastruktūra, kibernetinio saugumo infrastruktūros
atsparumas.*

Krn. Žybartas Ruškys

DIVERSIJOS IR SABOTAŽAS KAIP KARIAVIMO PRIEMONĖS ŠIUOLAIKINIAME KARINIAME KONFLIKTE

Darbo vadovas – lekt. dr. Vladas Tumalavičius

Dabartinės Lietuvos ginkluotosios pajėgos (toliau – LGP) yra vienas pagrindinių valstybės suvereniteto garantų. Tam, kad LGP galėtų efektyviai veikti ir užtikrinti valstybės suverenitetą, reikia nuolat tobulėti ir taikytis prie šiuolaikinio kariavimo sąlygų ir naujų kariavimo priemonių, tokių kaip diversijos ir sabotažas. Šių priemonių efektyvumas pastebėtas karo Ukrainoje metu. Puikus diversijos pavyzdys yra karinė situacija, kai Ukrainos ginkluotosios pajėgos suklaidino priešą paskelbdamos apie puolimą Chersono srityje, bet puolė Charkovo srityje ir taip išvadavo 2 500 kv. km teritoriją, nes Rusija perkėlė didelę dalį savo pajėgų iš kitų fronto vietų į Chersono sritį. Sabotažo atvejus nustatyti yra kiek sunkiau dėl slaptumo ir sunkumų, kai reikia juos patvirtinti. Sabotažo pavyzdžiais galima laikyti karo Ukrainoje metu nuo bėgių nuolat nuvažiuojančius Rusijos Federacijos traukinius. Vien per 2022 m. gegužės mėnesį Rusijoje nuo bėgių nuvažiavo 18 traukinių, vežusių karius, karinę techniką ir logistinių krovinių į frontą.

Tyrimo problema: kaip pagerinti LGP gebėjimą vykdyti diversijas ir sabotažą, kaip šiuolaikinio kariavimo priemones, pritaikant prie esamos situacijos.

Tyrimo objektas – LGP galimybės vykdyti diversijas ir sabotažą šiuolaikiniame kariniame konflikte.

Tyrimo tikslas – įvertinti LGP gebėjimą vykdyti diversijas ir sabotažą.

Baigiamąjį darbą sudaro santraukos lietuvių ir anglų kalbomis, įvadas, dėstymo dalis ir išvados. Įvade aptariamas temos aktualumas, mokslinis naujumas, ištirtumas, tyrimo problema, objektas, tikslas, uždaviniai ir metodai, darbo struktūra. Darbo pirmojoje dalyje analizuojama diversijų ir sabotažo, kaip kariaavimo priemonių, samprata. Antrojoje – aprašoma tyrimo metodologija. Atliekant tyrimą naudoti šie metodai: mokslinės literatūros analizė, kokybinio tyrimo metodas, ekspertų interviu LGP daliniuose. Trečiojoje darbo dalyje analizuojama ekspertų pateikta informacija, formuluojamos išvados. Darbo pabaigoje pateikiamas naudotos literatūros sąrašas ir priedai.

Tyrimo rezultatai parodė, kad LGP nėra pasirengusios vykdyti didelio masto diversinių operacijų, buvo pastebėti kylančios sunkumai, pateikti siūlymai, kaip pagerinti esamą situaciją rengiant diversijas. Taip pat tyrimo rezultatai parodė, kad LGP gali vykdyti sabotažą, tačiau buvo nustatytos problemos, kylančios rengiant sabotažą ir pateikti siūlymai, kaip gerinti pasirengimą.

Reikšminiai žodžiai: *Lietuvos ginkluotosios pajėgos, karinis konfliktas, šiuolaikinis karas, diversija, sabotažas.*

Krn. Matas Ruzas

LIETUVOS KARIUOMENĖS AKTYVIOJO REZERVO SISTEMOS MOBILUMAS IŠKILUS KARO GRĖSMEI

Darbo vadovė – m. d. dr. Ringailė Kuokštytė

Bakalauro baigiamajame darbe iškeltas probleminis klausimas: kokiomis priemonėmis Lietuvos kariuomenės aktyviojo rezervo sistema yra pasirengusi užtikrinti sistemos mobilumą iškilus karo grėsmei?

Tyrimo objektas – Lietuvos kariuomenės aktyviojo rezervo sistemos mobilumas iškilus karo grėsmei.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti Lietuvos kariuomenės rezervo sistemos mobilumą iškilus karo grėsmei.

Tyrimo tikslui pasiekti iškelti keturi uždaviniai: 1) išanalizuoti mobilumo sampratą ir svarbą šiuolaikiniuose kariniuose konfliktuose, 2) išnagrinėti Lietuvos kariuomenės rezervo struktūrą ir aktyviojo rezervo sistemą, 3) išanalizuoti Lietuvos kariuomenės aktyviojo rezervo karių mobilumo karinės grėsmės metu teisinį pagrindą, 4) remiantis pritaikyta metodologija ir surinkta empirine medžiaga, ištirti Lietuvos kariuomenės aktyviojo rezervo sistemos mobilumą įgalinančias priemones.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, pagrindinė darbo dalis iš dviejų skyrių, išvados, literatūros sąrašas, priedai. Pirmajame skyriuje yra nagrinėjama mobilumo svarba ir jo įtaka šiuolaikiniuose kariniuose konfliktuose, išskiriamos mokslinėje literatūroje minimos priemonės mobilumui užtikrinti, taip pat nagrinėjama Lietuvos kariuomenės aktyviojo rezervo sistema, rezervo struktūra. Antrajame skyriuje pateikiama tyrimo me-

todologija, analizuojama ekspertinio interviu būdu surinkta empirinė medžiaga apie konkrečias priemones, kurios įgalina Lietuvos kariuomenės aktyviojo rezervo sistemos mobilumą kilus karinei grėsmei, pateikiami tyrimo rezultatai. Buvo atliktas empirinis tyrimas, kuriame taikyta kokybinė metodologinė prieiga – pusiau struktūruotas interviu metodas originaliems duomenims surinkti. Tyrimo atrankinę imtį sudarė 8 informantai. Kokybinis tyrimas buvo atliktas 2023 m. lapkričio 13 d. – 2023 m. gruodžio 22 d. Karo prievolės komplektavimo tarnybos padaliniuose bei Mokymo ir doktrinų valdybos institucijose. Atrankos imtis buvo sudaryta naudojant netikimybinę atranką ir „sniego gniūžtės“ metodą. Interviu metu tyrimo dalyviams buvo užduoti klausimai, sudaryti pagal tyrimo instrumento gaires.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus surinktus duomenis, gauti rezultatai parodė, kad mobilumo sampratą panašiai apibrėžia ir mokslininkai, ir tyrimo dalyviai. Mobilumo svarbą šiuolaikinėje karyboje aiškiai patvirtino ir mokslinė literatūra, ir ekspertai. Tačiau mokslinėje literatūroje nėra aiškiai apibrėžiama, kokiais būdais ir kokiomis priemonėmis aktyviojo rezervo sistemoje pasireiškia mobilumas. Kariuomenės rezervas, iškilus karo grėsmei, yra kritiškai svarbus, ypač mažose valstybėse, nes rezervo kariai yra pagrindiniai žmogiškieji ištekliai. Nors literatūroje galima rasti apibrėžtų mobilumo priemonių, kurios gali būti sietinos su aktyviojo rezervo sistema, neaišku, ar jos yra būtinos ir koks jų tarpusavio ryšys užtikrinant aktyviojo rezervo sistemos mobilumą. Tačiau iš ekspertų pateiktos informacijos išaiškėjo, kad mokslinėje literatūroje pateikiamos priemonės pasireiškia ir aktyviojo rezervo sistemoje. Ekspertai ir mokslininkai pateikia tokias mobilumą užtikrinančias priemones: transporto priemonės, komunikacija, vadovavimas ir valdymas, sistemos lankstumas ir gebėjimas adaptuotis, masinės informavimo priemonės, gebėjimas greitai steigti šaukimo punktus ir centrus, kelių kon-

trolė, technologijų išnaudojimas, logistikos užtikrinimas. Remiantis ekspertų informacija, galima teigti, kad rezervo sistemoje esama ir daugiau svarbių priemonių, kurios literatūroje nėra nagrinėjamos, – tai transporto priemonių rekvizicija, duomenų bazių išnaudojimas, kontaktinės informacijos pasitelkimas.

Reikšminiai žodžiai: *mobilumas, Lietuvos kariuomenės aktyviojo rezervo sistema, mobilumo priemonės, šiuolaikiniai kariniai konfliktai.*

Krn. Karolis Sabalius

KARINIŲ LAIPSNIŲ SUTEIKIMO TVARKOS PROBLEMATIKA

Darbo vadovas – prof. dr. Alvydas Šakočius

Bakalauro baigiamojo darbo tyrimo problema – Lietuvos kariuomenės puskarininkių karinių laipsnių suteikimo tvarkos problemos.

Tyrimo objektas – Lietuvos kariuomenės karinių laipsnių suteikimo tvarka.

Tyrimo tikslas – nustatyti problemas, kylančias įgyvendinant Lietuvos kariuomenės karinių laipsnių suteikimo tvarką.

Suformuluoti tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti karinių laipsnių sampratą.
2. Atskleisti Lietuvos kariuomenės karinių laipsnių suteikimo tvarkos ypatybes.
3. Identifikuoti Lietuvos kariuomenės puskarininkių karinių laipsnių suteikimo proceso problemas.
4. Pateikti siūlymus, kaip spręsti Lietuvos kariuomenės puskarininkių karinių laipsnių suteikimo proceso problemas.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro trys dalys: įvadas, dėstomoji dalis ir baigiamoji dalis. Įvade aptariamas temos aktualumas, ištirtumas ir mokslinis naujumas, keliama mokslinė problema ir probleminiai klausimai, nurodomas darbo objektas, tikslas, uždaviniai, atliekant tyrimą, naudoti metodai ir darbo struktūra. Dėstomąją dalį sudaro teorinės analizės ir empirinio tyrimo skyriai. Baigiamojoje dalyje pateikiamos išvados ir rekomendacijos.

Atliekant tyrimą taikyta kokybinė metodologija. Duomenims rinkti pasitelktas pusiau struktūruoto ekspertų interviu metodas. Atrankinei imčiai suformuoti pritaikytas netikimybi-

nės atrankos metodas. Tyrime naudotas instrumentas – interviu klausimynas. Tyrimas atliktas Lietuvos kariuomenės daliniuose 2023 m. lapkričio 16–24 dienomis.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus duomenis, gauti šie pagrindiniai rezultatai:

1. Kariniai laipsniai yra pagrindinė karinėje organizacijoje esanti vadovavimo priemonė, kurios veikimas paremtas karinių laipsnių sukuriama hierarchine sistema ir suteikiama vadovavimo galia. Kariniai laipsniai yra skirstomi į kategorijas, jie atlieka vadovavimo ir valdymo, karjeros valdymo ir vystymo, tarnybinių santykių reguliavimo, karių tarnybos patirties ir kvalifikacijos žymėjimo funkcijas.

2. Kareivių (jūreivių) ir puskarininkių karinių laipsnių suteikimo tvarkos yra glaudžiai susijusios ir įgyvendinamos vienu principu. Karininkų karinių laipsnių suteikimo tvarka turi įgyvendinimo procedūrų skirtumą. Karinių laipsnių suteikimo procesą neigiamai veikia nustatytos tvarkos nesilaikymas, nesąžiningų sprendimų priėmimas ir vidinės bei išorinės karjeros progresą ribojančios kliūtys.

3. Atlikus tyrimą, nustatyta, kad Lietuvos kariuomenės puskarininkių karinių laipsnių suteikimo procesas skirtinguose Lietuvos kariuomenės daliniuose yra vykdomas pagal tą patį modelį. Puskarininkių karinių laipsnių nesuteikimo priežastys: reikalavimų neatitikimas, subjektyvių sprendimų priėmimas, pareiginių laipsnių neatitikimas. Aukštesnių karinių laipsnių suteikimą puskarininkiams apsunkina nustatytos kvotos, pertekliniai arba nepakankami reikalavimai, karjeros galimybių trūkumas, nepakankamas teisinis reglamentavimas, kompiuterinių programų trūkumas.

4. Siekiant pašalinti arba sumažinti Lietuvos kariuomenės puskarininkių karinių laipsnių suteikimo proceso problemas, būtina tobulinti skirtingus karinių laipsnių suteikimo proceso aspektus.

Reikšminiai žodžiai: *kariniai laipsniai, Lietuvos kariuomenė, suteikimo tvarka, problematika, puskarininkiai.*

Krn. Lukas Šaduika

KARIAMS TAIKOMŲ APRIBOJIMŲ DIRBTI PAPILDOMĄ DARBĄ PROBLEMATIKA

Darbo vadovas – lekt. dr. Vladas Tumalavičius

Bakalauro baigiamojo darbo tyrimo problema: ar kariams taikomi apribojimai dirbti papildomą darbą turėtų būti sušvelninti?

Tyrimo tikslas – nustatyti, ar apribojimai kariams dirbti papildomą darbą turi būti sušvelninti.

Suformuluoti tokie tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti karių ir pareigūnų sampratos teorinius aspektus.
2. Atskleisti papildomo darbo reglamentavimo teisinius aspektus.
3. Išsiaiškinti kariams taikomus apribojimus dirbti papildomą darbą.
4. Nustatyti karių poreikį dirbti papildomą darbą.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, teorinė dalis, kiekybinis tyrimas, išvados, rekomendacijos ir literatūros sąrašas. Teorinėje dalyje yra analizuojami tyrimo objekto teoriniai ir teisiniai aspektai. Kiekybinio tyrimo dalyje yra pristatomas tyrimas, atliktas Karo policijos Vilniaus įguloje. Aptariama atlikto kiekybinio tyrimo metodika ir atlikto empirinio tyrimo, kuriuo siekta įvertinti karių papildomo darbo poreikį, rezultatai.

Atliekant tyrimą taikyta kiekybinė metodologija. Duomenims rinkti pasitelktas anketinės apklausos metodas, o tyrimo imčiai nustatyti taikytas lizdinis atrankos metodas. Tyrimas buvo pradėtas 2024 m. sausio 22 d., o baigtas 2024 m. sausio 26 dieną.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus duomenis, gauti šie pagrindiniai rezultatai: nustatyta, kad kariams yra taikomi apribojimai dėl papildomo darbo siekiant išvengti galimo interesų konflikto ir užtikrinti, kad papildomas darbas netrukdytų pagrindinėms pareigoms. Taip pat išryškėjo didelis karių papildomo darbo poreikis, grindžiamas finansinėmis priežastimis ir noru tobulėti. Teisiniu aspektu nustatyta, kad papildomo darbo galimybės reglamentuojamos per griežtai, o kitų šalių praktika rodo skirtingą požiūrį į šią problemą.

Reikšminiai žodžiai: *statutiniai pareigūnai, kariai, papildomas darbas, apribojimas, valstybės tarnautojai.*

Krn. Dominykas Švedarauskas

**TARPTAUTINĖ PARAMA UKRAINOS
GINKLUOTOSIOMS PAJĖGOMS
NUO 2022 METŲ VASARIO 24 DIENOS**

Darbo vadovas – prof. dr. Alvydas Šakočius

2022 m. vasario 24 d. Rusijos Federacija pradėjo karinę invaziją į Ukrainą. Tokie kariniai Rusijos veiksmai NATO pašonėje neliko nepastebėti. Valstybės ir institucijos, atsižvelgdamos į Rusijos karinę invaziją, pradėjo teikti tarptautinę paramą Ukrainai. Tarptautinė parama, ypač karinės pagalbos teikimas, tapo kritiškai svarbi konflikto eigai ir rezultatams, atspindinti geopolitines įtakas ir tarptautinių santykių dinamiką. Pagalba buvo skirta Ukrainos gynybos pajėgumams stiprinti prieš Rusijos karinį spaudimą, o jos apimtys varijavo nuo ginkluotės ir karinės įrangos tiekimo iki mokymo misijų ir finansinės paramos. Atsižvelgus į šių įvykių kontekstą, baigiamojo darbo problema suformuluota kaip tyrimo klausimas: kaip tarptautinė parama veikia Ukrainos ginkluotųjų pajėgų karinius veiksmus nuo 2022 m. vasario 24 dienos?

Tyrimo objektas – tarptautinė parama Ukrainos ginkluotųjų pajėgų kariniams veiksams ir jos įtaka konflikto eigai.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti tarptautinių organizacijų ir valstybių teikiamą paramą Ukrainos ginkluotosioms pajėgoms.

Tikslui įgyvendinti pasitelkti šie uždaviniai:

1. Aptarti tarptautinės paramos rūšis remiantis teorija.
2. Nustatyti tarptautinės paramos Ukrainos ginkluotosioms pajėgoms specifiką.
3. Palyginti tarptautinės paramos teoriją su empiriniais duomenimis.

Baigiamąjį bakalauro darbą sudaro santraukos lietuvių ir anglų

kalbomis, įvadas, dėstomoji dalis, susidedanti iš 2 poskyrių: „Tarp-tautinių santykių teorijos, aiškinančios tarptautinę paramą“ ir „Li-beraliojo institucionalizmo teorija“, tiriamoji dalis, susidedanti iš 4 poskyrių, išvados, literatūros sąrašas ir priedai. Empirinio tyrimo duomenims rinkti buvo naudojama kiekybinių duomenų bazės analizė, tai yra antrinio šaltinio analizė (analizuojami Kylio pa-saulio ekonomikos instituto surinkti duomenys), ir kokybinis me-todas – ekspertinis interviu. Atrankinė imtis sudaryta naudojant netikimybinį atrankos metodą – pasitelkiant prisotinimo efektą. Atrankinė imtis santykinai nedidelė dėl informacijos pakanka-mumo – dalyvavo 5 ekspertai. Kokybinis tyrimas buvo atliekamas Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje ir už jos ribų nuo 2024 m. sausio 19 d. iki 2024 m. sausio 31 dienos. Interviu imti nuotoliniu būdu naudojant „Zoom“ programą. Diktofonu įra-šytas tekstas buvo transkribuojamas naudojant „Microsoft Word“ programą, o gauti rezultatai pateikiami empirinio tyrimo lentelėse.

Atlikus mokslinių šaltinių analizę, išnagrinėta liberaliojo insti-tucionalizmo teorija, pagrindinės jos prielaidos bei sąsaja su tarp-tautine parama. Empirinio tyrimo metu buvo atsakyta į baigiamo-jo darbo probleminį klausimą apie tarptautinės paramos poveikį Ukrainos ginkluotųjų pajėgų kariniams veiksams nuo 2022 m. vasario 24 dienos. Empirinio tyrimo rezultatai padėjo atskleisti tarp-tautinės paramos poveikį karo etapams ir bendrai konflikto eigai. Iš-analizavus ir palyginus duomenis, prieita prie išvados, kad, vertinant tarptautinės karinės paramos poveikį Ukrainos ginkluotosioms pa-jėgoms, būtina analizuoti ne tik kiekybinius, bet ir kokybinius duo-menis, nes pastarieji padeda atskleisti kiekybinėje duomenų bazėje nematomus veiksnius, lemiančius paramos efektyvumą. Ši analizė parodė, kad efektyvią ir reikšmingą paramą gali teikti net ir mažo-sios valstybės, o paramos efektyvumą lemia ne tik paramos apimtis, bet ir jos kokybė, technologinis pranašumas, jos suteikimo laikas.

Reikšminiai žodžiai: *tarptautinė parama, karinė parama, karas Ukrainoje, NATO, Europos Sąjunga.*

Krn. Modestas Ubavičius

**NAUJAI PRIIMTŲ Į TARNYBĄ
PUSKARININKIŲ UGDYMO PROGRAMŲ
VEIKSMINGUMAS**

Darbo vadovė – doc. dr. Dalia Prakapienė

Tyrimo problema: kaip patobulinti Lietuvos kariuomenės OR-4 puskarininkių ugdymo programą, atliepančią Lietuvos kariuomenės poreikį?

Tyrimo objektas – Lietuvos kariuomenės OR-4 puskarininkių ugdymo programa.

Tyrimo tikslas – įvertinti Lietuvos kariuomenės OR-4 puskarininkių ugdymo programos veiksmingumą.

Suformuluoti tyrimo uždaviniai:

1. Apžvelgti karinio personalo ugdymo teorinius aspektus.
2. Išanalizuoti Lietuvos kariuomenės OR-4 puskarininkių ugdymo programą.
3. Įvertinti Lietuvos kariuomenės OR-4 puskarininkių ugdymo programos veiksmingumą.
4. Nustatyti Lietuvos kariuomenės OR-4 puskarininkių ugdymo programos veiksmingumo tobulinimo galimybes.

Baigiamąjį bakalauro darbą sudaro santraukos lietuvių ir anglų kalbomis, įvadas, dėstomoji dalis, susidedanti iš dviejų skyrių: „Karių ugdymo teoriniai ir teisiniai aspektai“ ir „Tyrimo metodologija“, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas ir priedai. Siekta iširti ekspertų nuomonę apie Lietuvos kariuomenės rengiamą naują Pradinį puskarininkių kursą (toliau – PPK) ir jo veiksmingumo tobulinimo galimybes. Tyrimo duomenims rinkti buvo naudojami kokybiniai metodai – tikslinė grupės diskusija ir individualus giluminis interviu. Atrankinei imčiai

suformuoti pritaikytas tikslinės atrankos metodus. Kokybinio tyrimo pirmoji dalis buvo atliekama LKM dalinyje 2023 m. gruodžio 14 dieną. Antroji tyrimo dalis buvo atliekama ir nuotoliniu būdu – per „Signal“ ir tiesiogiai LKM dalinio teritorijoje 2023 m. gruodžio 15–21 dienomis.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus duomenis, gauti šie pagrindiniai rezultatai:

1. Lietuvos kariuomenė karinį personalo ugdymą pabrėžia kaip įvairialypį darbą, siekiant užtikrinti nacionalinę gynybą ir kolektyvinius pajėgumus per bendradarbiavimą su sąjungininkais. Mokymuose svarbu akcentuoti sąveiką su visuomene, institucijomis, sąjungininkais ir partneriais, siekiant stiprinti kariuomenės potencialą ir kovinį pasirengimą. Karių rengimo procese pabrėžiamas efektyvus mąstymas, iniciatyva ir karybos subtilybių įvaldymas. Karių rengimo procesas vykdomas remiantis nacionaliniais, NATO ir sąjungininkų nustatytais standartais.

2. PPK programos veiksmingumo analizė atskleidė kai kuriuos skirtumus bei panašumus tarp programos turinio ir Lietuvos kariuomenės OR-4 puskarininkiams iškeltų kompetencijų. Naujoje PPK programoje yra ugdoma 16 iš 23 iškeltų kompetencijų, reikalingų norint įgyti OR-4 puskarininkio laipsnį. Dėl šios priežasties galima daryti prielaidą, kad PPK programą gali tekti atnaujinti siekiant visapusiškai atitikti Lietuvos kariuomenės nustatytus OR-4 puskarininkiams keliamus kompetencijų reikalavimus.

3. Įvertinus PPK programos veiksmingumą, nustatyta, kad nuotolinių ir kontaktinių mokymo metodų taikymas padidino PPK veiksmingumą. PPK programos turinyje buvo identifiukuoti trūkumai, todėl kyla turinio tobulinimo poreikis. Buvo nustatyta, kad yra poreikis LKM vykdyti mentorystę ir(ar) kontrolę kituose daliniuose.

4. Atlikus kokybinį tyrimą, buvo nustatyta, kad PPK veiksmingumą gali pagerinti programos turinio atnaujinimas. Be to,

PPK programos veiksmingumą gali padidinti atnaujintas karinis leidinys, kuriame būtų apibrėžtos OR-4 specialybės, pareigybės bei kompetencijos. Taip pat buvo nustatyta, kad PPK veiksmingumą padidintų LKM vykdoma mentorystė ir kontrolė kituose Lietuvos kariuomenės daliniuose, kuriuose bus vykdomi PPK programos moduliai.

Reikšminiai žodžiai: *personalo ugdymas, karinis personalas, pradinis puskarininkių kursas, ugdymo programos veiksmingumas.*

Krn. Augustas Zvicevičius

INOVATYVIŲJŲ TECHNOLOGIJŲ PANAUDOJIMO ŽVALGYBOJE IŠŠŪKIAI

Darbo vadovė – doc. dr. Vidmantė Giedraitytė

Sparčiai vystantis technologijoms, inovacijos randasi kasdien. Šios technologijos padeda kasdieniame žmogaus gyvenime, jį palengvina. Žvalgyboje inovatyviosios technologijos, tokios kaip dirbtinis intelektas, robotika, autonominės sistemos ir didelių duomenų analizių bazės, gali palengvinti žvalgybos pareigūnų arba karių, vykdančių žvalgybos užduotis, darbą. Naudojant skirtingus žvalgybos metodus, inovatyviosios technologijos gali padėti greičiau surinkti informaciją, greičiau ją apdoroti ir pateikti sprendimų priėmėjams. Atsižvelgus į tai, kad inovatyviosios technologijos palengvina ir pagerina žvalgybos specialistų darbą, suformuluota baigiamojo darbo tyrimo problema: kokių iššūkių kyla naudojant inovatyviasias technologijas žvalgyboje?

Tyrimo objektas – inovatyviųjų technologijų naudojimo žvalgyboje iššūkiai.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti inovatyviųjų technologijų naudojimo žvalgyboje iššūkius.

Tyrimo tikslui pasiekti buvo iškelti šie uždaviniai: 1) išnagrinėti inovatyviųjų technologijų sampratą ir reikšmę nacionaliam saugumui, 2) aptarti Lietuvos žvalgybos sistemą ir inovatyviųjų technologijų taikymo žvalgyboje teorinį kontekstą, 3) ištirti inovatyviųjų technologijų naudojimo žvalgyboje iššūkius.

Baigiamąjį bakalauro darbą sudaro santraukos lietuvių ir anglų kalbomis, įvadas, dėstomoji dalis, susidedanti iš dviejų sky-

rių: „Inovatyviųjų technologijų panaudojimo žvalgyboje iššūkių teorinės prielaidos“ ir „Inovatyviųjų technologijų panaudojimo žvalgyboje iššūkių tyrimas“, išvados, literatūros sąrašas ir priedai. Empirinio tyrimo duomenims rinkti buvo naudojamas kokybinis metodas – ekspertinis interviu. Atrankos imtis sudaryta naudojant netikimybinį atrankos metodą – pasitelkiant prisotinimo efektą. Atrankos imtis nedidelė – 8 ekspertai. Kokybinis tyrimas buvo atliekamas žvalgybos įstaigoje. Dėl saugumo sumetimų galima paminėti, kad žvalgybos įstaiga yra susijusi su tyrimo objektu. Interviu buvo imami po praktikos laikotarpio, 2024 m. sausio 23–24 dienomis, vienas interviu buvo pateiktas raštu. Interviu metu buvo gautas leidimas pokalbius įrašyti naudojantis telefone esančia diktofono programėle. Įrašytas interviu buvo transkribuojamas naudojantis „Microsoft Word“ programa, o gauti rezultatai pateikiami empirinio tyrimo lentelėse.

Pirmiausia išnagrinėta inovatyviųjų technologijų samprata ir reikšmė nacionaliniam saugumui. Empirinio tyrimo metu buvo atsakyta į baigiamojo darbo probleminį klausimą, kokių iššūkių kyla naudojant inovatyvias technologijas žvalgyboje. Empirinio tyrimo rezultatai padėjo atskleisti esmines problemas, kurios kyla diegiant inovatyvias technologijas žvalgybos įstaigoje. Empirinio tyrimo analizė parodė, kad iššūkiai prasideda nuo pirkimo procesų. Ekspertų teigimu, būtina šviesti aukštesnius vadus, kad jie matytų inovatyviųjų technologijų naudą ir reikšmę. Palyginti su šalimis sąjungininkėmis, inovatyviųjų technologijų diegimo neskatinimas žvalgybos srityje mums tik kenkia, nes darbai atliekami ilgiau.

Reikšminiai žodžiai: *inovatyviosios technologijos, žvalgyba, žvalgybos iššūkiai.*

Krn. Aurelijus Žvybas

**KARO NUSIKALTIMŲ IR ŽMOGAUS TEISIŲ
PAŽEIDIMŲ, PADARYTŲ UKRAINOJE
NUO 2022 M. VASARIO 24 D., SKELBIMAS
VAKARŲ EUROPOS ŽINIASKLAIDOJE**

Darbo vadovas – prof. dr. Alvydas Šakočius

2022 m. vasario 24 d. prasidėjęs Rusijos karas su Ukraina ir šiame kare daromi karo nusikaltimai bei žmogaus teisių pažeidimai sukūrė visą pasaulį. Tai paskatino mokslininkus rašyti darbus apie šiuos karo nusikaltimus ir žmogaus teisių pažeidimus. Tačiau nėra mokslinių darbų, nagrinėjančių žiniasklaidos požiūrį į karo nusikaltimus ir žmogaus teisių pažeidimus Rusijos kare su Ukraina. Tad keliama mokslinė problema: kaip Vakarų Europos žiniasklaida pateikia informaciją apie karo nusikaltimus ir žmogaus teisių pažeidimus Ukrainoje nuo 2022 m. vasario 24 dienos?

Tyrimo objektas – Vakarų Europos žiniasklaida, rašanti apie karo nusikaltimus ir žmogaus teisių pažeidimus Ukrainoje nuo 2022 m. vasario 24 dienos.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti Vakarų Europos žiniasklaidos kiekybinį ir kokybinį aiškinimą apie Ukrainoje daromus karo nusikaltimus ir žmogaus teisių pažeidimus nuo 2022 m. vasario 24 dienos.

Suformuluoti tyrimo uždaviniai:

1. Aptarti žmogaus teisių pažeidimus tarptautinės teisės kontekste.

2. Apibrėžti karo nusikaltimo sampratą.

3. Ištirti ir palyginti Vakarų Europos žiniasklaidos priemones, kalbančias apie karo nusikaltimus ir žmogaus teisių pažeidimus Ukrainoje nuo 2022 m. vasario 24 dienos.

Baigiamąjį bakalauro darbą sudaro santraukos lietuvių ir anglų kalba, įvadas, dėstymo dalis, susidedanti iš 3 skyrių, išvados, literatūros sąrašas ir priedai.

Empirinio tyrimo duomenims rinkti buvo naudojama kokybinė bei kiekybinė turinio analizė ir antrinių šaltinių analizė. Buvo analizuojamos trys Vakarų Europos žiniasklaidos priemonės: Didžiosios Britanijos „BBC News“, Vokietijos „Deutsche Welle“ (*Dw.com*) bei Prancūzijos „Le Monde“, bei 9 moksliniai straipsniai. Kiekybiniu metodu buvo skaičiuojama, kiek žiniasklaida ir moksliniai šaltiniai rašė apie karo nusikaltimus ir žmogaus teisių pažeidimus, o kokybiniu metodu buvo matuojama, kokia nuotaika bei tonas yra diktuojamas. Tada žiniasklaidos duomenys palyginti su duomenimis iš antrinių mokslinių šaltinių. Tyrimas atliktas analizuojant publicistinius ir mokslinius šaltinius.

Teoriškai ir empiriškai išnagrinėjus duomenis, suformuluotos šios pagrindinės tyrimo tezės: Rusija daugiausia vykdo karo nusikaltimus ir žmogaus teisių pažeidimus, aprašytus Ženevos konvencijoje, Hagos konvencijoje ir Tarptautinėje humanitarinėje teisėje; žiniasklaida ir moksliniai šaltiniai dažniausiai išskiria karo nusikaltimus prieš civilius, tokius kaip civilių žudymas bei civilinės infrastruktūros bombardavimas; karo nusikaltimai yra aprašomi dažniau nei žmogaus teisių pažeidimai, o labiausiai išsiskiriantys miestai karo nusikaltimų kontekste yra Buča, Kyjivas, Chersonas, Charkivas ir Mariupolis; „BBC News“, „Deutsche Welle“ ir mokslinių šaltinių diktuojamas tonas yra panašus – ryškus nusistatymas prieš Rusiją ir Ukrainos palaikymas; „Le Monde“ rašymo stilius bei nuotaika yra labiau neutrali; surinkti duomenys, lyginant publicistiką su moksliniais šaltiniais, sutampa, išskyrus tam tikrus aspektus, tokius kaip išsiskiriantys miestai ir neutralus „Le Monde“ rašymo stilius. Apibendrinant galima teigti, kad žiniasklaidos ir mokslinių šaltinių duomenys sutampa.

Reikšminiai žodžiai: *karo nusikaltimai, žmogaus teisių pažeidimai, Ukraina, Rusija, Rusijos karas su Ukraina.*

**GYNYBOS TECHNOLOGIJŲ
VADYBOS PROGRAMOS
BAKALAURO STUDIJŲ
*BAIGIAMŲJŲ DARBŲ
SANTRAUKOS***

Krn. Laurynas Bagdžiūnas

LIETUVOS KARIUOMENĖS MATERIALIŲJŲ IŠTEKLIŲ SANDĖLIAVIMO CIVILINIUOSE SANDĖLIUOSE GERINIMAS

Darbo vadovas – prof. dr. Aidas Vasilis Vasiliauskas

Tyrimo problema: kaip pagerinti Lietuvos kariuomenės išteklių saugojimą civiliniuose sandėliuose?

Tyrimo objektas – Lietuvos kariuomenės išteklių sandėliavimas.

Tyrimo tikslas – įvertinti dabartinę Lietuvos kariuomenės išteklių saugojimo civiliniuose sandėliuose situaciją ir pateikti pagrįstus siūlymus, kaip gerinti šį procesą.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti teorinius kariuomenės ir civilinio sektoriaus bendradarbiavimo aspektus sandėliavimo srityje.
2. Atlikti tyrimą siekiant identifikuoti Lietuvos kariuomenės materialųjų išteklių saugojimo civiliniuose sandėliuose problemines sritis.
3. Pasiūlyti pagrįstus sprendimus, kaip spręsti tyrimo metu nustatytas problemas.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, dvi darbo dalys, išvados ir rekomendacijos, literatūros sąrašas ir priedai. Įvade apžvelgiamas temos aktualumas, naujumas, iširtumas, tyrimo problema, objektas, tikslas, uždaviniai ir darbo struktūra. Pirmojoje darbo dalyje pateikiama teorinė kariuomenės ir civilinio sektoriaus bendradarbiavimo sandėliavimo srityje aspektų analizė. Antrojoje dalyje aptariama tyrimo metodologija, aprašomi pusiau struktūruoto interviu būdu gauti rezultatai ir pateikiami

probleminių sričių vadybiniai sprendimai, kaip gerinti sandėliavimą nuomojamuose sandėliuose. Pabaigoje pateikiamos išvados, literatūros sąrašas ir priedai.

Atliekant tyrimą, taikyta kokybinė metodologija, pasirinktas pusiau struktūruotas interviu, kurio metu buvo apklausti 4 ekspertai, turintys didžiausią kompetenciją ir darbo stažą.

Išanalizavus tyrimo duomenis moksliskai ir empiriskai, tiek informantai, tiek mokslininkai apibendrino, kad, sandėliuodama materialiuosius išteklius civiliniuose sandėliuose, Lietuvos kariuomenė susiduria su tokiomis problemomis, kaip žmoniškųjų išteklių trūkumas ir krovos darbų įrangos trūkumas.

Reikšminiai žodžiai: *sandėliavimas, žmogiškieji ištekliai, krovos darbų įranga.*

Krn. Lukas Blinstrubas

LIETUVOS KARIUOMENĖS ELEKTROMAGNETINIO PAJĖGUMO VYSTYMO VERTINIMAS

Darbo vadovas – doc. dr. Kęstutis Ikamas

Elektromagnetinė karyba vis dažniau minima šiuolaikiniame kare. Šiomis dienomis daugiausia elektromagnetiniai pajėgumai naudojami Rusijos ir Ukrainos kare. Jo metu buvo panaudotas didžiausias elektromagnetinės karybos sistemų skaičius. Lietuvos kariuomenės elektromagnetinis pajėgumas buvo pradėtas kurti 2018 metais. Rusijos ir Ukrainos karas yra sričių, į kurias reikėtų koncentruotis kuriant savo pajėgumus, šaltinis.

Šio bakalauro baigiamojo darbo tyrimo metu buvo tiriama, kokias išmoktas pamokas, kurdama savo elektromagnetinio pajėgumo viziją, pritaikė Lietuvos kariuomenė, kokius naujus pajėgumus įsigis.

Tyrimo tikslas yra išsiaiškinti, ar Lietuvos kariuomenė pritaikė išmoktas pamokas ir kuria savo pajėgumą atsižvelgdama į šių dienų aktualijas.

Tyrimo tikslo buvo siekiama analizuojant literatūros šaltinius ir vykdant ekspertų apklausą, norint išsiaiškinti, kokie nauji elektromagnetinio mūšio aspektai išryškėjo Rusijos ir Ukrainos kare ir kokias vizijas yra suformavusi Lietuvos kariuomenė. Atliekant tyrimą, taikyta kokybinė metodologija. Tyrimo metu buvo naudojami literatūros analizės ir ekspertinės apklausos metodai – apklausti Lietuvos kariuomenės strateginio ir taktinio lygio ekspertai bei ekspertai iš užsienio.

Reikšminiai žodžiai: *elektromagnetinis spektras, elektromagnetinė karyba, Lietuvos kariuomenė, Rusijos ir Ukrainos karas.*

Krn. Povilas Dubickas

KLAIPĖDOS JŪRŲ UOSTO INFRASTRUKTŪROS PAJĖGUMŲ VERTINIMAS PRIIMANČIOSIOS ŠALIES PARAMAI

Darbo vadovė – vyr. m. d. dr. Ieva Meidutė-Kavaliauskienė

Šių dienų pasaulyje, kuriame vyksta kariniai konfliktai, didžioji dalis šalių skiria vis daugiau pastangų karinių pajėgumų vystymui. Ne išimtis ir Lietuva, kuri yra Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos (toliau – NATO) narė, įsipareigojusi gerinti nacionalinį saugumą ir glaudžiai bendradarbiauti su NATO šalimis, todėl karinis mobilumas yra vienas iš svarbiausių aspektų norint užtikrinti tarpusavio kooperaciją. Transportuojant karinius krovinius jūrų keliais svarbu užtikrinti nepertraukiamą sąjungininkų pajėgų, įrangos ir išteklių dislokavimą. Tačiau susiduriama su įvairias iššūkiais, tokiais kaip nuolatinės informacijos kaitos problemos, karinės technikos sandėliavimo vietos trūkumas. Todėl yra svarbu žinoti jūrų uostų infrastruktūros pajėgumus. Lietuvos atveju pagrindinė problema yra Klaipėdos valstybinio jūrų uosto infrastruktūros pajėgumų lygis.

Tyrimo objektas yra Klaipėdos valstybinio jūrų uosto infrastruktūra.

Tyrimo tikslas – įvertinti Klaipėdos valstybinio jūrų uosto infrastruktūros pajėgumus teikiant priimančiosios šalies paramą.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išnagrinėti Klaipėdos jūrų uosto infrastruktūrą, remiantis NATO nustatytais standartais.
2. Įvertinti Klaipėdos valstybinio jūrų uosto infrastruktūros

pajėgumus teikiant priimančiosios šalies paramą, atliekant pusiau struktūruotą ekspertinę apklausą.

3. Atlikus tyrimo metu gautų duomenų analizę, pateikti pagrįstus siūlymus dėl konkrečių problemų sprendimo.

Remiantis interviu metu surinktais informantų atsakymais apie Klaipėdos valstybinio jūrų uosto infrastruktūros pajėgumus teikiant priimančiosios šalies paramą, nustatytos karinių krovinių transportavimo problemos: Klaipėdos valstybinio jūrų uosto teritorijos trūkumas bei informacijos kaita tarp Klaipėdos valstybinio jūrų uosto ir NATO šalių. Taip pat išskirti veiksniai, galintys padidinti karinių krovinių transportavimo efektyvumą. Analizuojant gautus rezultatus, nustatyta, kad Klaipėdos valstybinio jūrų uosto infrastruktūra atitinka NATO reikalavimus ir kad uostas yra pasiruošęs teikti priimančiosios šalies paramą. Teoriškai ir empiriškai išanalizavus duomenis, nustatyta, kad esminiai Klaipėdos valstybinio jūrų uosto infrastruktūros trūkumai yra ribotos plėtros galimybės ir informacijos stoka dirbant su NATO narėmis.

Suformuluotos tokios rekomendacijos:

1. Tęsti Klaipėdos valstybinio jūrų uosto infrastruktūros plėtrą pietinėje uosto dalyje;
2. Atsižvelgti į geležinkelio rampų statymą Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste;
3. Atlikti karinių krovinių kombinuoto transportavimo laiko analizę naudojant ir kelių transportą, kad būtų įvertintos greitos sąveikos galimybės krizės metu;
4. Didinti valstybines investicijas į Klaipėdos valstybinio jūrų uosto ir terminalų veiklą;
5. Tobulinti informacijos apsikeitimo tarp NATO narių ir Klaipėdos valstybinio jūrų uosto sistemą.

Baigiamąjį darbą sudaro įvadas, trys tyrimo dalys: 1) mokslinės literatūros jūrų uostų veiklos tematika analizė, 2) tyrimo

metodologija, 3) Klaipėdos valstybinio jūrų uosto infrastruktūros pajėgumų teikiant priimančiosios šalies paramą vertinimo tyrimas, išvados bei rekomendacijos ir literatūros sąrašas. Tyrimo metodika: duomenims rinkti pasitelktas kokybinis pusiau struktūruotas interviu.

Reikšminiai žodžiai: *Šiaurės Atlanto sutarties organizacija (NATO), Klaipėdos valstybinis jūrų uostas, karinės įrangos transportavimas, NATO standartai.*

Krn. Benas Laskys

TELEKOMUNIKACIJOS SISTEMŲ ATSPARUMAS AKTYVIŲ ELEKTROMAGNETINIŲ TRIKDŽIŲ SĄLYGOMIS LIETUVOS KARIUOMENĖJE

Darbo vadovas – doc. dr. Kęstutis Ikamas

Telekomunikacijų sistemos kariuomenėje tampa vis svarbesnės, tačiau vis labiau pažeidžiamos. Tobulėjant technologijoms, tobulėja ir elektromagnetinių trikdžių sistemos, todėl svarbu suprasti, kaip apsisaugoti ir kokias elektroninės apsaugos priemones naudoti.

Bakalauro baigiamojo darbo tyrimo objektas yra Lietuvos kariuomenės radijo stočių atsparumas aktyvių elektromagnetinių trikdžių sąlygomis. Atliekant tyrimą, įvertintos priešiškos elektromagnetinės kovos sistemos, ištirtos Lietuvos kariuomenės radijo stotys bei jų techniniai duomenys, siekiant rasti spragų ir pateikti siūlymų, kaip apsisaugoti nuo trikdžių.

Tyrimo išvados atskleidė, kad dėl radijo stočių nesuderinamumo ir žemų šifravimo standartų gali kilti problemų padaliniam sąveikaujant tarpusavyje ar viduje.

Krn. Ugnius Lengvinas

VADOVAVIMO IR VALDYMO VERTINIMAS KARINIUOSE VIENETUOSE

Darbo vadovė – vyresn. m. d. dr. Renata Činčikaitė

Vadovavimas ir valdymas yra būtini kariniuose vienetuose organizuojant ir vykdant veiklas instituciniu bei operaciniu lygiais.

Tyrimo problema – vadovavimo ir valdymo kompleksinis įgyvendinimas esant kompetencijų bei švietimo ir mokymo sąlygų trūkumui. Vadovavimo ir valdymo žinių trūkumas yra aktuali problema, dėl kurios vadovavimo ir valdymo teorijos su-
laukia skirtingų interpretacijų. Vadovavimas ir valdymas nėra išskiriami kaip atskira ugdomoji sritis. Lietuvos kariuomenės vadovavimo doktrinoje pateikiami teorijų pagrindai neturi tikslių teorijos taikymo gairių bei nubrėžtų rezultatų vadovavimo sistemai. Tai sudaro sąlygas vadovaujančiam personalui interpretuoti teorijos taikymo vietas ir būdus. Dėl tokių priežasčių kyla probleminis klausimas: kaip galima būtų patobulinti vadovavimą ir valdymą kariniuose vienetuose?

Tyrimo objektas – vadovavimas ir valdymas kariniuose vienetuose.

Tyrimo tikslas – atlikus mokslinės literatūros analizę, suformuluoti vadovavimo ir valdymo vertinimo modelį integruojant į bendrą sistemą vadovavimo teorijas: tikslinio vadovavimo, Boydo ciklo ir „Network-Centric Warfare“ – ir empiriškai patikrinti jį kariniuose vienetuose.

Suformuluoti šie tyrimo uždaviniai:

1. Atlikus mokslinės literatūros analizę, apibrėžti vadovavimo ir valdymo sampratą, teorijas ir jų praktinius taikomumo modelius.

2. Suformuluoti tyrimo metodologiją siekiant įvertinti vadovavimą ir valdymą kariniuose vienetuose.

3. Empirinio tyrimo rezultatų pagrindu suformuluoti vadovavimo ir valdymo kariniuose vienetuose gerinimo siūlymus ir rekomendacijas.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, mokslinės literatūros analizė, tyrimo dalis, išvados. Pirmojoje darbo dalyje pateikiama mokslinės literatūros analizė, susijusi su vadovavimo ir valdymo teoriniais aspektais, antrojoje dalyje aprašomas atliktas empirinis tyrimas. Atliekant tyrimą, taikyta kokybinė metodologija. Duomenims rinkti pasitelktas pusiau struktūruotas ekspertinio interviu metodas. Atrankinei imčiai suformuoti pritaikytas kritinių atvejų atrankos metodas, remiantis informantų, kaip ekspertų, žiniomis ir patirtimi. Kaip tyrimo instrumentas naudotas klausimynas.

Atliekant mokslinės literatūros analizę, išnagrinėti vadovavimo ir valdymo iššūkiai, formavę esminius pokyčius, dėl kurių vadovaujančio personalo mokymai tapo kompleksiškesni. Buvo pasirinktos trys Lietuvos kariuomenės vadovavimo doktrinoje pateiktos vadovavimo ir valdymo teorijos, siekiant išskirti teorinius pagrindus bei teorijos sisteminį veikimo principą, paremtą teorijos praktiniu modeliu. Nustatyta, kad tinkamam teorijų įgyvendinimui reikalingos taikymo gairės, kurios nukreiptų vadovavimo ir valdymo teorijas į pagrindinius vadovavimo sistemos elementus, kurie yra karinių struktūrų veikimo pagrindas. Empirinio tyrimo metu, pritaikius pusiau struktūruoto ekspertinio interviu metodą, remiantis Lietuvos kariuomenės vadovavimo doktrinoje esančiu vadovavimo sistemos konceptualiu modeliu, buvo sukurtas vadovavimo sistemos teorinis modelis, kuris sudarė sąlygas pasiekti tyrimo tikslą ir atsakyti į iškeltą probleminį klausimą.

Reikšminiai žodžiai: *vadovavimas ir valdymas, vertinimas, teorijos, modelis.*

Krn. Kristupas Mažvila

KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOS SANDĖLIŲ NEIGIAMO POVEIKIO APLINKAI MAŽINIMAS

Darbo vadovas – prof. dr. Aidas Vasilis Vasiliauskas

Tyrimo problema: krašto apsaugos sistemos (toliau – KAS) sandėliai, atlikdami savo veiklą, kelia didelę aplinkos taršą.

Tyrimo objektas – KAS sandėlių keliamą aplinkos taršą.

Tyrimo tikslas – nustatyti priemonės, kurių taikymas leistų sumažinti KAS sandėlių daromą neigiamą poveikį aplinkai.

Suformuluoti tokie tyrimo uždaviniai:

1. Atlikti literatūros šaltinių, nagrinėjančių sandėlių veiklą, analizę ir nustatyti pagrindines aplinkosaugos užtikrinimo priemones ir būdus sandėlių veikloje.

2. Atlikti pasirinktų ekspertų kokybinę apklausą ir ištirti, kokie veiksniai lemia sandėlių veiklos keliamą aplinkos taršą ir ko galima imtis norint sumažinti tokį neigiamą poveikį.

3. Įvertinti gautus tyrimo rezultatus ir pateikti sprendimus, kaip mažinti neigiamą poveikį aplinkai.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, dvi dėstomosios dalys, išvados ir literatūros sąrašas. Atskirai pateikiami priedai. Teorinė dalis yra sudaryta iš penkių skyrių. Pirmajame skyriuje nagrinėjama sandėliavimo samprata. Antrajame skyriuje analizuojama sandėliavimo kariuomenėje samprata. Toliau seka trečiasis skyrius, kuriame aprašoma aplinkosauga sandėlių veiklos kontekste. Ketvirtajame skyriuje nagrinėjama, kokios aplinkosaugos problemos yra susijusios su sandėliavimu. Penktajame skyriuje aptariami galimi taršos šaltinių šalinimo būdai.

Tyrimui atlikti buvo pasirinkta diskusinė (*fokus*) grupės apklausa – apklausti informantai iš skirtingų sandėlių depų. Tyri-

mo metu siekta sužinoti, kokie yra aplinkos taršos šaltiniai KAS sandėliuose ir kokie sprendimai galimi norint sumažinti tokią taršą. Apklaustieji išskyrė tris pagrindinius taršos šaltinius: pakuočių plastiko ir popieriaus perteklius, pasenusi sandėlių veikloje naudojama įranga, sunaudojanti daug elektros, ir senas transportas. Siekiant sumažinti taršos šaltinius, buvo išskirti sprendimo būdai: pakuočių optimizavimas nenaudojant plastiko ar įvairių rūšių popieriaus, sandėliuose naudojamos technikos ir transporto priemonių atnaujinimas, atsinaujinančios energijos šaltinių integravimas.

Reikšminiai žodžiai: *aplinkosauga, sandėliavimas, aplinkos tarša, KAS sandėliai.*

Krn. Juozas Petrovas

**KARIUOMENĖS, KAIP DARBDAVIO,
PATRAUKLUMO DIDINIMAS PROFESINĖS
KARO TARNYBOS KARIAMS. KRAŠTO
APSAUGOS SAVANORIŲ PAJĖGŲ ATVEJIS**

Darbo vadovė – doc. dr. Olga Navickienė

Lietuvos kariuomenė, kaip darbdavys, susiduria su personalo verbavimo bei išlaikymo ir prisitaikymo prie šiuolaikinės visuomenės lūkesčių sunkumais. Lietuvos kariuomenės patrauklumo problema yra aktuali žmogiškųjų išteklių valdymo problema, todėl kyla šie probleminiai klausimai: 1) koks yra Lietuvos kariuomenės, kaip darbdavio, patrauklumas profesinės karo tarnybos kariams? 2) kokios yra tobulintinos Lietuvos kariuomenės, kaip darbdavio, patrauklumo sritys?

Tyrimo objektas – Lietuvos kariuomenės, kaip darbdavio, patrauklumas Krašto apsaugos savanorių pajėgų profesinės karo tarnybos kariams.

Tyrimo tikslas – įvertinus Lietuvos kariuomenės, kaip darbdavio, patrauklumą Krašto apsaugos savanorių pajėgų profesinės karo tarnybos kariams, pateikti siūlymus, kaip jį didinti.

Iškelti tyrimo uždaviniai:

1. Atskleisti darbdavio patrauklumo sampratą, patrauklaus darbdavio bruožus ir jų užtikrinimo priemones teoriniu aspektu.

2. Ištirti Lietuvos kariuomenės, kaip darbdavio, patrauklumą Krašto apsaugos savanorių pajėgų profesinės karo tarnybos kariams.

3. Atskleisti tobulintinas Lietuvos kariuomenės, kaip darbdavio, patrauklumo sritis Krašto apsaugos savanorių pajėgų pro-

fesinės karo tarnybos karių atveju.

4. Pateikti siūlymų, kaip didinti Lietuvos kariuomenės, kaip darbdavio, patrauklumą.

Baigiamąjį darbą sudaro įvadas, teorinės analizės skyrius, tyrimo skyrius, išvados ir rekomendacijos. Atliekant tyrimą, taikyta kiekybinė metodologija. Duomenims rinkti naudotas anketinės apklausos internetu metodas. Tyrimas atliktas Krašto apsaugos savanorių pajėgose tarpininkaujant jų vadui. Generalinę visumą sudarė 562 Krašto apsaugos savanorių pajėgų profesinės karo tarnybos kariai. Tyrimo imtis apskaičiuota pagal Paniotto formulę ($n=234$). Iš viso surinkti 274 respondentų atsakymai į anketinę apklausą, iš jų 37 buvo pripažinti netinkami, o 237 panaudoti statistinei duomenų analizei. Kiekybiniam duomenų apdorojimui naudotas „MS Excel“ ir specializuotas programinis paketas „IBM SPSS 29.0.2.0 (20)“. Taikyti šie duomenų analizės metodai: aprašomoji statistika, koreliacinė analizė (naudotas Spearmano koreliacijos koeficientas).

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus duomenis, nustatytos septynios tobulintinos Lietuvos kariuomenės, kaip darbdavio, patrauklumo sritys Krašto apsaugos savanorių pajėgų profesinės karo tarnybos karių atveju.

Reikšminiai žodžiai: *darbdavio patrauklumas, darbdavio prekių ženklas.*

Krn. Augustė Povilėnaitė

INFORMACINĖS SISTEMOS ERVIS DIEGIMO KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOS INSTITUCIJOJE VERTINIMAS

Darbo vadovė – vyresn. m. d. dr. Renata Činčikaitė

Tyrimo problema – informacinės sistemos eRVIS diegimo sunkumai.

Tyrimo objektas – informacinė sistema eRVIS.

Tyrimo tikslas – nustatyti tobulintinas informacinės sistemos diegimo KAS institucijoje proceso sritis.

Suformuluoti šie tyrimo uždaviniai:

1. Atlikus mokslinės literatūros analizę, apibrėžti informacinės sistemos sampratą ir išskirti informacinės sistemos diegimo etapus.

2. Suformuluoti tyrimo metodiką siekiant atlikti informacinės sistemos diegimo KAS institucijoje proceso vertinimą.

3. Atlikus empirinį tyrimą, pateikti informacinės sistemos diegimo KAS institucijoje proceso tobulinimo siūlymus.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro trys dalys: įvadas, dėstomoji dalis ir baigiamoji dalis. Įvade aptariamas temos aktualumas, ištirtumas ir mokslinis naujumas, mokslinė problema ir probleminiai klausimai, tyrimo objektas, tikslas ir uždaviniai, atliekant tyrimą naudoti metodai ir darbo struktūra. Dėstomąją dalį sudaro teorinės analizės ir empirinio tyrimo skyriai. Baigiamojoje dalyje pateikiamos išvados ir rekomendacijos, taip pat literatūros sąrašas.

Atliekant tyrimą taikyta kiekybinė metodika. Suformuluotos šios hipotezės:

1. Darbui su eRVIS sistema įtakos turi vartotojo amžius;
2. Darbui su eRVIS sistema įtakos turi darbuotojo įgūdžiai.

Duomenims rinkti pasitelkta anketinė apklausa. Naudota

struktūrizuota anketa. Tyrimas atliktas Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje (toliau – LKA). Duomenys rinkti nuo 2023 m. lapkričio 27 d. iki 2023 m. gruodžio 8 dienos.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus duomenis, gauti šie pagrindiniai rezultatai:

1. Informacinė sistema – tai informacinių technologijų visuma. Informacinė sistema naudojama duomenims rinkti, apdoroti, saugoti ir jais dalintis. Pagrindinis informacinės sistemos elementas – žmogus. Informacinės sistemos diegimas gali apimti skirtingas fazes. Informacinės sistemos padeda sumažinti sąnaudas, užtikrina geresnę procesų kontrolę, darbo našumą, padeda lengviau sekti veiklą. Naudojant informacines sistemas kyla kibernetinio saugumo bei žmonių kompetencijų dirbti su informacine sistema trūkumo problemos. Tad sudarytas informacinės sistemos diegimo modelis, kurį apima informacinės sistemos idėja, diegimo galimybių vertinimas ir planavimas, kūrimas, diegimas, eksploatavimas ir tobulinimas.

2. Atlikus kiekybinį tyrimą ir išanalizavus gautus atsakymus, nustatyta, kad LKA darbuotojai save vertina kaip gerai dirbančius su eRVIS sistema. Darbuotojų amžius neturi įtakos laikotarpiui, per kurį išmokstama naudotis šia informacine sistema. Tyrimo metu nustatyta dažniausia problema, susijusi su eRVIS sistemos naudojimu, – nepakankamos darbuotojų kompetencijos. Taip pat nustatyta, kad, norint gerinti informacinės sistemos diegimą, svarbu sukurti aiškias naudojimosi instrukcijas.

3. Siekiant gerinti informacinės sistemos eRVIS diegimo procesą, svarbu gerinti darbuotojų darbo su šia informacine sistema įgūdžius, taip pat svarbu organizuoti papildomus mokymus, kuriuose būtų sprendžiamos specifinės problemos. Mokymai turi būti orientuoti į konkrečius darbuotojų poreikius, kad padėtų įgyti tinkamų įgūdžių dirbti su eRVIS sistema ir prisidėtų prie efektyvesnio sistemos naudojimo organizacijoje.

Reikšminiai žodžiai: *informacinė sistema, eRVIS, KAS institucija, informacinės sistemos diegimas.*

Krn. Augustas Regesas

ADITYVIOSIOS GAMYBOS TECHNOLOGIJŲ PRITAIKYMAS KARINĖJE LOGISTIKOJE

Darbo vadovas – prof. dr. Aidas Vasilis Vasiliauskas

Šiuolaikiniame pasaulyje, kuriame vyksta sudėtingi procesai, tokie kaip globalizacija, procesų skaitmeninimas bei automatizavimas, technologijų inovacijos yra būtinos siekiant užtikrinti konkurencinį pranašumą ir klestėti nuolat besikeičiančioje aplinkoje. Ne išimtis yra ir logistikos inovacijos, kurios yra veiksmingo tiekimo grandinės valdymo ir sklendaus fizinio prekių srauto judėjimo užtikrinimo pagrindas. „Logistikos 4.0“ inovacijos yra paplitusios jau kurį laiką, taip pat randasi „Logistikos 5.0“ inovacijų pradmenys, todėl tokiai organizacijai, kaip kariuomenė, būtina integruoti komercinio logistikos sektoriaus inovacijas į savo karinę logistiką. Modernios karinės pajėgos plačiai įsisavino šias inovacijas, demonstruodamos adityviosios gamybos technologijų pritaikymą kaip vieną iš pagrindinių „Logistikos 4.0“ funkcinės veiklos srities inovacijų. Vis dėlto ne visos kariuomenės tinkamai sprendė pagrindinį su adityviąja gamyba susijusį uždavinį, tai yra įvertinti šios inovacijos taikymo karinėje logistikoje galimybes.

Tyrimo objektas – adityviosios gamybos technologijos.

Tyrimo tikslas – įvertinti adityviosios gamybos technologijų taikymo karinėje logistikoje galimybes.

Tyrimo uždaviniai:

1. Atlikti literatūros, nagrinėjančios „Logistikos 4.0“ inovacijas bei adityviosios gamybos technologijų taikymo karinėje logistikoje teorinius aspektus, analizę.

2. Identifikuoti adityviosios gamybos technologijų taikymo

karinėje logistikoje problemas.

3. Pateikti pagrįstus sprendimus dėl adityviosios gamybos technologijų taikymo karinėje logistikoje.

Baigiamąjį darbą sudaro įvadas, dvi dėstomosios dalys: „Adityviosios gamybos technologijų taikymo karinėje logistikoje nagrinėjančios mokslinės literatūros analizė“ ir „Adityviosios gamybos technologijų pritaikymo galimybių karinėje logistikoje tyrimas“, taip pat išvados, rekomendacijos ir literatūros sąrašas. Apžvelgus teorinius aspektus, prieita prie išvados, kad „Logistikos 4.0“ inovacijos ir adityviosios gamybos technologijos duotų didelės naudos karinei logistikai.

Tyrimo metodika apėmė 3 etapus: 1) ekspertų interviu, 2) problemų priežasčių analizę, 3) pagrįstus taikymo atvejus ir sprendimus. Antrojo etapo metu nustatytos svarbiausios problemų priežastys: sudėtinga keisti nusistovėjusį mąstymą, nepakanama kooperacija tarp sąjungininkų karinių logistinių sistemų, 3D spausdintuvu pagamintų komponentų testavimo poreikis, turimo ir planuojamo įsigyti turto CAD kūrimas. Trečiojo etapo metu buvo išskirti 4 pagrindiniai problemų sprendimai:

1. Parengti trijų etapų adityviosios gamybos pritaikymo karinėje logistikoje planą.

2. Suteikti galimybę logistikos specialistams vykti į tarptautinius adityviosios gamybos kursus.

3. Įgyvendinti reikalavimą atlikti 3D spausdintuvu pagamintų kritinių įrangos komponentų deformacijos testavimą pasitelkiant šioje srityje veikiančią profesionalią įmonę arba įsigyjant 3D judesio ir deformacijos jutimo įrangą.

4. Naudoti optinę 3D nuskaitymo įrangą kuriant originalių CAD ir eksperimentinių CAD prototipus.

Reikšminiai žodžiai: „Logistikos 4.0“ inovacijos, karinė logistika, logistinės sistemos, 3D spausdinimas, adityvioji gamyba.

Krn. Lukas Remeika

MAISTO TIEKIMO GRANDINĖS GERINIMAS LIETUVOS KARIUOMENĖJE

Darbo vadovė – vyresn. m. d. dr. Kristina Čižiūnienė

Tyrimo problema: kaip pagerinti maisto tiekimo grandinę Lietuvos kariuomenėje?

Tyrimo objektas – maisto tiekimo grandinė Lietuvos kariuomenėje.

Tyrimo tikslas – nustatyti maisto tiekimo grandinės gerinimo galimybes Lietuvos kariuomenėje.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti maisto tiekimo grandinės gerinimo teorinius aspektus.

2. Nustatyti Lietuvos kariuomenės maisto tiekimo grandinės problemines sritis.

3. Pateikti išvadas ir siūlymus, kaip tobulinti maisto tiekimo grandinę Lietuvos kariuomenėje.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, dvi darbo dalys, išvados, literatūros sąrašas ir priedai. Įvade apžvelgiamas temos aktualumas, naujumas, ištirtumas, tyrimo problema, objektas, tikslas, tyrimo uždaviniai ir darbo struktūra. Pirmojoje darbo dalyje pateikiama maisto tiekimo grandinės gerinimo teorinių aspektų analizė. Antrojoje dalyje aptariama tyrimo metodologija ir pusiau struktūruoto interviu duomenys. Tada formuluojamos išvados, pateikiamas literatūros sąrašas ir priedai.

Atliekant tyrimą taikyta kokybinė metodologija. Pasirinktas pusiau struktūruotas interviu. Interviu metu buvo apklausti 3 ekspertai.

Moksliškai ir empiriškai išanalizavus tyrimo rezultatus, tiek informantai, tiek mokslininkai apibendrina, kad kariuomenei kyla maisto tiekimo grandinės valdymo sunkumų, taip pat logistinių ir kokybės užtikrinimo sunkumų.

Reikšminiai žodžiai: *maisto tiekimo grandinė, tiekimo grandinė, maisto tiekimo grandinė kariuomenėje.*

Krn. Martynas Rudzinkovas

NAUJŲ TECHNOLOGIJŲ DIEGIMO IŠŠŪKIŲ LIETUVOS KARIUOMENĖJE ANALIZĖ

Darbo vadovas – prof. dr. Aušrius Juozapavičius

Sparčiai besivystančios technologijos tampa vis svarbesnės įvairiose mokslo srityse ir organizacijose, taip pat ir kariuomenėje. Naujos technologijos gali iš esmės pakeisti karinius pajėgumus, padidinti operacijų greitį, tikslumą ir karių išgyvenamumą. Jos taip pat įgalina naujas kariavimo formas, tokias kaip kibernetinis ar hibridinis karas. Lietuvos kariuomenės modernizacija yra būtina, kad ji atitiktų šiuolaikinio karo standartus ir NATO reikalavimus. Todėl, siekiant stiprinti karinius pajėgumus, svarbu išsiaiškinti, kaip naujos technologijos yra diegiamos Lietuvos kariuomenėje, kokie procesai tai reglamentuoja.

Bakalauro baigiamojo darbo tyrimo objektas – naujų technologijų diegimas vykstant Lietuvos kariuomenės modernizacijai.

Tyrimo tikslas – nustatyti pagrindinius naujų technologijų diegimo iššūkius, kylančius mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros procese Lietuvos kariuomenėje.

Suformuluoti tokie tyrimo uždaviniai:

1. Apžvelgti kariuomenės modernizacijos ir karinių pajėgumų sampratą.
2. Išnagrinėti Lenkijos ir Baltijos šalių kariuomenių modernizacijos bei inovacijų kūrimo patirtį.
3. Išsiaiškinti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros procesų Lietuvos kariuomenėje eigą, rezultatus, problemines sritis.
4. Pateikti siūlymus, kaip spręsti problemas.

Baigiamąjį bakalauro darbą sudaro įvadas, teorinė analizė, teorinės analizės išvados, tyrimo metodologijos aprašymas, tyrimo rezultatų aptarimas, vadybiniai sprendimai, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas. Atliekant tyrimą, taikyta kokybinė metodologija. Suformuluotas vienas ginamasis teiginys: esamas MTEP procesas neskatina naujų technologijų diegimo Lietuvos kariuomenėje. Atrankinei imčiai suformuoti pritaikytas netikimybinis atrankos metodas, pasirinktas „sniego gniūžtės“ principas. Atliekant tyrimą, pasitelkta dokumentų analizė – analizuoti teiginiai apie MTEP procesus Lietuvos kariuomenėje, laiko terminai, tikslai, prioritetai, taikomi metodai. Tai leido nustatyti Lietuvos kariuomenėje taikomus MTEP procesų metodus, stebint šiuos procesus, buvo nustatytos proceso inicijavimo, finansavimo, komercializavimo, projekto uždelsimo problemos. Tyrimas atliktas Lietuvos kariuomenės Gynybos štabe praktikos metu.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus duomenis, išsiaiškintos pagrindinės probleminės MTEP proceso sritys ir pateikti konkretūs pasiūlymai: sukurti lankstesnę idėjų teikimo platformą; įtraukti daugiau gynybos pramonės ir mokslo bendruomenių į proceso inicijavimą; skatinti kofinansavimo priemones; trumpinti projektų vertinimo laikotarpį; rengti seminarus, hakatonus; kurti bendrą MTD idėjų banką, prieinamą mokslo bei verslo atstovams.

Reikšminiai žodžiai: *naujos technologijos, MTEP, MTD, KAS, modernizacija.*

Krn. Nojus Sinkevičius

KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOS SANDĖLIAVIMO VEIKLOS GERINIMAS

Darbo vadovė – vyresn. m. d. dr. Kristina Čižiūnienė

Krašto apsaugos sistemos (toliau – KAS) sandėliavimo veikla itin svarbi kariuomenei, nes be logistikos kariai negali atlikti savo funkcijų. Šiame baigiamajame bakalauro darbe analizuojama, kaip pagerinti KAS sandėliavimo veiklą ir taip suteikti daugiau naudos kariuomenei.

Tyrimo problema: kaip pagerinti KAS sandėliavimo veiklą.

Tyrimo objektas – KAS sandėliavimo veiklos gerinimas.

Tyrimo tikslas – nustatyti KAS sandėliavimo veiklos gerinimo galimybes.

Suformuluoti tokie tyrimo uždaviniai:

1. Atlikti sandėliavimo veiklos gerinimo teorinių aspektų analizę.

2. Išanalizuoti KAS sandėliavimo veiklos problemas.

3. Pateikti siūlymus, kaip gerinti KAS sandėliavimo veiklą.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, dvi dėstomosios dalys ir išvados. Pirmojoje dėstomojoje dalyje analizuojami teoriniai aspektai, antrojoje dalyje aprašomas atliktas tyrimas. Atliekant tyrimą, taikyta kokybinė metodologija. Duomenims rinkti pasitelkti stebėjimo ir pusiau struktūruoto interviu metodai. Atrankiniai imčiai suformuoti pritaikytas prisotinimo atrankos metodas.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus duomenis, nustatyta, kad sutampa mokslinėje literatūroje bei informantų atsakymuose pateikiama informacija. Tiek informantai, tiek mokslininkai teigia, kad problemiškos sandėliavimo veiklos sritys yra žmogiškieji resursai ir sandėliavimo plotas.

Reikšminiai žodžiai: KAS, sandėliai, sandėliavimo veiklos, sandėliavimo gerinimas.

Krn. Herkus Stankevičius

**LIETUVOS KARIUOMENĖS SAUSUMOS
PAJĖGŲ KOLEKTYVINIS KARINIS RENGIMAS
NAUDOJANT UNIVERSALIĄ INTEGRUOTĄ
LAZERINĘ MŪŠIO SISTEMĄ**

Darbo vadovė – prof. dr. Svajonė Bekešienė

Tyrimo problema: kaip pagerinti Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų (toliau – SP) kolektyvinio karinio rengimo naudojant universalią integruotą lazerinę mūšio sistemą (toliau – UILMS) efektyvumą ir imitacinės sistemos integraciją, kad karinis rengimas būtų efektyvesnis ir atitiktų Lietuvos kariuomenės keliamus reikalavimus.

Tyrimo objektas – SP kolektyvinis karinis rengimas naudojant UILMS.

Tyrimo tikslas – nustatyti, kaip pagerinti SP kolektyvinio karinio rengimo efektyvumą naudojant UILMS.

Išsikelti pagrindiniai tyrimo uždaviniai: 1) apžvelgti imitacinių sistemų naudojimo kolektyvinio karinio rengimo procese teorinius aspektus, 2) išanalizuoti imitacinių sistemų naudojimo karinio rengimo procese privalumus ir trūkumus, 3) nustatyti kolektyvinio karinio rengimo efektyvumą naudojant UILMS, 4) pasiūlyti kolektyvinio karinio rengimo efektyvumo didinimo galimybes ugdant kompetencijas naudojant UILMS.

Ši baigiamąji bakalauro darbą sudaro dvi dalys: pirmojoje detalai nagrinėjami teoriniai temos aspektai, o antrojoje – pristatoma tyrimo eiga, rezultatai ir siūlomos tobulinimo gairės. Tyrimo metodologija apima griežtai struktūruotą interviu su UILMS ekspertais ir anketinę apklausą su sistemą naudojančiais

kariais, siekiant nustatyti UILMS privalumus, trūkumus bei efektyvumą SP kolektyvinio karinio rengimo procese. Šie metodai leido suprasti, kaip naudojama UILMS ir kokie kolektyvinio karinio rengimo efektyvumo didinimo būdai Lietuvos kariuomenėje.

Atlikto tyrimo rezultatai rodo, kad SP kolektyvinis karinis rengimas, naudojant UILMS, yra efektyvus, nes sistema skatina komandinį darbą ir tikrovišką pratybų pojūtį, tačiau susiduriama su ginklo naudojimo efekto supratimo, prieinamumo prie sistemų ir įrangos techninio patikimumo problemomis. Pabrėžiama būtinybė didinti turimos įrangos kiekį tam, kad būtų užtikrintas aukštas karinio rengimo efektyvumas ir pasirengimas realioms situacijoms.

Reikšminiai žodžiai: *imitacinės sistemos, kolektyvinis karinis rengimas, UILMS, efektyvumas, Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgos.*

Krn. Linas Varžinskas

MŪŠIO LAUKO IMITACINIŲ SISTEMŲ VAIDMUO UGDANT KARIŲ KOMPETENCIJAS LIETUVOS KARIUOMENĖJE

Darbo vadovė – prof. dr. Svajonė Bekešienė

Šio bakalauro darbo tikslas yra išsamiai ištirti ir įvertinti imitacinės komandinės sistemos JCATS indėlį ugdant karių kompetencijas Lietuvos kariuomenės Generolo Adolfo Ramanausko kovinio rengimo centre. Tyrimo aktualumą lemia mūšio lauko imitacinės sistemos naudojimas karių ugdymo procese, kuris yra neatsiejama modernių gynybos pajėgų dalis. JCATS sistema siūlo unikalią galimybę analizuoti ir tobulinti karių kompetencijas kuriant realistiškas mokymosi aplinkas ir situacijas.

Tyrimo objektas yra JCATS – mūšio lauko imitacinė sistema, naudojama ugdant Lietuvos kariuomenės karių kompetencijas.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti ir nustatyti JCATS sistemos indėlį bei efektyvumą karinio personalo mokymo procese.

Suformuluoti tokie tyrimo uždaviniai: 1) išanalizuoti literatūrą ir teorinius mūšio lauko imitacinių sistemų aspektus, siekiant identifikuoti technologijų pažangos ir JCATS sistemos reikšmę karinio personalo rengimo procese, 2) įvertinti JCATS sistemos efektyvumą vadų ir karių kompetencijų ugdymo procese, remiantis kiekybiniais duomenimis ir situacijos analize, 3) pateikti rekomendacijas dėl JCATS sistemos pratybų efektyvumo didinimo, remiantis atlikta analize ir tyrimo rezultatais.

Pasirinkta tyrimo metodologija remiasi kiekybinės analizės principais, taikant anketinę apklausą kaip duomenų rinkimo būdą. Tai leido užtikrinti gautų duomenų patikimumą ir objek-

tyvumą. Analizuojant duomenis, taikyti statistikos metodai suteikė galimybę išsamiai įsigilinti į JCATS sistemos poveikį ir efektyvumą Lietuvos kariuomenės karių kompetencijų ugdymo procese. Empirinė dalis atskleidė JCATS sistemos efektyvumą ir įtaką karių mokymosi procesui. Remiantis statistine analize, buvo patikrintos ir pagrįstos tyrimo hipotezės. Išvadose pabrėžiamas JCATS sistemos indėlis ugdant operatyvius sprendimų priėmimo įgūdžius, komandinį darbą ir kritinio mąstymo gebėjimus. Taip pat pateikiamos rekomendacijos, kaip tobulinti JCATS sistemų efektyvų naudojimą.

Reikšminiai žodžiai: *JCATS, mūšio lauko imitacinė sistema, Lietuvos kariuomenė, karių kompetencijų ugdymas.*

**TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ
PROGRAMOS BAKALAURO
STUDIJŲ *BAIGIAMŲJŲ DARBŲ*
SANTRAUKOS**

Krn. Marija Bendoraitytė

VIENPOLĖS TARPTAUTINĖS SISTEMOS KAITA DAUGIAPOLĖS SISTEMOS LINK: INDIJOS STRATEGIJA GALIOS KAITOS TEORIJOJE KONTEKSTE 2013–2023 METAIS

Darbo vadovė – doc. dr. Ieva Gajauskaitė

Indija, Šaltojo karo metais deklaravusi neprisijungimą, siekė išvengti įtraukimo į JAV ir Rusijos konfliktą, tačiau, vykstant tarptautinės sistemos kaitai ir konkuruojant JAV *status quo* ir Kinijos bei Rusijos revizionistiniams poliams, auganti Indijos galia matoma kaip tebedeklaruojanti neprisijungimą, bet bendradarbiaujanti su abiem besikeičiančios tarptautinės sistemos poliais. Kadangi Indija yra auganti galia, jos prisijungimas prie vieno iš polių gali būti lemiamas veiksnys įgyjant galios persvarą JAV *status quo* arba Kinijos ir Rusijos revizionistinei tarptautinei sistemai. Remiantis tuo, keliamas empirinio tyrimo klausimas: kaip Indija balansavo tarp skirtingų tarptautinės sistemos polių vykstant galios kaitai tarptautinėje sistemoje 2013–2023 metais? Siekiama nustatyti Indijos, kaip neprisijungimą deklaruojančios valstybės, galios balansavimo strategiją: 1) per dvišalius ir daugiašalius santykius su silpstančia hegemonija – JAV, 2) per dvišalius ir daugiašalius santykius su JAV hegemonijai priešinga augančia ir siekiančia daugiapolio pasaulio Rusija, 3) per dvišalius ir daugiašalius santykius su JAV hegemonijai priešinga augančia ir siekiančia daugiapolio pasaulio Kinija.

Tyrimo objektas – Indijos didžiosios galios balansavimas tarptautinių santykių sistemoje galios kaitos laikotarpiu – 2013–2023 metais.

Tyrimo tikslas – remiantis galios kaitos teorija, nustatyti Indijos, kaip didžiosios galios, balansavimo strategijos pobūdį *status quo* palaikančių ir jį bandančių pakeisti revizionistinių galių kontekste 2013–2023 metais.

Tyrimo tikslui pasiekti iškelti šie uždaviniai:

1. Pateikti galios kaitos teorijos koncepciją realizmo teorijos kontekste.

2. Sukonstruoti Indijos galios balansavimo tyrimo metodologiją, remiantis galios kaitos teorija.

3. Išanalizuoti Indijos galios kaitą ir savęs pozicionavimą tarptautinėje sistemoje 2013–2023 metais.

4. Išanalizuoti Indijos ir JAV, Indijos ir Rusijos bei Indijos ir Kinijos santykius 2013–2023 metais.

Baigiamąjį darbą sudaro santraukos lietuvių ir anglų kalbomis, įvadas, trys skyriai, išvados, literatūros ir šaltinių sąrašas. Pirmajame darbo skyriuje aprašoma realizmo teorijos prieiga, pagrindiniai galios kaitos teorijos bruožai pagal statinį ir dinaminį modelius. Antrajame darbo skyriuje suformuluojamas empirinio tyrimo dizainas (metodologija). Trečiajame skyriuje pateikiama Indijos galios balansavimo strategijos 2013–2023 m. analizė. Šiame skyriuje analizuojama Indijos galios kaita, Indijos savęs pozicionavimas tarptautinėje sistemoje, Indijos *status quo* palaikymo strategija bei Indijos revizionistinė galios balansavimo strategija. Atliekant tyrimą taikyta kokybinė empirinio tyrimo metodologija. Tyrimo šaltinių bazę sudaro ne anksčiau kaip 2013 m. ir ne vėliau kaip 2023 m. išleisti antriniai statistiniai duomenys, dokumentai ir politikų kalbos bei pareiškimai. Siekiant nustatyti Indijos galios balansavimo strategiją, tiriama Indijos galios kaita 2013–2023 m. atliekant antrinių statistinių duomenų turinio analizę. Nustatant Indijos savęs pozicionavimą tarptautinėje sistemoje, analizuotas dokumentų turinys, taip pat Indijos politinio elito kalbų ir pareiškimų turinys. Analizuojant

Indijos *status quo* galios balansavimo strategiją ir Indijos revizionistinę galios balansavimo strategiją, naudota kokybinė turinio analizė dvišaliams ir daugiašaliams santykiams nustatyti.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus surinktus duomenis, nustatyta, kad Indijos galios balansavimo strategija 2013–2023 m. yra paremta laviruojančios galios siekiu, kadangi Indija siekia išlikti neprisijungusi, tačiau bendradarbiaudama ir gilindama santykius su abiem tarptautinės sistemos poliais: palaikančiu *status quo* ir revizionistiniu.

Reikšminiai žodžiai: *galios kaita, status quo, revizionizmas, JAV, Rusija, Kinija, galios balansavimas.*

Krn. Mindaugas Greičaitis

**PRIVAČIOS SAUGUMO IR KARINĖS
KOMPANIJOS MODERNIOJE KARYBOJE:
„WAGNER“ PASITELKIMO UKRAINOJE
ANALIZĖ**

Darbo vadovė – lekt. dr. Agnietė Žotkevičiūtė-Banevičienė

Privačios karinės ir saugumo kompanijos pradėtos kurti dar Antrojo pasaulinio karo metais, tačiau ėmė populiarėti Šaltojo karo metais. Pastarąjį dešimtmetį privačių karinių ir privačių saugumo kompanijų naudojimo mastai itin išaugo, o rinka tapo pelninga ir paklausī. Pavyzdžiui, 2022 m. rinkos vertė siekė daugiau nei 224 milijardų JAV dolerių. Besiplečiant privačių karinių ir saugumo kompanijų rinkai, vis daugiau valstybių pradėjo kurti ir naudoti šias kompanijas. Iki 2014 m. Rusija gana ribotai privačias karines kompanijas pasitelkdavo nedidelėms nereikšmingoms užduotims atlikti. Nuo 2014 m. Rusija pavedė privačioms karinėms kompanijoms iki tol svarbiausią užduotį – su kitomis Rusijos pajėgomis aneksuoti Krymą. Krymo aneksija žymi Rusijos privačių karinių kompanijų pokyčius: „Wagner“ ir Specialiųjų operacijų pajėgų sėkmė stipriai paspartino privačių karinių kompanijų naudojimo mastą, parodė Kremlīui, koks didžiulis potencialas yra tokios privačios kompanijos, o Ukraina nuo 2014 m. tapo Rusijos privačių karinių kompanijų ir prorusiškų sukilėlių mokymo centru.

Šiame bakalauro baigiamajame darbe apžvelgiama Rusijos privačių karinių kompanijų veikla Ukrainoje nuo Krymo aneksijos iki konvencinio karo. Analizuojama, kaip keitėsi „Wagner“ veikimo būdai ir užduotys nuo 2014 m. invazijos iki 2023 m. „Wagner“ išvedimo iš Ukrainos.

Tyrimo tikslas – atskiriant demokratinių ir nedemokratinių valstybių karinių kompanijų veiklos bruožus ir būdus, išanalizuoti Rusijos privačios karinės kompanijos „Wagner“ veikimo būdus ir jų kaitą Ukrainoje nuo Krymo aneksijos iki plataus masto invazijos.

Ginamasis teiginys: „Wagner“ naudojimo apimtis, užduočių spektras ir tiesioginio įsitraukimo lygis kito priklausomai nuo karinių veiksmų intensyvumo.

Atliekant tyrimą, pasirinkta pirminių ir antrinių šaltinių analizė. Analizuojami moksliniai šaltiniai, knygos, naujienų portalai, lyginama „Wagner“ veikla Ukrainoje skirtingais laikotarpiais konflikto metu: Krymo aneksijos metu, konvencinio karo pradžioje, invazijos metu iki birželio, kada „Wagner“ pasitraukė iš Ukrainos.

Reikšminiai žodžiai: *demokratinių valstybių privačios karinės kompanijos, autoritarinių valstybių privačios karinės kompanijos, konvencinis karas, „Wagner“, Rusija, Ukraina.*

Krn. Ignas Vytautas Kargaudas

**AUTORITARINIŲ VALSTYBIŲ
TERORIZMAS XXI AMŽIUJE:
RUSIJOS IR KINIJOS ATVEJŲ ANALIZĖ**

Darbo vadovė – lekt. dr. Agnietė Žotkevičiūtė-Banevičienė

Antrojo pasaulinio karo pabaigoje susiformavusios Jungtinių Tautų Organizacijos Saugumo Tarybos (toliau – Tarybos) nuolatiniis negebėjimas efektyviai užtikrinti pasaulinės taikos, besikeičiantis pasaulio valstybių tarpusavio galių balansas ir reprezentatyvumo stoka Jungtinių Tautų (toliau – JT) narių vertinimu lemia atsinaujinančius suinteresuotų šalių raginimus reformuoti Tarybą. Iki šiol tai privedė prie gana nedidelių Tarybos struktūros ir funkcionavimo pokyčių. Atsinaujinančių karų Europoje, Afrikoje ir Azijoje kontekste Tarybos reformos klausimas išlieka itin reikšmingas ne tik karo veikiamų valstybių požiūriu, bet ir nuolatinių penkių Tarybos narių: JAV, Rusijos, Kinijos, Prancūzijos ir Jungtinės Karalystės – vertinimu.

Tyrimo tikslas – įvertinti Tarybos reformos ir jos pobūdžio perspektyvas, remiantis Tarybos P5 narių pozicijų analize.

Tyrimo tikslui įgyvendinti iškelti šie uždaviniai:

1. Atskleisti neoklasikinio realizmo perspektyvas aiškinant Tarybos P5 valstybių pozicijas dėl Tarybos reformos.
2. Sukonstruoti tyrimo metodologiją, kuri leistų ištirti Tarybos P5 valstybių pozicijas dėl Tarybos reformos ir jos pobūdžio.
3. Aprašyti Tarybos reformos kontekstą remiantis prieinama JT organizacijos ir JT organizacijos narių dokumentacija, valstybės atstovų oficialiais pasisakymais, moksline literatūra.
4. Nustatyti 2023 m. Tarybos P5 valstybių pozicijas dėl Tarybos reformos.

5. Įvertinti Tarybos reformos galimybes atsižvelgiant į Tarybos P5 valstybių pozicijas.

Pasirinkti šie tyrimo metodai: 1) mokslinės literatūros apžvalgos metodas, 2) lyderių (ir jų atstovų) viešų kalbų kokybinė analizė, 3) oficialių dokumentų turinio analizė, 4) statistinių duomenų analizė, 5) pusiau struktūruoti interviu su Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos diplomatais, 6) lyginamasis metodas.

Atlikus tyrimą, patvirtinti šie ginamieji teiginiai:

1. Tarptautinės sistemos spaudimas P5 valstybėms dėl Tarybos reformos nėra pakankamas Tarybai reformuoti.

2. Dabartiniai P5 valstybių vadovai suinteresuoti *status quo* išlaikymu dėl Tarybos reformos, todėl vilkina esamą Tarybos reformos procesą, apsiribojama tik retoriniu pozicijų atnaujinimu.

3. P5 valstybių vadovų kaita yra reikšminga P5 valstybių pozicijų dėl Tarybos reformos kaitai, kuri priklausoma nuo P5 valstybių vadovų asmeninių pažiūrų.

4. Tarybos reforma yra itin mažai tikėtina, galimi simboliškai pokyčiai, kurie neleis P5 valstybėms prarasti turimų dominuojančių pozicijų ir galių Taryboje.

Reikšminiai žodžiai: *neoklasikinis realizmas, pozicija, Tarybos reforma, struktūrinė reforma, darbo metodų reforma, reformos modelis, veto teisė.*

Krn. Deividas Kemzūra

**RUSIJOS AGRESIJOS PRIEŠ
SAKARTVELĄ (2008–2023 M.)
IR UKRAINĄ (2014–2023 M.) NARATYVAI**

Darbo vadovė – lekt. dr. Dangulė Bardauskaitė

Rusijos vyriausybė vykdo agresyvią užsienio politiką, siekdama sustiprinti vidaus paramą ir norėdama atitraukti dėmesį nuo esamų vidaus problemų. Kremlius gali manyti ir teisintis, kad šie veiksmai yra būtini Rusijos saugumui užtikrinti, ypač reaguojant į numanomą grėsmę iš Vakarų bei kaimyninių valstybių. Rusija Vakarų, ypač kaimyninių šalių, sėkmę ir įtaką vertina kaip galimą dabartinio režimo stabilumo išbandymą, todėl fizinę jėgą ir propagandą laiko veiksmingiausiomis priemonėmis, užtikrinančiomis režimo stabilumą. Ši atviros agresijos ir jos pateisinimo pavyzdį galima matyti Sakartvele 2008 metais ir Ukrainoje nuo 2014 metų. Atsižvelgiant į tai, yra keliamas pagrindinis probleminis klausimas: kaip Rusijos Federacija konstruoja savo agresijos, nukreiptos prieš Sakartvelą (2008–2023 m.) ir Ukrainą (2014–2023 m.), teisėtumą skleidžiamais naratyvais?

Tyrimo objektas – Rusijos Federacijos agresijos, nukreiptos prieš Sakartvelą (2008–2023 m.) ir Ukrainą (2014 – 2023 m.), naratyvai.

Tyrimo tikslas – remiantis socialinio konstruktyvizmo teorija, išanalizuoti Rusijos Federacijos naratyvų, kuriais ji pateisina savo agresiją prieš Sakartvelą (2008–2023 m.) ir Ukrainą (2014–2023 m.), turinį.

Suformuluoti tokie tyrimo uždaviniai:

1. Išryškinti socialinio konstruktyvizmo teorinę prieigą ir

agresijos sąvoką, kuriomis remiantis galima tirti Rusijos agresyvius veiksmus prieš Sakartvelą ir Ukrainą.

2. Sudaryti empirinio tyrimo metodiką, kuri padėtų išsiaiškinti, kaip reiškiamą Rusijos propaganda, nukreipta prieš Sakartvelą ir Ukrainą.

3. Išanalizuoti Rusijos naratyvus dėl agresijos Sakartvele nuo 2008 iki 2023 metų.

4. Išanalizuoti Rusijos naratyvus dėl agresijos Ukrainoje nuo 2014 iki 2023 metų.

5. Paaiškinti bendras Rusijos agresijos naratyvų tendencijas, kuriomis yra nurodomas „kitas“.

Baigiamąjį darbą sudaro įvadas, keturi skyriai, išvados, literatūros ir šaltinių sąrašas. Pirmajame darbo skyriuje aptariami pagrindiniai tarptautinių santykių socialinio konstruktyvizmo atstovų teiginiai apie tarptautinę struktūrą, valstybių identitetus bei valstybių poreikius. Antrajame skyriuje aprašoma naratyvų atranka bei analizės principai. Trečiajame darbo skyriuje yra aprašomas Rusijos bandymas pateisinti savo agresiją Sakartvele nuo 2008 metų. Ketvirtajame skyriuje aptariamas Rusijos bandymas pateisinti savo agresiją Ukrainoje nuo 2014 metų. Penktajame skyriuje analizuojamos Rusijos naratyvų tendencijos: naudojantis surinkta informacija, yra lyginami ir sisteminami naratyvai, bandoma nurodyti agresiją teisinančių naratyvų tendencijas, nukreiptas prieš „kitą“.

Iškeltas ginamasis teiginys: Rusijos Federacijos agresija remiasi „rusų pasaulio“ idėja, tačiau, siekdama pritraukti visuomenės paramą, Rusija naudoja naratyvus, kuriais priskiria sau „rusakalbių gelbėtojos“ vaidmenį.

Atliekant tyrimą, taikyta kokybinė metodologija, remiantis mokslinė literatūra, aprašyti socialinio konstruktyvizmo teorijos teiginiai. Atlikta oficialių Rusijos Federacijos prezidentų (Sakartvelo atveju – Dmitrijaus Medvedevo, Ukrainos – Vladimiro

Putino) pasisakymų ir žiniasklaidos kokybinė turinio analizė, siekiant identifikuoti naratyvus, kuriais yra bandoma pateisinti agresiją prieš Sakartvelą ir Ukrainą.

Naudojantis teorine medžiaga ir empiriškai išanalizavus surinktus duomenis, galima teigti, kad Maskva baiminasi, jog, jai praradus įtaką Ukrainoje ir Sakartvele, šios šalys galėtų tapti stipriomis, klestinčiomis, demokratiškomis valstybėmis – sėkmės pavyzdžiais. Tokie pavyzdžiai galėtų padidinti rusų lūkesčius ir paskatinti režimo kritiką, o tai, Kremliaus manymu, gali sukelti pačios Rusijos visuomenės nepasitenkinimą. Rusija tam, kad išlaikytų turimą įtaką ir destabilizuotų Sakartvelą bei Ukrainą, naudoja agresiją ir propagandą naratyvams skleisti. Rusija prieš Sakartvelą ir Ukrainą nukreiptą agresiją pateisina naratyvais, kuriais teigiama, kad Rusija tik gina rusakalbių asmenų teises, nes pastarieji patiria valstybių, kuriose gyvena, agresiją. Taip Rusija bando pateisinti savo agresiją kaip teisėtą tiek šalies viduje, tiek užsienyje, o Sakartvelą ir Ukrainą vadina nepataisomu „blogiu“, su kuriuo privaloma kovoti.

Reikšminiai žodžiai: *socialinis konstruktyvizmas, naratyvas, agresija, Rusija, Sakartvelas, Ukraina.*

Krn. Arnas Kiveris

LIETUVOS KARIUOMENĖS ATSPARUMAS HIBRIDINIŲ KARŲ EROJE

Darbo vadovė – doc. dr. Ieva Gajauskaitė

Tyrimo mokslinė problema: kuo išsiskiria Lietuvos Respublikos kariuomenės atsparumas hibridinių karų kontekste, atsižvelgiant į Šiaurės Atlanto sutarties 3 straipsnio reikalavimus visuotinės gynybos modelio kontekste?

Tyrimo objektas – Lietuvos kariuomenės atsparumas hibridinių karų kontekste, siekiant atgrasyti ir atremti hibridines grėsmes plėtojant visuotinės gynybos modelį.

Tyrimo tikslas – apibrėžti Lietuvos kariuomenės atsparumą hibridinio karo kontekste, atsižvelgiant į NATO atsparumo ir visuotinės gynybos modelio reikalavimus.

Iškelti tyrimo uždaviniai:

1. Apibrėžti kariuomenės atsparumo hibridinėms grėsmėms teorinę sampratą.
2. Sukonstruoti Lietuvos kariuomenės atsparumo hibridinėms grėsmėms tyrimo metodologiją.
3. Išanalizuoti Lietuvos Respublikos strateginius dokumentus nuo 2016 iki 2024 metų, atsižvelgiant į Šiaurės Atlanto sutarties 3 straipsnio reikalavimus Lietuvos kariuomenės atsparumui didėjant hibridinėms grėsmėms.
4. Atlikti pusiau struktūruotus ekspertinius interviu apie priemones, didinančias Lietuvos kariuomenės atsparumą hibridinėms grėsmėms hibridinių karų kontekste.

Atliekant tyrimą naudota kokybinė dokumentų turinio analizė. Šiuo metodu yra analizuojamos oficialios tarptautinių organizacijų bei valstybinio lygmens strateginės doktrinos bei doku-

mentai. Analizuojant Lietuvos kariuomenės strategiją, doktriną ir Nacionalinio saugumo strategiją, galima nustatyti Lietuvos kariuomenės atsparumą hibridiniams karams ir kokiomis hibridinėmis grėsmėmis kariuomenė yra pažeidžiama. Imti ekspertiniai interviu iš karininkų, puskarininkų, dirbančiųjų KAM Atsparumo hibridinėms grėsmėms grupėje bei šauktinio.

Bakalauro baigiamasis darbas susideda iš įvado, 1-o skyriaus, kuriame išskirta atsparumo hibridinei karybai teorinė koncepcija, 2-o skyriaus, kuriame išdėstyta tyrimo metodologija, 3-io skyriaus, kuriame pateiktas Lietuvos kariuomenės atsparumo hibridiniam karui tyrimas, išvadų ir priedų.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus duomenis, gauti šie pagrindiniai rezultatai:

1. Privaloma atnaujinti Lietuvos Respublikos strateginius dokumentus siekiant plėtoti Lietuvos kariuomenės atsparumą hibridinėms grėsmėms.

2. Būtina rengti papildomus mokymus apie hibridines grėsmes Lietuvos kariuomenės kariams ir skatinti Lietuvos švietimo sistemą moksleivius supažindinti su hibridinėmis grėsmėmis, taip užtikrinant Lietuvos kariuomenės atsparumą ir padedant kurti atsparią hibridinėms grėsmėms visuomenę.

3. Privaloma užtikrinti kariuomenės ir privataus bei civilinio sektoriaus bendradarbiavimą. Kariuomenės ir visuomenės sinergija, kur viena sritis papildo kitą, yra esminė. Puikus to pavyzdys – visuotinės gynybos modelis, kuris Lietuvoje grindžiamas šauktnių ir rezervininkų tarnyba.

4. Svarbu inicijuoti reguliarių Lietuvos kariuomenės tyrimų, akcentuojant jį šauktniams, susijusių su hibridinėmis grėsmėmis. Taip būtų įmanoma ištirti Lietuvos kariuomenės atsparumą hibridinėmis grėsmėms ir rasti Lietuvos kariuomenės atsparumo spragas.

Reikšminiai žodžiai: *hibridinė grėsmė, konvencinis karas, bendruomenės atsparumas, institucinis atsparumas, itin svarbi infrastruktūra, hibridinis karas, atspari kariuomenė.*

Krn. Rokas Meškele

**ATSAKAS Į KINIJOS KARINĖS GALIOS
PROJEKCIJĄ PIETŲ KINIJOS JŪROJE
2013–2023 M.: KETURŠALIO SAUGUMO
DIALOGO NARIŲ POLITIKA**

Darbo vadovė – doc. dr. Ieva Gajauskaitė

Keturšalio saugumo dialogo (toliau – KSD) valstybių nacionalinio saugumo dokumentuose Kinija aprašoma kaip kelianti didžiausią grėsmę Pietų Kinijos jūros bei Indijos ir Ramiojo vandenynų regione, taip pat nurodoma, kad, siekiant ją suvaldyti arba atsverti, bus didinamas gynybos biudžetas, ginkluojamasi, stiprinamas bendradarbiavimas su kitomis KSD šalimis. Atsižvelgiant į tai, keliamas empirinio tyrimo klausimas: kaip KSD valstybės vykdo politiką kaip atsaką į Kinijos projektuojamą karinę galią Pietų Kinijos jūroje bei Indijos ir Ramiojo vandenynų regione 2013–2023 metais?

Tyrimo objektas – KSD valstybių politika kaip atsakas į Kinijos karinės galios projekciją Pietų Kinijos jūroje bei Indijos ir Ramiojo vandenynų regione 2013–2023 metais.

Tyrimo tikslas – įvertinti KSD valstybių politiką balansuojant Kinijos karinės galios projekciją Pietų Kinijos jūroje bei Indijos ir Ramiojo vandenynų regione 2013–2023 metais.

Iškelti šie tyrimo uždaviniai:

1. Pateikti pagrindines karinės galios balansavimo strategijas realizmo teorijų grupės kontekste.
2. Remiantis realizmo teorijų prielaidomis apie karinės galios balansavimo strategijas, sukonstruoti KSD šalių balansavimo strategijos tyrimo metodologiją, kaip atsaką į Kinijos galios

projekciją Pietų Kinijos jūroje bei Indijos ir Ramiojo vandenynų regione.

3. Išanalizuoti ekspertinį diskursą apie Kinijos veiksmus Pietų Kinijos jūroje bei Indijos ir Ramiojo vandenynų regione 2013–2023 metais.

4. Išanalizuoti KSD valstybių Kinijos, kaip grėsmės, vertinimą 2013–2023 metais.

5. Išanalizuoti KSD valstybių gynybos politikos strategijas kaip atsaką į Kinijos galios projekciją Pietų Kinijos jūroje bei Indijos ir Ramiojo vandenynų regione 2013–2023 metais.

Baigiamąjį darbą sudaro santrauka, įvadas, keturi skyriai, išvados, literatūros ir šaltinių sąrašas. Pirmajame skyriuje yra apžvelgiamos karinės galios balansavimo teorijos, išskiriami 4 grėsmės komponentai ir nustatomi būdai, kaip balansuoti grėsmę. Antrajame skyriuje, remiantis karinės galios tipų teorija, aprašomas suformuluotas tyrimo dizainas. Trečiajame skyriuje pateikiama KSD šalių ir Kinijos analizė pagal karinės galios balansavimo komponentus. Ketvirtajame skyriuje pateikiamas Kinijos, kaip grėsmės, vertinimas KSD valstybių politikoje bei šių šalių gynybos strategijų analizė.

Bakalauro darbe, aprašant karinės galios balansavimo teorijos teiginius, balansavimo komponentus ir balansavimo būdus, remiamasi moksline literatūra. Siekiant nustatyti Kinijos veiksmus Pietų Kinijos jūroje bei Indijos ir Ramiojo vandenynų regione, taip pat KSD šalių Kinijos grėsmės vertinimą, atlikta kokybinė turinio analizė. Analizuojant KSD šalių gynybos politikos strategijas, atlikta kokybinė turinio analizė ir antrinė statistinių duomenų analizė.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus tyrimo metu surinktą medžiagą, galima teigti, kad KSD balansuoja Kiniją vidinėmis priemonėmis: ginklavimusi, gynybos infrastruktūros kūrimu, kariniu mokymu ir doktrinos kūrimu, ir išorinėmis priemonė-

mis: aljansų kūrimu, strateginėmis partnerystėmis, jungtinių karinių pratybų rengimu, ginklų pardavimu ir technologijų perdavimu partneriams.

Reikšminiai žodžiai: *karinės galios balansavimas, atsakas, Kinija, Jungtinės Amerikos Valstijos (JAV), Japonija, Australija, Indija, Keturšalis saugumo dialogas (KSD).*

Krn. Jūris Rakauskas

SUOMIJOS NARYSTĖS ŠIAURĖS ATLANTO SUTARTIES ORGANIZACIJOJE POVEIKIS SAUGUMUI ŠIAURĖS EUROPOJE

Darbo vadovas – prof. dr. Mindaugas Jurkynas

Bakalauro darbe nagrinėjamas reikšmingas Suomijos užsienio politikos pokytis, kai Suomija 2023 m. įstojo į Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją (NATO) ir atsisakė ilgalaikės karinio neprisijungimo politikos. Pagrindinė tyrimo problema: kaip šis perėjimas veikia saugumo dinamiką ir bendradarbiavimą Šiaurės valstybių ir Baltijos valstybių regione.

Tyrimo objektas – Suomijos narystės NATO poveikis saugumui ir bendradarbiavimui Šiaurės Europoje (Šiaurės ir Baltijos šalių subregionuose).

Tyrimo tikslas – nustatyti, kaip pasikeitė saugumo situacija Šiaurės Europoje po Suomijos narystės NATO.

Suformuluoti tokie tyrimo uždaviniai:

1. Suformuoti analizės pagrindą pasitelkiant neorealizmo teoriją, aiškinant valstybių sąveiką tarptautinėje sistemoje.

2. Sudaryti empirinių tyrimų metodiką, kuri padėtų atskleisti Suomijos narystės NATO poveikį besikeičiančiam saugumui Šiaurės Europoje.

3. Išanalizuoti Suomijos narystės NATO saugumo ir bendradarbiavimo poveikį Šiaurės valstybių regione.

4. Išanalizuoti Suomijos narystės NATO saugumo ir bendradarbiavimo poveikį Baltijos regionui.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, teorinė dalis, metodologijos aprašymas, pagrindinė dalis ir išvados.

Atliekant tyrimą taikytas kokybinės turinio analizės metodas bei atvejo analizės metodas. Tai apima pirminių ir antrinių šaltinių analizę. Pirminiai šaltiniai – daugiausia oficialūs valstybių dokumentai ir ataskaitos, antriniai šaltiniai – moksliniai straipsniai, apžvalgos, pranešimai ir analizės, tarptautinės konferencijos turinys. Taip pat naudotas ekspertinis interviu.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus medžiagą, gauti šie pagrindiniai rezultatai:

1. Suomijos narystė NATO didina Suomijos nacionalinį saugumą ir visos Šiaurės Europos regiono saugumą bei stabilumą dėl Suomijos įnešamo indėlio, kuriam būdingi stiprūs nacionaliniai pajėgumai, modernizuojama karinė technika, karinė patirtis ir taikomi kariniai mokymai. Suomijos narystė aljanse suteikia naujų galimybių NATO strateginiam regiono gynybos planavimui, integruojant Suomijos teritoriją bei jos pajėgumus.

2. Suomijai tapus NATO nare, jos narystė aljanse palengvina tarptautinį bendradarbiavimą, mažinant kliūtis bendradarbiavimui ir sutarties sudarymui, kurie didina saugumą. Įsitraukimas į NATO rodo, kad karinio bendradarbiavimo politika yra veiksminga ir svarbi saugumo užtikrinimo priemonė.

3. Suomijai prisijungus prie NATO yra stiprinamas atgrasymas bei mažinamos Rusijos galimybės vykdyti karines operacijas Baltijos valstybių teritorijoje bei kelti naujų grėsmių. Suomijos įsitraukimas į NATO sudaro geresnes sąlygas ginti Baltijos valstybes dėl alternatyvių tiekimo ir pastiprinimo kelių per Suomijos įlanką į Baltijos šalis. Potencialus Suomijos ir Estijos bendradarbiavimas veda prie geresnės Suomijos įlankos kontrolės ir galimybės užkirsti kelią Rusijai į Baltijos jūros gilumą.

Reikšminiai žodžiai: *Suomija, NATO, Šiaurės Europa, atgrasymas, saugumas, Baltijos regionas.*

Krn. Gabija Randomanskaitė

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBINIŲ INSTITUCIJŲ PASIRENGIMAS UŽTIKRINANT VISUOTINĖS GYNYBOS ĮGYVENDINIMĄ

Darbo vadovė – lekt. dr. Dangulė Bardauskaitė

Pasikeitus saugumo situacijai Europoje dėl Rusijos inicijuoto karo su Ukraina, valstybės susiduria su grėsmėmis, todėl kyla poreikis užtikrinti savo saugumą. Lietuva įgyvendina visuotinės gynybos principą – į valstybės gynybą įtraukiamos ne tik ginkluotosios pajėgos, bet ir valdžios institucijos bei visuomenė.

Bakalauro baigiamojo darbo tyrimo problema: kaip Lietuvos Respublikos vyriausybės institucijos yra pasirengusios įgyvendinti visuotinės gynybos principą?

Tyrimo objektas – Lietuvos Respublikos vyriausybinių institucijų pasirengimas įgyvendinti visuotinės gynybos principus.

Tyrimo tikslas – nustatyti, kaip Lietuvos Respublikos vyriausybės institucijos yra pasirengusios įgyvendinti visuotinės gynybos principus.

Iškelti šie tyrimo uždaviniai: 1) išanalizuoti visuotinės gynybos reikšmę ir raidą, ryšį tarp pilietinio pasipriešinimo ir visuomenės bei valdžios institucijų atsparumo, 2) suformuluoti tyrimo metodologiją, 3) apžvelgti visuotinės gynybos pagrindą sudarančius dokumentus, 4) įvertinti, kaip Lietuvos Respublikos vyriausybės institucijos yra pasiruošusios įgyvendinti visuotinės gynybos principus.

Atliekant tyrimą, taikyti šie metodai: mokslinės literatūros ir Lietuvos oficialių dokumentų analizė, ekspertų interviu.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro keturi pagrindiniai sky-

riai. Pirmajame skyriuje aprašoma visuotinės gynybos reikšmė ir raida, sąvokų ryšys. Antrajame skyriuje išdėstoma tyrimo metodologija. Trečiajame – apžvelgiami keturi oficialūs dokumentai, apibrėžiantys visuotinės gynybos pagrindą Lietuvoje. Ketvirtajame skyriuje aprašomi gauti tyrimo duomenys ir nustatoma, kaip vyriausybės institucijos yra pasiruošusios visuotinei gynybai.

Atlikus teorinę ir empirinę duomenų analizę, gauti šie rezultatai:

1. Visuotinės gynybos koncepcija apima ne tik karines priemones – yra įtraukiamos valstybės institucijos, įvairios organizacijos ir piliečiai.

2. Visuotinės gynybos koncepcijos įgyvendinimas reikalauja nuolatinio bendradarbiavimo ir sąveikos tarp visuotinės gynybos dalyvių tam, kad būtų užtikrintas valstybės saugumas.

3. Tyrimo rezultatai parodė, kad Lietuvos valdžios institucijos yra pakankamai pasiruošusios ir imasi valstybei gyvybiškai svarbių funkcijų užtikrinimo priemonių.

Reikšminiai žodžiai: *visuotinė gynyba, visapusiška gynyba.*

Krn. Povilas Sareikis

MAŽŪJŲ VALSTYBIŲ PARAMA UKRAINAI IR NARYSTĖS NATO VEIKSNYS: NYDERLANDŲ IR AIRIJOS ATVEJŲ ANALIZĖ

Darbo vadovas – doc. dr. Vytautas Isoda

2022 m. vasario 24 d. Rusijai užpuolus Ukrainą, tapo aišku, kad Ukrainai būtina kitų valstybių parama norint priešintis Rusijai. Nors dauguma pasaulio valstybių pasmerkė Rusijos veiksmus ir pareiškė palaikymą Ukrainai, pastebėta, kad paramą Ukrainai valstybės teikia skirtingai. Siekis suprasti, kokią įtaką NATO daro mažųjų valstybių sprendimams teikti paramą Ukrainai, kyla iš fakto, kad mažosios NATO valstybės teikia daugiau paramos Ukrainai nei mažosios ne NATO valstybės.

Atliekant tyrimą, analizuojamos mažosios valstybės, nes jos daro mažiau įtakos ir yra mažiau savarankiškos, taip pat bandoma suprasti, kokią įtaką NATO mažosioms valstybėms daro didžiosios valstybės. Pagrindinė analizuojama didžioji valstybė yra JAV. Kaip mažosios valstybės analizuojami Nyderlandai ir Airija, nes šios dvi šalys tiek su Rusija, tiek su Ukraina prieš 2022 m. vasario 24 d. turėjo panašius santykius ir tarp NATO šalių atsiduria ties viduriu vertinant paramos vidurkį pagal dvi grupes: NATO mažosios valstybės ir ne NATO mažosios valstybės. Šios dvi analizuojamos mažosios valstybės turi vieną esminį skirtumą, kuris gali lemti skirtingą paramą Ukrainai, – tai narystė NATO.

Tyrimo tikslas – nustatyti, kaip narystė NATO lemia Nyderlandų didesnę, palyginti su Airijos, paramą Ukrainai kovoje su Rusija, tiriant laikotarpį nuo 2022 m. vasario 24 d. iki 2024 m. sausio 15 d.

Iškelti trys tyrimo uždaviniai: 1) išanalizuoti Nyderlandų ir Airijos užsienio ir saugumo politikos tradicijas, Rusijos bei Ukrainos vietą jų užsienio politikoje, 2) palyginti, kokią paramą Airija ir Nyderlandai skiria Ukrainai, 3) išanalizuoti JAV įtaką skirtingos apimties Nyderlandų ir Airijos paramai, kuri teikiama Ukrainai.

Bakalauro baigiamasis darbas susideda iš keturių dalių: įvado, teorinės dalies, empirinės dalies, į kurią įeina tyrimo metodologijos skyrius, ir išvadų. Empirinio tyrimo metu atlikta kokybinė dokumentų analizė ir ekspertiniai interviu.

Reikšminiai žodžiai: *NATO, mažosios valstybės, parama Ukrainai, Nyderlandai, Airija.*

Krn. Paulius Stravinskas

**ATVIRŪJŲ ŠALTINIŲ ANALIZĖS
POVEIKIS DEMOKRATINIŲ VALSTYBIŲ
POLITINEI KOMUNIKACIJAI**

Darbo vadovas – doc. dr. Viktor Denisenko

Nors atvirųjų šaltinių informacija jau seniai svarbi žvalgybos analitikų darbe, pastaraisiais metais jai suteiktas naujas statusas ir teisėtumas – iš žvalgybos pastangų periferijos ji tapo pagrindine analitinių produktų sudedamąja dalimi. Iš tiesų įvairūs JAV žvalgybos bendruomenės aukšto rango asmenys daugelį metų tvirtino, kad atvirieji šaltiniai gali patenkinti iki 80 proc. žvalgybos poreikių. Šiuos atvirųjų šaltinių žvalgybos (toliau – OSINT) vaidmens ir suvokiamos vertės pokyčius patvirtina žvalgybos bendruomenėje įvykę pokyčiai. Pavyzdžiui, 2005 m. JAV prie Nacionalinės žvalgybos direktoriaus įsteigtas Nacionalinis atvirųjų šaltinių žvalgybos centras. Tai tapo svarbiu etapu. Atvirųjų šaltinių žvalgybos centras yra organizacija, skirta sistemingai rinkti ir integruoti žiniasklaidos pranešimus, naudotojų internete sukurtą turinį ir bet kokią kitą svarbią viešai prieinamą informaciją į JAV žvalgybos ciklą. Atvirųjų šaltinių naudojimas turėjo platų poveikį ne tik žvalgybos bendruomenėje. Informacinė revoliucija paveikė visas mokslinių tyrimų ir veiklos sritis, lėmė tai, kad anksčiau buvusios specifinės veiklos sritys tampa plačiai prieinamos. Šiandien OSINT principus naudoja ne tik žvalgybos tarnybos, bet ir žiniasklaidos priemonės. Tokiu būdu informacija, gauta panaudojant OSINT techniką, tampa viešų debatų objektu. Atsižvelgiant į tai, keliamas probleminis tyrimo klausimas: kaip atvirųjų šaltinių analizės informacija veikia

šiuolaikinę demokratinių valstybių politinę komunikaciją?

Tyrimo objektas – atvirųjų šaltinių analizės pripažinimas demokratinių valstybių politinėje komunikacijoje.

Tyrimo tikslas – nustatyti atvirųjų šaltinių duomenų analizės poveikį demokratinių valstybių politinės komunikacijos aktams.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išskirti politinės komunikacijos teorijoje aspektus, kuriais gali būti analizuojamas OSINT naudojimas demokratinių šalių politinės komunikacijos aktuose.

2. Išanalizuoti keturis pasirinktus atvejus, kai atvirųjų šaltinių analizė naudojama demokratinių valstybių politinės komunikacijos aktuose.

3. Pateikti atvirųjų šaltinių analizės poveikio demokratinių šalių politinei komunikacijai interpretaciją.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, keturi skyriai, išvados ir literatūros bei šaltinių sąrašas. Pirmajame darbo skyriuje apibrėžiama politinės komunikacijos teorija, jos kultūra, strateginė komunikacijos kultūra bei politinė komunikacija. Antrajame darbo skyriuje aprašoma empirinio tyrimo metodologija – kokiais šaltiniais ir metodais yra remiamasi atliekant empirinį tyrimą. Trečiajame skyriuje parengiama reikšmingiausių atvirųjų šaltinių analizės principu atliktų tyrimų apžvalga, išanalizuojami keturi atvejai, kai atvirųjų šaltinių analizė naudojama demokratinių valstybių politinės komunikacijos aktuose, ir pateikiama OSINT poveikio politinei komunikacijai interpretacija.

Ginamasis teiginys: atvirųjų šaltinių analizė demokratinių valstybių politinės komunikacijos aktuose yra naudojama kaip reikšmingas veiksnys priimant viešosios politikos sprendimus.

Atliekant tyrimą, taikyti tyrimo metodai: kokybinė turinio analizė ir ekspertiniai interviu. Siekiant identifikuoti atvirųjų šaltinių analizės principu atliktus tyrimus, atlikta oficialių doku-

mentų analizė bei mokslinių tyrimų analizė ir išnagrinėta, ar tyrimai, paremti atvirųjų šaltinių analize, yra pripažinti oficialiai. Tuomet, nustatant politikų reakciją, atlikta žurnalistinių tyrimų analizė, kuri padėjo įsigilinti į politikų pasisakymus ir priimamus sprendimus. Taip pat, pasitelkus ekspertinius interviu, pateikta atvirųjų šaltinių analizės poveikio demokratinei politinei komunikacijai interpretacija, siekiant apibendrinti tyrimą.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus tyrimo metu surinktą medžiagą, galima teigti, kad demokratinės valstybės savo politinėje komunikacijoje įtraukia atvirųjų šaltinių analize paremtus tyrimus kaip reikšmingą veiksnį. Tačiau šiuo metu OSINT duomenys demokratių valstybių politinėje komunikacijoje nėra naudojami reguliariai, nes jų naudojimas gali diskredituoti šalies specialiąsias tarnybas ir kenkti valdžios institucijų reputacijai.

Reikšminiai žodžiai: *politinė komunikacija, politinės komunikacijos aktas, atvirųjų šaltinių analizė, OSINT, Guta, MH-17, Solsberis, Dūma.*

Krn. Simas Šlakaitis

EUROPOS GYNYBOS PRAMONĖS INTEGRACIJA IR VALSTYBIŲ NACIONALINIAI INTERESAI: LENKIJOS ATVEJIS

Darbo vadovė – m. d. dr. Ringailė Kuokštytė

Rusijos įsiveržimas į Ukrainą iš esmės pakeitė ES ir pasaulio požiūrį į gynybos klausimus. Nors gynybos pramonės integracija ES dažnai buvo įvardijama kaip vienas iš tikslų, konfliktas parodė, kad didelio masto karui reikalingos ginkluotės kiekiai sustiprina integracijos reikiamybę, nes ji leidžia efektyviau vykdyti įsigijimus. Kita vertus, decentralizacija leidžia valstybėms narėms vykdyti savarankiškesnę politiką, kai kalbama apie ginklų perdavimą. Todėl nacionalinių interesų vaidmuo yra svarbus kalbant apie gynybos pramonės politiką ir galimą Europos gynybos pramonės integraciją. Šiame bakalauro darbe siekiama apžvelgti nacionalinių interesų įtaką Europos gynybos pramonės integracijai, remiantis Lenkijos pavyzdžiu.

Tyrimo objektas – Lenkijos saugumo ir gynybos politikos įtaka šalies gynybos pramonės integracijai su ES valstybėmis po Rusijos invazijos į Ukrainą 2022 metais.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti Lenkijos nacionalinių interesų įtaką šalies gynybos pramonės integracijai su kitomis ES valstybėmis narėmis.

Iškelti šie tyrimo uždaviniai: 1) išnagrinėti Lenkijos saugumo politiką ir valstybės nacionalinius interesus, 2) išanalizuoti Lenkijos gynybos pramonės integracijos su kitomis ES valstybėmis lygį, 3) nustatyti, kaip Lenkijos nacionaliniai interesai veikia valstybės gynybos pramonės integraciją su kitomis Europos valstybėmis.

Atliekant tyrimą, analizuoti oficialūs dokumentai, straipsniai laikraščiuose ir moksliniai tyrimai, susiję su Europos ir Lenkijos gynybos politika bei pramone. Be to, atliktas interviu su Lenkijos vyriausybės pareigūnais ir šalies gynybos politikos bei pramonės ekspertais. Tyrime daugiausia dėmesio skiriama ekonominiams, saugumo ir politiniams veiksniams, sudarantiems nacionalinius interesus, ir jų įtakai gynybos pramonės integracijai ES. Remiantis liberalaus tarpvyriausybės kumo teorija, analizuojamas vidaus ir užsienio spaudimas, sukuriantis nacionalinius interesus ir taip darantis įtaką gynybos pramonės integracijai ES.

Reikšminiai žodžiai: *nacionaliniai interesai, gynybos pramonė, Europos gynybos pramonės integracija, saugumo politika.*

Krn. Mykolas Vaitiekus

SAUGUMO SAMPRATA LIETUVOS RESPUBLIKOS STRATEGINIUOSE DOKUMENTUOSE

Darbo vadovas – lekt. dr. Benas Brunalas

Mokslinė tyrimo problema. Agresyvūs Rusijos veiksmai Ukrainoje 2014 m. suardė Rytų Europos saugumo architektūrą, pakeitė geopolitinio regiono suvokimą ir dar labiau pabrėžė sąjungininkų svarbą. Tačiau svarbu suprasti, kaip šių geopolitinių pokyčių visumoje pakito karinio saugumo samprata strateginiuose dokumentuose, ar saugumo samprata keitėsi drastiškai ar tolygiai reaguojant į besikeičiančio grėsmingojo Kito vaidmenį Lietuvos saugumo diskursuose turėjusią Rusiją, pokyčius sąjungininkų sampratoje ir Lietuvai geopolitiškai aktualaus regiono sampratoje. Išnagrinėjus pasikeitusią Lietuvos saugumo sampratą, galimas aiškus konceptualus supratimas apie tai, kaip Lietuva suvokia savo saugumą, ar atitinkamas saugumo suvokimas suteikia geresnes galimybes gintis nuo numanomų grėsmių.

Tyrimo objektas – karinio saugumo samprata Lietuvos Respublikos strateginiuose dokumentuose 2012–2023 metais.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti, kaip apibrėžiama karinio saugumo samprata Lietuvos Respublikos strateginiuose dokumentuose 2012–2023 metais.

Tyrimo uždaviniai:

1. Apibrėžti saugumo sampratą pasitelkiant saugumo sektorius ir konstruktyvizmo teorinius principus.
2. Išanalizuoti svarbiausius Lietuvos nacionaliniam saugumui įtaką darančius veiksnius.

3. Išanalizuoti karinio saugumo sampratos suvokimo pokyčius Lietuvos Respublikos strateginiuose dokumentuose nuo 2012 iki 2023 metų.

Tyrimo metodas – kokybinė dokumentų turinio analizė. Pagal sukonstruotą teorinę koncepciją, susidedančią iš saugumo sektorių ir konstruktyvistinės teorijos, interpretuojami bei analizuojami 2012–2023 m. Lietuvos Respublikos strateginiai dokumentai. Pagrindiniai analizuojami strateginiai dokumentai yra Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas, Lietuvos nacionalinė strategija, Lietuvos karinė strategija, Lietuvos kariuomenės doktrina, VSD ir AOTD metiniai grėsmių vertinimai.

Bakalauro baigiamasis darbas susideda iš įvado, pirmojo skyriaus, kuriame apibrėžiama saugumo samprata, antrojo skyriaus, kuriame išdėstoma tyrimo metodologija, trečiojo skyriaus, kuriame pateikiama saugumo sampratos Lietuvos Respublikos strateginiuose dokumentuose analizė, išvadų ir priedų.

Tyrimo rezultatai:

1. Lietuvos karinio saugumo sampratą lemia istorija, geopolitinė padėtis ir regioninis suvokimas.

2. 2014 metai Lietuvos saugumui buvo esminiai dėl agresyvių Rusijos veiksmų Ukrainoje – tai pakeitė Lietuvos karinio saugumo suvokimą: suvokta sąjungininkų svarba ir Rusijos egzistencinė grėsmė.

3. Lietuvos karinė saugumo samprata 2012–2023 m. pasikeitė tvirtesnės ir griežtesnės gynybos politikos linkme dėl sudėtingos regioninės situacijos ir egzistencinės grėsmės.

Reikšminiai žodžiai: *saugumas, strateginiai dokumentai, karinis saugumas, grėsmės.*

Krn. Simonas Vasiliauskas

RUSIJOS KARO PRIEŠ UKRAINĄ ATSPINDŽIAI RT IR „SPUTNIK“ PROPAGANDOS PRIEMONĖSE 2022 METAIS

Darbo vadovas – doc. dr. Viktor Denisenko

Tyrimo problemą sudaro darbo mokslinė problema ir pagrindinis probleminis klausimas – kaip Rusijos karo su Ukraina dinamika veikia Kremliaus propagandos diskursą? Šis klausimas kyla iš problemos, kad Rusijos pradėto karo su Ukraina politinis kontekstas skiriasi nuo kitų karinių konfliktų šiuolaikinės Rusijos istorijoje. Nors rinkimai Rusijoje neatitinka demokratinės valstybės principų, šalies vadovo palaikymas yra be galo svarbus, todėl, prisitaikant prie konvencinio karo pobūdžio ir iššūkių, Kremliaus propagandai tenka spręsti kiek kitokius uždavinius. Turint omenyje tai, kad žiniasklaida Rusijoje yra pavaldi Kremlui ir naudojama kaip įrankis propagandai skleisti, Ukrainos karo kontekste pranešimai žiniasklaidoje atlieka visuomenės informavimo ir naratyvo skleidimo funkciją. Prie problemos taip pat prisideda faktas, kad Rusijos pradėtas karas užsitęsė ilgiau, nei buvo numatęs Kremlius. Šiuo tyrimu siekiama suteikti daugiau žinių apie Kremliaus konvencinio karo metu skleidžiamą propagandą – jos strategijas, principus.

Tyrimo objektas – Kremliaus remiamų ir valdomų medijų RT ir „Sputnik“ skleidžiamo naratyvo pokytis karo su Ukraina dinamikos kontekste. Tyrimo laikotarpis apima 2022 metus.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti Kremliaus skleidžiamo propagandinio diskurso sąveiką su karo Ukrainoje eiga, nagrinėjant RT ir „Sputnik“ medijos priemones.

Suformuluoti šie tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti Kremliaus propagandos veikimo principus.
2. Nustatyti tyrimui reikšmingus karo Ukrainoje įvykius 2022 metais.
3. Išanalizuoti Kremliaus propagandos sąsajas su karo Ukrainoje dinamika.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, pagrindinė dalis, išvados, literatūros sąrašas ir priedai. Pagrindinę dalį sudaro teorinė prieiga propagandai tirti bei Kremliaus propagandos principai, tyrimo metodologija ir empirinis tyrimas.

Atliekant tyrimą, taikyta kokybinė metodologija. Duomenims rinkti pasirinktas kokybinis dokumentų analizės metodas. Naudojantis šiuo metodu, buvo analizuojami ir atrenkami propagandinės rusų žiniasklaidos portalų RT ir „Sputnik“ straipsniai. Pirminė straipsnių atranka buvo vykdoma svetainių paieškoje įvedus reikšminius žodžius, susijusius su svarbiausiais karo Ukrainoje įvykiais nuo 2022 m. vasario 24 d. iki 2022 m. pabaigos: „Ukrainė“, „Kherson“, „Kiev“, „Mariupol“. Antrinė duomenų atranka buvo vykdoma remiantis teorinėje dalyje išskirtais propagandos požymiais ir kriterijais, atrenkant tyrimui aktualius straipsnius.

Suformuoti tokie ginamieji teiginiai: Rusijos pradėtą karą su Ukraina teisinantys naratyvai neišlaiko tęstinumo ir keičiasi karo dinamikos kontekste; kuo tikrovė fronte nepalankesnė Kremlui, tuo ji labiau iškraipoma Kremliaus propagandos pastangomis.

Atlikus teorinę mokslinių šaltinių ir literatūros analizę, empiriškai išanalizuoti surinkti duomenys. Tyrimo rezultatai patvirtino teorinėje dalyje iškeltus Kremliaus propagandos veikimo principus bei tyrimo ginamuosius teiginius. Taip pat buvo nustatyta, kaip Rusijos karo su Ukraina dinamika veikia Kremliaus propagandos diskursą.

Reikšminiai žodžiai: *propaganda, Kremlius, žiniasklaida, karas Ukrainoje, socialinis konstruktyvizmas, dienotvarkės nustatymas, rėminimas.*

Krn. Rapolas Verikas

RUSIJOS INVAZIJOS Į UKRAINĄ POVEIKIS BALTARUSIJOS UŽSIENIO POLITIKAI RUSIJOS ATŽVILGIU

Darbo vadovė – prof. dr. Irminda Matonytė

Kaimyninių Baltarusijos ir Rusijos valstybių dvišaliai santykiai visada buvo ir yra svarbūs Lietuvai, Baltijos regionui bei Vidurio ir Rytų Europai. Jų reikšmė dar labiau išaugo 2022 m. Rusijai pradėjus atvirą karą su Ukraina. Nors dvišaliai Rusijos ir Baltarusijos santykiai atrodo tvirti ir broliški, per pastarąjį dešimtmetį jie patyrė įvairių svyravimų ir pokyčių. Žvelgdami į šių dienų aktualijas, matome, kad dvišaliai Baltarusijos ir Rusijos santykiai stabilizavosi Baltarusijai linkstant link Rusijos vektorius. Tačiau Baltarusija vis dar išlaiko minimalų suverenitetą, neįsitraukdama į tiesioginius karo veiksmus Ukrainoje. Reikšmingus Baltarusijos ir Rusijos santykių svyravimus galima įžvelgti 2014–2023 m. laikotarpiu, vykstant Rusijos ir Ukrainos karui. Analizuojant Baltarusijos ir Rusijos dvišalių santykių pokyčius, reikia atsižvelgti į Rusijos ir Ukrainos karo eigą ir autoritarinės Baltarusijos prezidento (nuo 2020 m. neteisėto) Aliaksandro Lukašenkos asmenybės įtaką. Aprašant ir analizuojant šių veiksmų raišką, galima suprasti, kaip kito Baltarusijos santykiai su Rusija 2014–2023 m. laikotarpiu.

Tyrimo tikslas – atskleisti, kaip kito Baltarusijos ir Rusijos dvišaliai santykiai 2014–2023 metais.

Iškelti tyrimo uždaviniai:

1. Aprašyti neoklasikinio realizmo teorijos prieigą ir jos taikymą nagrinėjant Baltarusijos santykius su Rusija.

2. Remiantis neoklasikinio realizmo prieiga, suformuluoti metodologines gaires, taikytinas analizuojant Baltarusijos ir Rusijos santykius bei jų priklausomybę nuo Rusijos ir Ukrainos karo (nepriklausomo) kintamojo ir nuo A. Lukašenkos (įsiterpiančiojo) veiksnio.

3. Remiantis Baltarusijos prezidento pranešimais ir sprendimais, susijusiais su Rusija, apžvelgti nuo 2014 iki 2023 m. Baltarusijos santykius su Rusija ir jų kaitą.

4. Remiantis empiriniu tyrimu, apimančiu dokumentų turinio analizę, žiniasklaidos pranešimų apžvalgą bei ekspertinius interviu, atskleisti, kaip Rusijos invazija į Ukrainą darė įtaką Baltarusijos santykiams su Rusija.

Ginamasis teiginys: Rusijos ir Ukrainos karo veiksnys daro vis stiprėjančią įtaką Baltarusijos ir Rusijos dvišaliams santykiams.

Atliekant tyrimą, naudotas kokybinio tyrimo metodas. Pirmiausia teorinėje dalyje nagrinėjamas neoklasikinio realizmo teorijos taikymas analizuojant Baltarusijos ir Rusijos dvišalius santykius 2014–2023 m., pateikiama įvairios mokslinės literatūros ir žiniasklaidos pranešimų apžvalga. Toliau buvo surinkta šalies vadovo veiksmų ir pasisakymų medžiaga, išorinių tarptautinių dirgiklių duomenys. Empiriniai duomenys analizuoti siekiant nustatyti, kaip išorės ir vidaus aplinkybės darė įtaką Baltarusijos santykiams su Rusija 2014–2023 m. laikotarpiu.

Reikšminiai žodžiai: *neoklasikinis realizmas, Baltarusija, autoritarinis režimas, Rusijos invazija į Ukrainą, dvišaliai santykiai.*

Krn. Viltė Vrubliauskaitė

TARPTAUTINĖ MIGRACIJOS GRĖSMĖ EUROPOS SĄJUNGAI: NELEGALIOS MIGRACIJOS KRIZĖS LIETUVOJE ANALIZĖ

Darbo vadovas – prof. dr. Gediminas Vitkus

Tyrimo problema: Lietuvos nacionalinio saugumo užtikrinimas, kartu grindžiant žmogaus teises, nelegalios migracijos krizės akivaizdoje.

Tyrimo objektas – Lietuvos nacionalinio saugumo ir žmogaus teisių praktika sprendžiant nelegalios migracijos krizę.

Tyrimo tikslas – atskleisti, kokius prioritetus Lietuva išskyrė 2021 m. nelegalios migracijos krizei suvaldyti.

Suformuluoti šie tyrimo uždaviniai:

1. Pritaikyti instrumentalizavimo teoriją nelegalios migracijos krizės vertinimui.
2. Atskleisti ES šalių: Italijos ir Vokietijos, atsaką į nelegalios migracijos krizę 2015 metais.
3. Išanalizuoti Lietuvos prioritetus siekiant suvaldyti nelegalios migracijos krizę 2021 metais.

Bakalauro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, pagrindinė dalis ir išvados. Pagrindinėje dalyje išskiriami trys skyriai, kuriuose koncentruojamas dėmesys į instrumentalizavimo teoriją nelegalios migracijos krizės atveju, valstybių praktinį krizės valdymo pasirinkimą, kuris yra aiškinamas per saugumizavimo teoriją.

Bakalauro baigiamajame darbe, remiantis Marko Leonardo knyga „The Age of Unpeace“ (2021) ir oficialiais moksliniais šaltiniais, aprašoma instrumentalizavimo teorija, instrumentalizavimo naudojimo būdai, priemonių naudojimo siekiai ir

tiksmai. Antrojoje darbo dalyje nagrinėjama 2015 metų Europos Sąjungos šalių: Italijos ir Vokietijos, nelegalios migracijos krizės atvejo kontekstas, aplinkybės, pasirinkta krizės valdymo strategija. Analizuojami dokumentai, ataskaitos, statistikos, susijusios su teisės aktais bei migracijos valdymu aptariamu laikotarpiu. Trečiajame skyriuje analizuojamas Lietuvos atvejis: kokius prioritetus nelegalios migracijos krizės laikotarpiu valstybė išskyrė 2021 metais, kokios priemonės buvo pasitelktos norint tinkamai suvaldyti nelegalios migracijos krizę. Atliekant empirinį tyrimą, siekiant išanalizuoti krizės valdymo praktiką nurodytu laikotarpiu, pasitelktas pusiau struktūruotas interviu. Pagrindinis tikslas – išanalizuoti Lietuvos valstybės strategijos praktiką krizės metu, siekiamybė – nacionalinis saugumas, grindžiamas kartu su demokratinės valstybės vertybių laikymusi, užtikrinant žmogaus teises ir bendrijos vertybes. Darbo pabaigoje pateikiamos išvados, suformuluotos remiantis teorine ir tiriamąja dalimis.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus temą, gautas rezultatas: 2021 metais Lietuvos nelegalios migracijos krizės valdymo politikos dėmesys nukreiptas į šalies nacionalinio saugumo užtikrinimą.

Reikšminiai žodžiai: *nelegalūs migrantai, krizė, nacionalinis saugumas, žmogaus teisės, instrumentalizavimas, saugumizavimas.*

**GYNYBOS IŠTEKLIŲ VADYBOS
PROGRAMOS MAGISTRANTŪROS
STUDIJŲ *BAIGIAMŲJŲ DARBŲ*
SANTRAUKOS**

Kpt. Ignė Abazorytė

PROJEK TINIO VALDYMO PRINCIPŲ TAIKYMAS VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PROCESĖ

Darbo vadovė – doc. dr. Olga Navickienė

Magistro tiriamajame darbe analizuojamas projektinio valdymo principų taikymas viešųjų pirkimų procese. Magistro tiriamąjį darbą sudaro trys dalys: projektinio valdymo viešųjų pirkimų procese teorinis pagrindimas bei dokumentų praktinė ir teisinė apžvalga, tyrimo metodologija bei empirinis tyrimas. Vadovaujantis atliktu tyrimu, pateikiamos empirinio tyrimo išvados bei rekomendacijos.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti projektinio valdymo principų taikymo viešųjų pirkimų procese problematiką bei galimybes KAS institucijose ir nustatyti tobulinimo gaires.

Tyrimo objektas – projektiniai valdymo principai viešųjų pirkimų kontekste. Teorinis tyrimo pagrindimas atliekamas apžvelgiant moksliniuose šaltiniuose pateikiamas „projekto“ sąvokas, projekto rengimo ir įgyvendinimo procesus bei sėkmingą įgyvendinimą, projektinio valdymo principus ir metodologijas. Remiantis moksliniais šaltiniais, teisės aktais ir kitais dokumentais, analizuojamos viešojo pirkimo sampratos, jo proceso eiga, viešojo pirkimo būdai vadovaujantis praktiniais bei teisiniais aspektais. Aprašomi viešųjų pirkimų vykdymo elektroninėje erdvėje ir KAS sistemoje ypatumai.

Antrojoje magistro baigiamojo darbo dalyje aprašoma kokybinio tyrimo metodologija, surinktos medžiagos analizės metodai, pateikiamas atliekamo tyrimo dizainas. Trečiojoje dalyje aprašomi tyrimo rezultatai.

Tyrimas buvo atliktas pasitelkus pusiau struktūruotą interviu, apklausta 10 informantų. Išskiriamos interviu medžiagos turinio analizės kategorijos pagal reikšmingumą baigiamojo darbo temai: išskirtos 4 kategorijos ir 17 subkategorijų.

Atlikto tyrimo pagrindu pateiktos išvados ir rekomendacijos, leisiančios patobulinti viešųjų pirkimų procedūras diegiant projektinio valdymo principus.

Reikšminiai žodžiai: *projektinis valdymas, projekto vadybos modeliai, viešųjų pirkimų procesas, viešieji pirkimai.*

Mjr. Audrius Einikis

**TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS
SAUGUMO IR GYNYBOS SRITYJE: LIETUVOS
RESPUBLIKOS KRAŠTO APSAUGOS
MINISTERIJOS IR NATO PARAMOS IR
PIRKIMŲ AGENTŪROS ATVEJIS**

Darbo vadovas – lekt. Vytautas Pugačevskis

Tyrimo problema – Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos (toliau – KAM), kaip ir kitų šalių gynybos institucijų, naudojimasis NATO paramos ir pirkimų agentūra (toliau – NSPA), kaip pagrindine viešųjų pirkimų platforma. NSPA koordinuoja ir vykdo tarptautinius logistikos ir pirkimų projektus, naudodama masto ekonomiją ir žinias, kad būtų pateikti ekonomiškai efektyvūs sprendimai. NSPA skelbia, kad jos tikslas – gauti geriausią paslaugą ar įrangą už geriausią kainą klientui, ekonomišku būdu konsoliduojant kelių šalių reikalavimus, pasitelkiant daugianacionalinę įsigijimo sistemą iki pat galo. Tačiau analizuojant mokslinius straipsnius, randama labai mažai su ja susijusių tyrimų, nėra aišku, kokie ypatumai būdingi NSPA ir KAM institucijų bendradarbiavimui, ypač šiuo metu, kai NSPA ir KAM bendradarbiavimas patiria didžiausius išbandymus, nes laukiama kuo greitesnių rezultatų ne tik įsigyjant reikiamą ginkluotę ir amuniciją, bet ir kuriant karinę infrastruktūrą tiek Lietuvos kariuomenės reikmėms, tiek mūsų sąjungininkams, kurių nuolatinio buvimo siekiama.

Tyrimo objektas – KAM ir NSPA bendradarbiavimas.

Tyrimo tikslas – įvertinti bendradarbiavimo tarp KAM ir NSPA ypatumus.

Suformuluoti šie tyrimo uždaviniai: 1) apžvelgti tarpinstitucinio bendradarbiavimo sampratą ir jo formas, 2) atskleisti KAM ir NSPA pagrindinius uždavinius ir funkcijas tarpinstitucinio bendradarbiavimo srityje, 3) išanalizuoti KAM ir NSPA tarpinstitucinio bendradarbiavimo ypatumus valstybių tarptautinio bendradarbiavimo saugumo ir gynybos užtikrinimo kontekste, 4) įvertinti KAM ir NSPA tarpinstitucinio bendradarbiavimo praktinius aspektus, atlikus KAM ir NSPA ekspertų anketinės apklausos tyrimą.

Magistro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, dvi pagrindinės dalys – teorinė ir empirinė, išvados bei rekomendacijos, literatūros sąrašas ir priedai. Pirmojoje dalyje pristatomi ir atskleidžiami teoriniai bendradarbiavimo aspektai KAM ir NSPA veikloje, tarpinstitucinio bendradarbiavimo samprata, jos formos, išanalizuotas institucijų veiklos teisinis reguliavimas bei bendradarbiavimo ypatumai valstybių tarptautinio bendradarbiavimo saugumo ir gynybos užtikrinimo srityje. Antrojoje darbo dalyje vertinamas KAM ir NSPA darbuotojų požiūris į tarpinstitucinį bendradarbiavimą įgyvendinant bendrus tikslus ir uždavinius.

Atliekant tyrimą, taikyta kokybinė metodologija. Suformuluotas ginamasis teiginys: tarpinstitucinio bendradarbiavimo KAM su NSPA tikslas orientuotas į rezultatą. Duomenims rinkti pasitelkti literatūros, dokumentų, internetinių svetainių analizės, lyginimo ir apibendrinimo metodai. Atrankinei imčiai suformuoti pritaikytas ekspertų atrankos metodas. Tyrimo metu naudotas pusiau struktūruotas interviu metodas. Tyrimas atliktas 2024 m. gegužės mėnesį NSPA ir Gynybos resursų agentūroje prie KAM.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus duomenis, gauti šie pagrindiniai rezultatai:

1. Apžvelgta tarpinstitucinio bendradarbiavimo samprata, bendradarbiavimą skatinančios jėgos.

2. Nustatyta, kad partnerystės modelis labiausiai tinka tarpinstituciniam bendradarbiavimui tarp KAM ir NSPA.

3. Tarpinstituciniam bendradarbiavimui naudojami du bendradarbiavimo būdai: formalusis ir neformalusis: formaliojo bendradarbiavimo procedūros yra reglamentuotos ir apibrėžtos teisės aktuose, o neformalusis bendradarbiavimas, nors ir oficialiai neįteisintas, yra vienas iš pagrindinių tarpinstitucinio bendradarbiavimo būdų.

4. Nagrinėjant įvairiuose teisės aktuose nurodytus KAM veiklos uždavinius ir funkcijas, nustatyta, kad didelis dėmesys skiriamas tarpinstituciniam bendradarbiavimui su NATO ir ES valstybių institucijomis, ir šis bendradarbiavimas orientuotas į valstybės saugumo užtikrinimą. NSPA vykdomas tarpinstitucinis bendradarbiavimas apima susitarimų su partneriais bei priimtų kartu su kitomis šalimis bendrų sprendimų įgyvendinimą ir yra orientuotas į geriausios paslaugos ar įrangos už geriausią kainą klientui gavimą (įsigijimą) – tai realizuojama ekonomiškai konsoliduojant kelių šalių reikalavimus bei pasitelkiant turimus resursus.

5. Nustatytos priežastys, trukdančios bendradarbiauti KAM ir NSPA, pokyčiai, pasiekimai ir institucijų bendradarbiavimo ypatumai valstybių tarptautinio bendradarbiavimo saugumo ir gynybos užtikrinimo kontekste.

Reikšminiai žodžiai: KAM, NATO, NSPA, bendradarbiavimas, institucinis bendradarbiavimas.

Mjr. Olegas Grošėvas

**BENDRADARBIAVIMO MODELIAVIMAS:
LIETUVOS RESPUBLIKOS IR JUNGTINIŲ
AMERIKOS VALSTIJŲ GYNYBOS
ORGANIZACIJŲ ATVEJIS**

Darbo vadovė – doc. dr. Dalia Prakapienė

Tyrimo objektas – Lietuvos Respublikos ir JAV gynybos organizacijų bendradarbiavimo modeliavimas.

Tyrimo tikslas – sukurti Lietuvos Respublikos ir JAV gynybos organizacijų bendradarbiavimo sistemos modelį. Ši tema moksliskai nėra ištirta, nežinoma, kokios Lietuvos Respublikos ir JAV gynybos srities organizacijos bendradarbiauja ir kaip jos bendradarbiauja. Ši tema yra aktuali krašto apsaugos sistemai, nes minėtų šalių bendradarbiavimo modelis iki galo nėra žinomas net šioje srityje tarnaujantiems pareigūnams.

Suformuluoti šie tyrimo uždaviniai: 1) apibūdinti organizacijų bendradarbiavimo teorinius aspektus, 2) pristatyti gynybos srities organizacijų bendradarbiavimo ypatumus, 3) atskleisti Lietuvos Respublikos ir JAV gynybos srities organizacijų bendradarbiavimo teisinius ir praktinius aspektus, 4) identifikuoti Lietuvos Respublikos ir JAV gynybos organizacijų bendradarbiavimo modelio komponentus.

Magistro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, dvi dalys, išvados, rekomendacijos ir naudotos literatūros sąrašas. Pirmoji dalis – teorinė, joje nagrinėjama organizacijų bendradarbiavimo tipologija, analizuojami gynybos srities organizacijų bendradarbiavimo ypatumai. Antroji dalis – empirinė, joje aprašoma tyrimo metodologija, atskleidžiami Lietuvos Respublikos ir JAV gyny-

bos srities organizacijų bendradarbiavimo teisiniai ir praktiniai aspektai, identifikuojami minėtų valstybių bendradarbiavimo modelio komponentai. Darbo pabaigoje pateikiamos išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas ir priedai.

Atliekant tyrimą, taikyta kokybinė metodologija. Duomenims rinkti taikyti dokumentų analizės ir ekspertinio interviu metodai. Atrankinei imčiai suformuoti pritaikytas netikimybinės atrankos metodas. Tyrime naudotas gairių tyrimo instrumentas. Empiriniai duomenys rinkti nuo 2023 m. birželio 8 d. iki 2024 m. gegužės 17 d. Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje, Sausumos pajėgų štabe, Gynybos štabe, Krašto apsaugos ministerijoje.

Ginamasis teiginys: sukurtas Lietuvos Respublikos ir JAV gynybos organizacijų bendradarbiavimo sistemų modelis padėtų geriau suprasti minėtų šalių gynybos srities organizacijų bendradarbiavimą, identifiikuoti problemines sritis, nustatyti prioritetus.

Reikšminiai žodžiai: *Lietuvos Respublikos ir Jungtinių Amerikos Valstijų karinis bendradarbiavimas, kooperacija, kolaboracija, gynybos organizacijos, sistemos modelis.*

Valdas Kriauza

DIRBTINIO INTELEKTO SKATINIMAS SAUGUMO IR GYNYBOS INSTITUCIJOSE

Darbo vadovas – prof. dr. Aušrius Juozapavičius

Šiuolaikiniam pasauliui susiduriant su naujais iššūkiais ir grėsmėmis, tradicinių sprendimo priemonių nebeužtenka. Dirbtinio intelekto (toliau – DI) sprendimai jau dabar daro didelę teigiamą ekonominę poveikį, didindami įmonių konkurencingumą ir viešojo sektoriaus darbo efektyvumą. DI technologijos, naudojamos tiek privačiame, tiek viešajame sektoriuose, sėkmingai gali būti pritaikomos ir saugumo bei gynybos sektoriuje. Jos gali sustiprinti šalies gynybinius pajėgumus, sumažinti žmonių vaidmenį kare ir yra ypač aktualios mažesnėms šalims, kurios turi ribotus resursus. Šios technologijos gali kompensuoti žmoniškųjų išteklių trūkumą, įdarbinant išmaniausias technologijas ir taip užtikrinant veiksmingesnę bei greitesnę reakciją į galimas grėsmes.

Tyrimo objektas – DI technologijų pritaikymo skatinimas saugumo ir gynybos institucijose.

Tyrimo tikslas – ištirti, kokiomis priemonėmis būtų galima paskatinti naudoti DI technologijas saugumo ir gynybos institucijose.

Iškelti šie tyrimo uždaviniai: 1) apžvelgti DI sampratą ir technologinio vystymosi raidą, 2) atskleisti DI technologijų pritaikymo galimybes bei iššūkius saugumo ir gynybos institucijose, 3) ištirti, kokie veiksniai trukdo skatinti naudoti DI technologijas saugumo ir gynybos institucijose, 4) nustatyti priemones, kurios padėtų skatinti naudoti DI technologijas saugumo ir gynybos institucijose.

Magistro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, teorinė dalis, metodologijos aprašymas, empirinė dalis ir išvados su rekomendacijomis.

Duomenys buvo renkami analizuojant mokslinę literatūrą ir atliekant kokybinį tyrimą. Duomenims rinkti pasitelktas pušiau struktūruotas interviu mišriuojų būdu. Informantai interviu buvo pasirinkti taikant kriterinės atrankos metodą. Interviu metu gauti duomenys buvo susisteminti „MAXQDA“ programa ir analizuojami kokybinės turinio analizės metodu. Tyrimas atliktas Vilniuje 2024 m. balandžio–gegužės mėnesiais.

Tyrimo metu surinkta informacija padėjo įgyvendinti išsikeltus uždavinius ir padaryti išvadą, kad DI sprendimų pritaikymas Lietuvos gynybos sektoriuje turi daug potencialo, tačiau DI technologijų naudojimo saugumo ir gynybos institucijose skatinimas gali susidurti su tam tikrais sunkumais: pasipriešinimu technologinėms inovacijoms, nepakankamai išvystyta infrastruktūra, ribotais žmogiškaisiais ir finansiniais ištekliais. Šiems sunkumams įveikti būtinas visapusiškas požiūris, apimantis strateginį planavimą, investicijas į technologinę infrastruktūrą, specialistų mokymus ir tarpsektorinį bendradarbiavimą.

Reikšminiai žodžiai: *dirbtinis intelektas (DI), DI pritaikymas saugumo ir gynybos institucijose, DI skatinimo gynybos ir saugumo institucijose iššūkiai, DI skatinimo gynybos ir saugumo institucijose sprendimai, tarpsektorinis bendradarbiavimas, žmogiškieji ištekliai.*

Št. srž. Deimantas Pleskys

**ANTROS TIEKIMO KLASĖS (APRANGOS)
SISTEMOS GERINIMO GALIMYBĖS
LIETUVOS KARIUOMENĖJE**

Darbo vadovas – prof. dr. Aidas Vasilis Vasiliauskas

Tyrimo probleminis klausimas: kaip pagerinti Lietuvos kariuomenės antros (toliau – II) tiekimo klasės (aprangos) sistemos veikimą, atsižvelgiant į kylančias rizikas?

Tyrimo objektas – Lietuvos kariuomenės II tiekimo klasės (aprangos) sistemos rizikos.

Tyrimo tikslas – pateikti koncepcinį Lietuvos kariuomenės II tiekimo klasės sistemos gerinimo modelį, atsižvelgiant į kylančias rizikas. Suformuluoti tokie tyrimo uždaviniai: 1) atlikti literatūros šaltinių, nagrinėjančių kariuomenės tiekimo sistemų funkcionavimo specifiką, analizę, 2) ištirti Lietuvos kariuomenės II tiekimo klasės sistemos būklę, identifikuojant pagrindines problemas, jų priežastis ir rizikas, 3) pateikti koncepcinį Lietuvos kariuomenės II tiekimo klasės sistemos gerinimo modelį, apimančią identifikuotų rizikų valdymą.

Magistro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, teorinė ir analitinė dalys, išvados ir rekomendacijos, literatūros sąrašas, priedai. Teorinėje dalyje analizuojami kariuomenės tiekimo funkcionavimo sistemos teoriniai aspektai. Analitinėje dalyje atliekamas II tiekimo klasės (aprangos) sistemos gerinimo galimybių Lietuvos kariuomenėje tyrimas, pristatomi šio tyrimo rezultatai.

Atliekant tyrimą, taikyta kokybinė metodologija. Suformuluoti tokie ginamieji teiginiai: 1) dėl kylančių tiekimo rizikų nepakankamai efektyviai organizuojamas ir vykdomas tiekimas

Lietuvos kariuomenės Depų tarnybos padaliniams, kalbant apie II tiekimo klasę (aprangą), 2) identifikuotų rizikų valdymas gali padidinti Lietuvos kariuomenės II tiekimo klasės (aprangos) sistemos funkcionavimo kokybę.

Duomenims rinkti pasitelktas interviu metodas. Atrankinei imčiai suformuoti pritaikytas tikslinės imties atrankos metodas. Taip pat naudotas interviu klausimynas.

Atlikus tyrimą, nustatytos Lietuvos kariuomenės II tiekimo klasės (aprangos) sistemoje kylančios problemos: reikiamo dydžio aprangos atsargų stoka, aprangos atsargų rezervo kaupimo problema, lėtas aprangos išdavimas, sandėliavimo patalpų trūkumas. Pagrindinės priežastys, lemiančios minėtas problemas: įsakymų bei nurodymų vėlavimas arba apskritai nebuvimas, silpnas koordinavimas ir laiku nepateikiama informacija „iš viršaus“, bendradarbiavimo tarp atsakingų institucijų stoka, per dažni aprangos normų bei reikalavimų pokyčiai, finansavimo stygius, nelanksti viešųjų pirkimų sistema, žmoniškųjų išteklių stoka. Pagrindinės išorinės rizikos, kylančios II tiekimo klasės (aprangos) sistemoje: finansinė rizika, viešųjų pirkimų rizika, tiekėjų rizika. Pagrindinės vidinės rizikos: aprangos atsargų trūkumo rizika, aprangos atsargų rezervo nesukaupimo rizika, sandėliavimo rizika ir žmoniškųjų išteklių rizika.

Reikšminiai žodžiai: *tiekinimas, apranga, II tiekimo klasė, rizikos, kariuomenė.*

Kpt. Žilvinas Putna

**SPROGSTAMŪJŲ MEDŽIAGŲ
TRANSPORTAVIMO IR SANDĖLIAVIMO
RIZIKŲ VERTINIMAS LIETUVOS
KARIUOMENĖJE**

Darbo vadovė – vyr. m. d. dr. Ieva Meidutė-Kavaliauskienė

Įprasta, kad visuomenėje transportuojamos ir sandėliuojamos sprogstamosios medžiagos, kurios sprogsta, dega ir užteršia gamtą. Sprogstamųjų medžiagų transportavimu ir sandėliavimu ypač dažnai užsiima Lietuvos kariuomenė, kurios veiklą taikos metu standartizuoja tarptautiniai norminiai dokumentai ir valstybės vidaus tvarka.

Tyrimo problema: ar sprogstamųjų medžiagų sandėliavimo ir transportavimo sistemos saugumas Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgose atitinka iškeltus norminius reikalavimus?

Tyrimo objektas – Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų padalinių sprogstamųjų medžiagų sandėliavimo ir transportavimo saugumo sistema.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti ir įvertinti sprogstamųjų medžiagų sandėliavimo ir transportavimo saugumo sistemą.

Suformuluoti tyrimo uždaviniai: 1) atlikti mokslinės literatūros apie sprogstamųjų medžiagų transportavimo ir sandėliavimo saugumą analizę, 2) atlikti Lietuvos kariuomenės sprogstamųjų medžiagų transportavimo ir sandėliavimo saugumo situacijos analizę vykdant kokybinį tyrimą, 3) atlikti sprogstamųjų medžiagų transportavimo ir sandėliavimo saugumo vertinimą ir modeliavimą Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų padaliniuose.

Magistro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, teorinė analizė, metodologija, tiriamoji dalis, išvados ir rekomendacijos, literatūros sąrašas, priedai. Teorinės analizės dalį sudaro šeši skyriai: „Sandėliavimo teoriniai procesai“, „Sprogstamųjų medžiagų transportavimo ypatumai“, „Sprogstamųjų medžiagų saugojimo sistemos“, „Rizikų analizė“, „Saugių atstumų skaičiavimo metodika“ bei „Teorinis sprogstamųjų medžiagų sandėliavimo ir transportavimo vadybos modelis“. Tiriamojoje dalyje pateikiamas respondentų žinių vertinimas, empirinių duomenų analizė, sprogimo pavojaus modeliavimas Lietuvos kariuomenės daliniuose vertinant žalą aplinkai ir tyrimo rezultatų apibendrinimas.

Atliekant tyrimą, taikyta kokybinė tyrimo metodologija ir modeliavimas pagrindžiant ekspertines žinias.

Teoriškai bei empiriškai išanalizavus sprogstamųjų medžiagų sandėliavimo ir transportavimo saugumo sistemą, prieita prie šių išvadų:

1. Sandėlių strategija turi būti parinkta atsižvelgiant į sandėliuojamų atsargų fizines ir chemines savybes, nuo to priklauso, kaip bus užtikrinamas saugumas, medžiagų valdymas ir eksploatavimas; rizikų įvertinimas gali keisti pasirenkamą sandėliavimo sistemą.

2. Išryškėjo silpna kariuomenės vidinės kontrolės grandis. Daliniuose nėra paskirto ADR specialisto, dėl to nesilaikoma sprogmenų transportavimo reikalavimų. Turi būti siekiama užtikrinti kontrolę, visuomenės saugumą ir logistinių funkcijų (pakavimo, tvirtinimo, žymėjimo) laikymąsi. Išsiaiškinta, kad Lietuvos kariuomenė, transportuodama sprogmenis, neatlieka privalomo saugių atstumų skaičiavimo ir maršrutų parinkimo.

3. Modeliavimo metu suprojektuoti trijų sprogimo variantų su 100 kg, 1 500 kg ir 3 000 kg sprogstamosios medžiagos atvejai. Gauti maksimalūs pavojingi atstumai infrastruktūrai ir

žmonėms. Sutelkti sprogmenys yra itin pavojingi dėl sutelkto didelio sprogstamosios masės kiekio vienoje vietoje. Remiantis modeliavimo duomenimis, daroma prielaida, kad visi padaliniai, sandėliuojantys daugiau kaip 1 500 kg sutelktų sprogmenų miestuose ar šalia jų, yra pavojingi.

Reikšminiai žodžiai: *sprogstamosios medžiagos, sandėliai, sandėliavimas ir transportavimas, rizikų mažinimas, saugumas.*

Srž. Timas Vaišnora

KARO MEDICINOS TARNYBOS KARIŲ PASIRUOŠIMO VEIKTI KRITINĖSE SITUACIJOSE GERINIMAS

Darbo vadovė – doc. dr. Vidmantė Giedraitytė

Tyrimo problema: remiantis kitų šalių patirtimi išryškėjusios karo medicinos tarnybų karių pasiruošimo veikti kritinėse situacijose spragos itin nestabilios geopolitinės situacijos kontekste mokslininkus ir praktikus verčia ieškoti gerinimo sprendimų. Probleminis tyrimo klausimas: kokios Karo medicinos tarnybos karių pasiruošimo veikti kritinėse situacijose gerinimo galimybės?

Tyrimo objektas – Karo medicinos tarnybos karių pasiruošimas veikti kritinėse situacijose.

Tyrimo tikslas – nustatyti Karo medicinos tarnybos karių pasiruošimo veikti kritinėse situacijose gerinimo galimybes.

Suformuluoti tokie tyrimo uždaviniai: 1) išanalizuoti medicinos personalo pasiruošimo veikti kritinėse situacijose teorinį ir teisinį kontekstą, 2) ištirti Karo medicinos tarnybos Medicininės paramos vienetų grupės sausumos operacijų karių pasiruošimo veikti kritinėse situacijose veiksnius, 3) pateikti Karo medicinos tarnybos karių pasiruošimo veikti kritinėse situacijose gerinimo sprendimus.

Magistro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, teorinio ir teisinio konteksto analizės dalis, taip pat dalys, skirtos tyrimo metodologijai ir empirinių duomenų analizei, išvados, rekomendacijos.

Atliekant tyrimą taikyta kiekybinė metodologija.

Suformuluotos tokios hipotezės:

Hipotezė H1: Karo medicinos tarnybos kariai yra pasirengę veikti kritinėse situacijose.

Hipotezė H2: Karo medicinos tarnybos kariai geba reaguoti į kritines situacijas.

Hipotezė H3: Karo medicinos tarnybos kariai yra psichologiškai pasiruošę veikti kritinėse situacijose.

Duomenims rinkti pasitelkti tiesioginės kiekybinės apklausos ir elektroninės apklausos metodai. Naudotas standartizuoto klausimyno tyrimo instrumentas. Tyrimas atliktas skirtinguose karo medicinos paramos vienetuose 2024 m. balandžio mėnesį.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus duomenis, gauti šie pagrindiniai rezultatai:

1. Išanalizavus teorinį ir teisinį kontekstą, nustatyta, kad Karo medicinos tarnybos karių pasiruošimą veikti kritinėse situacijose lemia karių pasirengimas, reagavimas ir atkūrimas. Pasirengimo stadija apima karių asmeninius įgūdžius bei mokymus, reagavimo stadija – reagavimo žinias ir išteklius, atkūrimo stadija – psichologinį atsparumą ir psichologinį valdymą.

2. Atlikus faktorinę bei koreliacinę analizes, nustatyta, kad karių pasirengimą labiausiai lemia jų asmeniniai įgūdžiai pritaikant medicininės procedūras. Karių gebėjimą reaguoti labiausiai lemia adaptacija greitai besikeičiančiomis sąlygomis. Karių psichologinį atsparumą labiausiai lemia adaptacija veikti esant nenumatytoms stresinėms situacijoms.

3. Nustačius veiksnius, kurie neigiamai veikia Karo medicinos tarnybos karių pasiruošimą veikti kritinėse situacijose, priimti gerinimo sprendimai: transporto pajėgumų ir tipo nustatymas, žmogiškųjų ir medicinos išteklių nustatymas, karo ligoninių medicininių priemonių apskaičiavimas, tiekimo grandinės valdymas, bendradarbiavimas tarp medicinos įstaigų.

Remiantis empiriniais tyrimo rezultatais, hipotezė H1 – Karo

medicinos tarnybos kariai yra pasirengę veikti kritinėse situacijose – pasitvirtino; H2 – Karo medicinos tarnybos kariai geba reaguoti į kritines situacijas – nepasitvirtino: nors Karo medicinos tarnybos kariai žino, kaip reaguoti į kritines situacijas, jų reagavimui trūksta išteklių; H3 – Karo medicinos tarnybos kariai yra psichologiškai pasiruošę veikti kritinių situacijų metu – pasitvirtino.

Reikšminiai žodžiai: *karo medicina, karių pasiruošimas, kritinės situacijos.*

Linus Valentukonis

KARIŲ SUVOKIMAS APIE GYNYBOS IŠLAIDŲ STRUKTŪRĄ SAUGUMO KONTEKSTE

Darbo vadovė – doc. dr. Gitana Dudzevičiūtė

Tyrimo problema: kaip karių suvokimas apie gynybos išlaidų struktūrą susijęs su kariniu saugumu?

Tyrimo objektas – karių suvokimas apie gynybos išlaidų struktūrą saugumo kontekste Lietuvos didžiojo kunigaikščio Algirdo pėstininkų batalione (toliau – Algirdo PB).

Tyrimo tikslas – įvertinti karių suvokimą apie gynybos išlaidų struktūrą karinio saugumo kontekste.

Iškelti šie tyrimo uždaviniai: 1) išanalizuoti gynybos išlaidų struktūros tendencijų ir saugumo suvokimo teorinius ir teisinius aspektus, 2) identifikuoti gynybos išlaidų struktūros veiksnius, darančius statistiškai reikšmingą poveikį karinio saugumo suvokimui, 3) pateikti gaires, kaip gerinti suvokimą apie gynybos išlaidų struktūrą karinio saugumo kontekste.

Magistro baigiamąjį darbą sudaro teorinė dalis, kurioje pateikiama mokslinės literatūros analizė, statistika ir susiję teisiniai dokumentai, empirinė dalis ir išvadų bei rekomendacijų dalis. Atliekant tyrimą taikyta kiekybinė metodologija. Suformuluotos tokios hipotezės: H1 – išlaidos gynybos personalui daro poveikį karinio saugumo suvokimui; H2 – išlaidos ginklams ir karinei įrangai daro poveikį karinio saugumo suvokimui; H3 – išlaidos gynybos infrastruktūrai daro poveikį karinio saugumo suvokimui; H4 – išlaidos veiklai, priežiūrai ir kt. daro poveikį karinio saugumo suvokimui.

Duomenims rinkti pasitelktas anketinės apklausos metodas.

Atrankinei imčiai suformuoti pritaikytas atsitiktinis atrankos metodas. Atliekant tyrimą naudotas anketinės apklausos tyrimo instrumentas. Tyrimas atliktas Algirdo PB nuo 2024 m. kovo 28 d. iki balandžio 18 dienos.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus duomenis, gauti šie pagrindiniai rezultatai:

1. Yra ryšys tarp gynybos išlaidų ir saugumo suvokimo.
2. Gynybos personalo, ginklų ir karinės įrangos, infrastruktūros, veiklos, priežiūros ir kita finansavimas turi teigiamą statistiškai reikšmingą ryšį su saugumo suvokimu.
3. Nustatyta gynybos išlaidų struktūros veiksnių kombinacija, turinti statistiškai reikšmingą poveikį saugumo suvokimui.

Reikšminiai žodžiai: *karinis saugumas, gynybos išlaidos, saugumo suvokimas.*

Vyr. eil. Ričardas Žilaitis

POKYČIŲ VADYBA GENEROLO POVILŲ PLECHAVIČIAUS KADETŲ LICĖJUJE

Darbo vadovas – dr. Mantas Bileišis

Magistro baigiamojo darbo tyrimo objektas – pokyčių vadyba Generolo Povilo Plechavičiaus kadetų licėjuje.

Tyrimo tikslas – identifikuoti gerąsias ir specifines pokyčių vadybos patirtis karinio ugdymo mokyklose, pateikti pokyčių vadybos rekomendacijas Generolo Povilo Plechavičiaus kadetų licėjui.

Iškelti šie tyrimo uždaviniai: 1) išanalizuoti pokyčių sampratą ir pokyčių vadybos teorinių aspektų švietimo organizacijose įvairovę, 2) aprašyti pokyčius, padariusius įtaką Generolo Povilo Plechavičiaus kadetų licėjaus veiklai, 3) įvertinti vadybos sprendimus prisitaikant prie išskirtų pokyčių.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, atvejo analizė ir lyginamasis metodas, interviu. Atvejo analizės metodu tirama Generolo Povilo Plechavičiaus kadetų licėjaus pokyčių vadybos patirtis. Interviu metodu siekiama išsiaiškinti užsienio šalių karinio ugdymo mokyklos vadovo taikytus pokyčių vadybos veiksmus. Iš atvejo analizės ir apklausos rezultatų, lyginamų tarpusavyje ir su moksline literatūra, paaiškėjo, kuriame pokyčių procesų įgyvendinimo etape yra Generolo Povilo Plechavičiaus kadetų licėjus, ir, remiantis kitų įstaigų gerąja, blogąja ir specifine patirtimi, pateikiamos pokyčių vadybos rekomendacijos.

Tyrimo instrumentas – atvejo analizei pasitelkiama dokumentų ir duomenų analizė. Siekiant iširti užsienio mokyklų patirtį, pasitelkiamas pusiau struktūruotas interviu. Dėl kalbos barjero respondentai paprašė klausimus pateikti raštu. Interviu

klausimų gairės buvo sudarytos remiantis J. Kotter (1995) pokyčių vadybos modeliu.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus duomenis, prieita prie išvados, kad pokyčiai yra neišvengiami ir nuolatiniai, svarbūs žmonijos išlikimui ir plėtrai. Palyginus veiksnius, lemiančius pokyčių valdymo sėkmes ir nesėkmes karinio ugdymo mokyklose, nustatyta, kad Lietuvos, Ukrainos ir Lenkijos sukarinto ugdymo mokyklos taiko panašius pokyčių vadybos principus, tačiau susiduria su skirtingais iššūkiais, patiria panašius sėkmės atvejus ir skirtingus nesėkmės atvejus. Lemiamą įtaką šių įstaigų pokyčių vadybai turi vadovų lyderystė ir regioninės savivaldybės pritarimas ar nepritarimas pokyčiams.

Reikšminiai žodžiai: *pokytis, pokyčiai, pokyčių vadyba, sukarinta ugdymo įstaiga, kadetų licėjus.*

GYNYBOS STUDIJŲ PROGRAMOS
MAGISTRANTŪROS STUDIJŲ
BAIGIAMŲJŲ DARBŲ
SANTRAUKOS

Andrius Jankeliūnas

**NEPARENGTOJO KARIUOMENĖS REZERVO
KARINIO RENGIMO MODELIS
VISUOTINĖS MOBILIZACIJOS ATVEJU**

Darbo vadovė – doc. dr. Dalia Prakašienė

Lietuvoje pašaukiama apie 4 000 jaunuolių atlikti nenuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos. Tačiau kiti jaunuoliai neįgyja jokio karinio rengimo. Remiantis Mobilizacijos įstatymu, tiek vieni, tiek kiti yra karo prievolinkai ir būtų mobilizuojami. Karo prievolinkų mobilizacija skirta užpildyti karių gretas ginkluotos gynybos atveju. Tai kelia klausimų, kaip bus rengiamas neparengtasis kariuomenės rezervas ir koks turėtų būti jo rengimo modelis.

Tyrimo problema: kaip parengti neparengtąjį kariuomenės rezervą ginkluotai gynybai visuotinės mobilizacijos atveju?

Tyrimo objektas – neparengtojo kariuomenės rezervo karinio rengimo modelis visuotinės mobilizacijos atveju.

Tyrimo tikslas – nustatyti galimą neparengtojo kariuomenės rezervo karinio rengimo modelį visuotinės mobilizacijos atveju.

Tyrimo uždaviniai: 1) apžvelgti karinio rengimo teorinius ir teisinius aspektus, 2) išanalizuoti Lietuvos kariuomenės karių bazinių kursų programų turinį, 3) įvertinti Lietuvos kariuomenės karinio rengimo pokyčių galimybes visuotinės mobilizacijos atveju, 4) numatyti neparengtojo kariuomenės rezervo karinio rengimo modelio visuotinės mobilizacijos atveju vadybinius sprendimus.

Ginamasis teiginys: neparengtojo kariuomenės rezervo karinis rengimas visuotinės mobilizacijos atveju galimas adaptuo-

jant Lietuvos kariuomenės karių bazinius kursus – keičiant jų turinį ir trukmę.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros šaltinių analizė, sisteminimas, apibendrinimas, lyginamoji dokumentų analizė ir giluminis pusiau struktūruotas interviu. Darbo struktūra: įvadas, teorinė perspektyva, tiriamoji dalis, išvados, rekomendacijos ir literatūros sąrašas.

Tyrimui pasirinkta kokybinė atvejo strategija. Atliekant tyrimą, naudoti dokumentų analizės ir giluminio interviu metodai. Dokumentų analizei pasirinktos bazinių kursų programos, kuriomis remiantis rengiami Lietuvos kariuomenės kariai. Giluminio interviu ekspertai turėjo atitikti šiuos reikalavimus: turėti instruktoriaus ir kovinės patirties, taip pat karininko laipsnį, būti susidūrę su karinio rengimo organizavimu. Tyrimo imtis: pasirinktos 3 Lietuvos kariuomenės bazinių kursų programos ir 6 informantai – ekspertai. Tyrimo etapai: 1) dokumentų analizė, 2) interviu duomenų analizė, 3) tyrimo rezultatų aptarimas, 4) vadybinių sprendimų pateikimas.

Tyrimo rezultatai: atliktas tyrimas leido identifikuoti galimas neparengtojo rezervo karinio rengimo modelio esmines dalis ir su jomis susijusius aspektus. Tyrimo rezultatai ir analizuojant teoriją identifikuoti karinio rengimo ypatumai leido sukurti neparengtojo kariuomenės rezervo karinio rengimo modelį visuotinės mobilizacijos atveju. Atliktas tyrimas ir gauti jo rezultatai leidžia teigti, kad ginamasis teiginys patvirtintas.

Reikšminiai žodžiai: *Lietuvos kariuomenė, karinis rengimas, kario įgūdžiai, rengimo modelis.*

Martynas Rutkauskas

MOTYVAVIMO PRIEMONIŲ ĮTAKA PROFESINĖS KARO TARNYBOS KARIŲ IŠLAIKYMO LIETUVOS KARIUOMENĖJE

Darbo vadovas – dr. Mantas Bileišis

Mokslinėje literatūroje pabrėžiama, kad, išlaikydama patyrusį personalą, organizacija išsaugo brangią patirtį, kuri užtikrina organizacijos tvarumą. Atsižvelgiant į tai, iškeliama mokslinė problema: kokios priežastys lemia didėjančią iš profesinės karo tarnybos Lietuvos kariuomenėje išeinančių karių skaičių?

Tyrimo objektas – profesinės karo tarnybos karių išlaikymą Lietuvos kariuomenėje lemiančios motyvavimo priemonės.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti motyvavimo priemonių įtaką profesinės karo tarnybos karių išlaikymui Lietuvos kariuomenėje. Suformuluoti tokie tyrimo uždaviniai: 1) paaiškinti personalo išlaikymo organizacijoje pagrindinius teorinius aspektus, 2) atlikti motyvavimo priemonių, taikomų siekiant išlaikyti profesinės karo tarnybos karius Lietuvos kariuomenėje, reikšmingumo analizę, 3) pateikti motyvavimo priemonių tobulinimo rekomendacijas dėl profesinės karo tarnybos karių išlaikymo Lietuvos kariuomenėje.

Magistro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, dvi dėstomosios dalys, išvados ir rekomendacijos. Atliekant tyrimą taikyta kokybinė metodologija. Duomenims rinkti pasitelkti šie metodai: dokumentų atranka ir ekspertų interviu. Dokumentai atrinkti iš viešai prieinamų portalų ir vidinės krašto apsaugos sistemos. Ekspertų atrankinei imčiai suformuoti pritaikytas tikslingos atrankos metodas ir pasiekiamas duomenų prisotinimo efektas. Tyrimo instrumentas – pusiau struktūruotas interviu klausimynas. Tyrimas

atliktas Lietuvos krašto apsaugos sistemoje 2023–2024 metais.

Analizuojant mokslinę literatūrą, išsiaiškinti personalo išlaidų organizacijoje teisiniai aspektai ir pateiktas vadybos modelis. Empirinio tyrimo metu atsakyta į probleminį klausimą, atskleista problematika, susijusi su profesinės karo tarnybos karių išlaidymu Lietuvos kariuomenėje. Krašto apsaugos sistemos personalo politika ilgą laiką koncentravosi į Lietuvos kariuomenės patrauklumo didinimą, verbavimą ir komplektavimą, todėl profesinės karo tarnybos karių išlaidymo Lietuvos kariuomenėje modelis daugiausia rėmėsi materialiais resursais grįstu personalo išlaidymu. Tobulintinos sritys yra motyvuojantis vadovavimas ir stimuliuojantis darbas.

Reikšminiai žodžiai: *personalo išlaidymas, karių išlaidymas, personalo vadyba, personalo politika, motyvavimo priemonės.*

Plk. ltn. Vaidotas Šidlauskas

TIKSLINIO VADOVAVIMO PRITAIKYMAS ŠIUOLAIKINIAME GINKLUOTAME KONFLIKTE

Darbo vadovė – doc. dr. Vidmantė Giedraitytė

Tyrimo problema susijusi su tuo, kad mūšio laukas tampa nenuspėjamas ir neapibrėžtas, itin veikiamas naujų technologijų. Tai suteikia naujų perspektyvų ir galimybių, tačiau kartu kelia vadams vadovavimo iššūkių. Kyla abejonių, ar tikslinio vadovavimo principai, susiformavę didelio intensyvumo karuose ir adaptuoti besibaigiant Šaltajam karui, vis dar aktualūs. Dėl šių priežasčių svarbu toliau analizuoti galimus ateities konfliktų scenarijus bei jų elementus, įvertinti ir palyginti tikslinio vadovavimo principus bei jų aktualumą sparčiai keičiantis mūšio aplinkai bei tobulėjant technologijoms, formuoti supratimą apie tikslinio vadovavimo pritaikymo Lietuvos kariuomenėje galimybes, iššūkius ir apribojimus. Keliamas probleminis tyrimo klausimas: kokios yra galimybės pritaikyti tikslinio vadovavimo principus besikeičiančioje šiuolaikinio ginkluoto konflikto aplinkoje?

Tyrimo objektas – tikslinio vadovavimo principų taikymas šiuolaikinio ginkluoto konflikto aplinkoje.

Tyrimo tikslas – nustatyti tikslinio vadovavimo principų taikymo šiuolaikinio ginkluoto konflikto aplinkoje galimybes.

Suformuluoti tokie tyrimo uždaviniai: 1) išanalizuoti tikslinio vadovavimo bei šiuolaikinio ginkluoto konflikto aplinkos teorinį kontekstą, 2) apžvelgti tikslinio vadovavimo principų taikymo teisinį kontekstą, 3) ištirti tikslinio vadovavimo principų taikymo galimybes bei veiksnius šiuolaikinio ginkluoto konflikto aplinkoje ir pateikti tikslinio vadovavimo principų taikymo šiuolaikinio ginkluoto konflikto aplinkoje vadybinius sprendimus.

Magistro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, teorinė dalis, tyrimo metodologijos aprašymas, empirinė dalis ir išvados su rekomendacijomis.

Atliekant tyrimą taikyta kokybinė metodologija. Suformuluoti ginamieji teiginiai: tikslinio vadovavimo principų taikymas lemia geresnį sprendimų priėmimą šiuolaikinio ginkluoto konflikto aplinkoje; tikslinio vadovavimo pritaikymui šiuolaikiniame ginkluotame konflikte turi įtakos veiksniai, tokie kaip technologinė pažanga ir pasikeitęs vado vaidmuo.

Duomenims rinkti pasitelktas ekspertų interviu metodas. Atrankinė imtis suformuota naudojant netikimybinės atrankos metodą. Naudotas tyrimo instrumentas – atvirojo tipo klausimyno gairės. Tyrimui atlikti buvo pasirinkti trijų batalionų vadai: vadas iš MPB „Geležinis Vilkas“, du MPB „Žemaitijos“ bataliono vadai bei du rinktinės vadai iš KASP. Interviu su ekspertais atlikti 2024 m. kovo 21 d. – balandžio 5 d.

Teoriškai ir empiriškai išanalizavus tikslinio vadovavimo principų taikymą šiuolaikinio ginkluoto konflikto aplinkoje, iškelti ginamieji teiginiai buvo patvirtinti. Gauti šie pagrindiniai rezultatai: centrinė figūra visada bus vadas, kuris siekia sukurti aplink save besimokančią organizaciją, taip sudarydamas sąlygas ugdyti pasitikėjimą vieni kitais, gerinti bendrą situacijos suvokimą. Kaip pagrindinius tikslinio vadovavimo principus taikos metu ekspertai išskyrė pasitikėjimą, kompetencijas ir bendrą situacijos suvokimą. Vyraujant neapibrėžtumui ir dvi-prasmiškam situacijos suvokimui, būtina laiku keistis informacija siekiant bendro situacijos suvokimo. Šiuolaikinės technologijos turi būti skirtos ne tam, kad didintų pavaldinių kontrolę, o tam, kad išplėstų pavaldinių galimybes stebėti aplinką, priimti sprendimus ir veikti mūšio lauke. Apžvelgdami pagrindinius tikslinio vadovavimo trikdžius, ekspertai minėjo tai, kad teorija skiriasi nuo praktikos ir taikos metu vyrauja tiesioginis

vadovavimas, kuriam būdingas perdėtas užduočių vykdymo kontroliavimas. Esant sudėtingesnei situacijai, kontrolės lygis tik padidėja ir pavaldiems vadams nebelieka laisvės įgyvendinti sumanymus.

Reikšminiai žodžiai: *tikslinio vadovavimo principai, padalinio kultūra, besimokanti organizacija, VUCA aplinka, šiuolaikinės technologijos.*

Vyr. ltn. Andrius Šilva

PILIEČIŲ ĮTRAUKIMAS Į GINKLUOTĄ PASIPRIEŠINIMĄ LAIKINOS OKUPACIJOS ATVEJU

Darbo vadovas – prof. dr. Alvydas Šakočius

Besitęsiantis karas Europoje lemia Lietuvos valdžios institucijų visuotinės gynybos atsakymų paieškas. Visuotinės gynybos modeliu siekiama, kad piliečiai taptų atsparūs išorinei agresijai, turėdami gynybos tikslams pritaikytą infrastruktūrą, o invazijos chaosas neturėtų efekto dėl sistemingo piliečių įtraukimo į ginkluotą pasipriešinimą. Nors gyventojų, ketinančių ginti šalį ginklu, netrūksta, valstybėje rengiami piliečių įtraukimo ir apmokymų planai dažnai lieka tik orientacinio pobūdžio. Eksper-tams įvardinant pesimistiškiausią invazijos scenarijų, keliamas probleminis klausimas – kaip Lietuva užtikrina Konstitucijoje numatytą piliečių teisę ir pareigą ginti Lietuvos valstybę nuo užsienio ginkluoto užpuolimo?

Šias aplinkybes itin sustiprina Rusijos strateginis atgrasymas, kuriuo siekiama sumenkinti Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos (NATO) įsipareigojimus ir patikrinti sąjungininkų ryžtą atsakyti į Rusijos branduolinio karo grąsinimus dėl placdarmu vadinamų Baltijos šalių. Invazijos grėsmė reiškia, kad mažosios valstybės turi atsigręžti į Šaltojo karo laikų „visuotinės gynybos“ koncepciją ir ieškoti taikytinų piliečių įtraukimo į ginkluotą pasipriešinimą formų. Nepaisant plėtojamo visuotinės gynybos modelio Lietuvoje, tebeišlieka atvira diskusija, kaip valstybės gynybos formavimo iniciatyvos įgyvendina piliečių įtraukimo atlikti ginkluoto pasipriešinimo funkcijas laikinos okupacijos atveju procesus.

Magistro baigiamajame darbe iškelta mokslinė problema – kaip valstybės teisinis reguliavimas ir nacionalinio saugumo nuostatai užtikrina savalaikį ir veiksmingą piliečių įtraukimą į ginkluotą pasipriešinimą laikinos okupacijos atveju.

Tyrimo objektas – Lietuvos institucinė sąranga, skirta įtraukti piliečius į ginkluotą pasipriešinimą laikinos okupacijos atveju.

Tyrimo tikslas – nustatyti piliečių įtraukimo į ginkluotą pasipriešinimą proceso nuoseklumą laikinos okupacijos atveju. Siekiant tyrimo tikslo, buvo analizuojama mokslinė literatūra, ši analizė padėjo išskirti piliečių įtraukimo į ginkluotą pasipriešinimą sąvokas ir prielaidas, identifikuoti dabartines grėsmes Lietuvai bei sudaryti piliečių įtraukimo į ginkluotą pasipriešinimą teorinį modelį. Buvo atlikta ir dokumentų analizė, kurios metu išsiaiškinta Lietuvos teisės aktų ir strateginių dokumentų, apibrėžiančių piliečių įtraukimą į ginkluotą pasipriešinimą, visuma, rengiantis situacijos vertinimui. Teisinės bazės spragos buvo pasitelktos tolesnei faktinės situacijos analizei, kuriai pasirinktas pusiau struktūruotas interviu.

Analizuojant kokybinio tyrimo rezultatus, nustatyta, kad Lietuvos Respublikos teisės aktai nenumato nuoseklaus piliečių įtraukimo į ginkluotą pasipriešinimą laikinos okupacijos atveju. Neaiškios piliečių funkcijos ginkluoto pasipriešinimo vienetuose, nežinoma valdymo struktūra laikinos okupacijos metu ir neaiški pasipriešinimo iniciatyvų koordinacija nurodo sprendimų būtinybę. Baigiamajame darbe teikiami pasiūlymai, kurie leidžia eliminuoti gyventojų spontaniško pasipriešinimo rizikas agresijos atveju ir apibrėžia nuoseklų piliečių įtraukimą į ginkluoto pasipriešinimo formavimą jau taikos metu.

Reikšminiai žodžiai: *piliečių įtraukimas, visuotinės gynybos modelis, laikinoji okupacija, ginkluotas pasipriešinimas.*

**KARINĒS DIPLOMATIJOS
PROGRAMOS MAGISTRANTŪROS
STUDIJŪ *BAIGIAMŪJŪ DARBŪ*
SANTRUKOS**

Ltn. Andrius Petkus

GINKLŲ KONTROLĖS UŽTIKRINIMAS EUROPOS SAUGUMO ARCHITEKTŪROJE RUSIJOS KARO PRIEŠ UKRAINĄ KONTEKSTE

Darbo vadovė – doc. dr. Ieva Karpavičiūtė

Šiame magistro darbe pateikiamo tyrimo mokslinė problematika siejama su Stepheno D. Krasnerio išvalgomis apie tarptautinius režimus, jų formavimąsi, funkcionalumą bei efektyvumą, sprendžiant regioninio saugumo klausimus, taip pat taikant režimų kompleksų koncepcijas nagrinėjamiems ginklų kontrolės režimams Europos saugumo architektūroje. Konvencinių ginklų kontrolės režimų mechanizmai yra neginčytinai svarbios taikos palaikymo priemonės, tačiau Rusijos karas su Ukraina kelia rimtų iššūkių, susijusių su šiais mechanizmais. Prognozuojama, kad Rusija, siekdama atkurti savo kariuomenės potencialą, norės išlaikyti *status quo*, bet NATO šalys, atsižvelgdamos į savo naujus saugumo prioritetus, tikriausiai nenorės apriboti savo ginkluotės galimybių gynybos ginklavimosi etape.

Tyrimo objektas – ginklų kontrolės režimų kaita Europos saugumo architektūroje, atkreipiant dėmesį į institucijų susiskaldymą, valstybių galios asimetrijas ir skirtingą valstybių saugumo suvokimo gylį.

Tyrimo tikslas – išsamiai įvertinti, kaip funkcionuoja ir keičiasi ginklų kontrolės režimai Europos saugumo architektūroje Rusijos karo su Ukraina kontekste, įskaitant įprastinius ginklų kontrolės mechanizmus. Analizuojama, kaip įvairių Vakarų valstybių pozicijos veikia ginklų kontrolės režimų įgyvendinimą ir kaip galimi Europos saugumo architektūros pokyčiai veikia

ateities saugumo perspektyvas. Atliekant tyrimą remtasi režimų teorijomis ir praktinėmis perspektyvomis, siekiant atskleisti ginklų kontrolės mechanizmų taikymo problematiką, jų stipriausias savybes bei galimybes užtikrinant Europos saugumo architektūros stabilumą.

Atliekant tyrimą taikyti metodai, tokie kaip SSGG analizė ir pasisakymų analizė, leido atskleisti konvencinių ginklų kontrolės režimų stiprybes ir silpnynes, taip pat atpažinti naujas galimas grėsmes ir galimus ateities režimų taikymo būdus. 2014–2024 m. laikotarpio analizė atlikta remiantis teoriniais režimų modeliais ir empiriniu duomenų rinkiniu, taip suteikiant naujų įžvalgų apie tarptautinės politikos ir saugumo studijų sritis. Remiantis argumentuotomis kategorijomis apie ginklų kontrolės režimus Europos saugumo architektūroje, galima konstatuoti, kad šie režimai yra neatsiejama Europos tikslų dalis, padedanti išlaikyti demokratines vertybes ir mažinti ginkluotus konfliktus regione. Rusijos karinė agresija prieš Ukrainą ir intensyvi branduolinė retorika skatina būtinybę stiprinti ir peržiūrėti esamus režimus, siekiant apsaugoti regioną.

Empirinėje darbo dalyje atskleidžiama, kaip įvairios šalys, atsižvelgdamos į nacionalinius interesus ir saugumo strategijas, reaguoja į naujas ginklų kontrolės iniciatyvas. Analizuojama, kaip šie režimai koordinuojami sudėtingose politinėse ir saugumo situacijose, aptariamos kylančios naujos grėsmės ir galimi ginklų kontrolės režimų taikymo būdai. Taip pat tyrimas parodė, kad, esant dabartinei geopolitinei įtampai ir technologiniam progresui, ginklų kontrolės režimai yra pasenę, nelankstūs ir sudėtingi, todėl reikalingi nauji metodai, kurie atitiktų šiuolaikinės saugumo grėsmes ir technologijas.

Padarytos tyrimo išvados, kad ginklų kontrolės režimai ne tik papildo Europos saugumo architektūros tikslus, bet ir yra gyvybiškai svarbūs siekiant užtikrinti regioninį bei tarptautinį

stabilumą. Šiuolaikiniai konfliktai ir naujosios technologijos, tokios kaip dirbtinis intelektas ir dronai, rodo, kad būtina atnaujinti ginklų ribojimo susitarimus ir sukurti naujas verifikavimo priemones. Taip pat svarstoma galimybė plėsti esamus režimus, įtraukiant kosmoso ir kibernetinės erdvės aspektus, arba sudaryti naujas sutartis, kuriose būtų atsižvelgiama į augančias technologines galimybes ir karinio naudojimo formas.

Rekomendacijose siūloma atkreipti dėmesį į galimybes vystyti naujas ginklų kontrolės sistemas, ypač susijusias su naujausiomis technologijomis ir kosmosu, kadangi tradiciniai konvencinių ginklų kontrolės susitarimai neatitinka šiuolaikinių konfliktų aplinkybių.

Reikšminiai žodžiai: *Europos saugumo architektūra, ginklų kontrolė, režimų teorija, režimų kompleksų koncepcija, tarptautinis bendradarbiavimas.*

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO AKADEMIJA

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos
2023–2024 mokslo metais apgintų
**BAKALAURO IR MAGISTRANTŪROS STUDIJŲ
BAIGIAMŲJŲ DARBŲ SANTRAUKOS**

Atsakingoji redaktorė Violeta Pakenienė

Redagavo Nerija Jodelienė

Maketavo Jolanta Girnytė

2024-10-01. Tiražas 100 egz. Užsakymas GL-552.

Išleido Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija
Šilo g. 5A, LT-10322 Vilnius
Spausdino Lietuvos kariuomenės Karo kartografijos centras
Muitinės g. 4, Domeikava, LT-54359 Kauno r.